

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation av telegrafverket m. m.; given Stockholms slott den 7 mars 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 mars 1940 hemställde telegrafstyrelsen om utredning rörande omorganisation av telegrafverket. Till stöd för framställningen anförde styrelsen bland annat, att den kraftiga utveckling, som ägt rum sedan telegrafverkets nuvarande organisation blivit i sina huvuddrag bestämd genom beslut vid 1902 års riksdag, nödvändiggjorde vissa organi-

satoriska förändringar av verket. Trots rådande allvarliga krisförhållanden hade styrelsen därför funnit det önskvärt, att frågan om telegrafverkets organisation och vad därmed sammanhängande så snart som möjligt upptoges till ingående prövning.

Ärendet anmäldes av mig för Kungl. Maj:t den 15 mars 1940, därvid Kungl. Maj:t bemyndigade chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Med stöd av bemyndigandet tillkallade jag såsom sakkunniga f. d. generaldirektören A. Granholm, tillika ordförande, byråchefen i telegrafstyrelsen J. A. Lundgren samt t. f. kanslirådet i kommunikationsdepartementet O. A. Berger. De sakkunniga avgåvo den 27 oktober 1940 betänkande med förslag till organisation av telegrafverket (statens offentliga utredningar 1940: 27). Utlåtanden över betänkandet ha därefter avgivits av chefen för försvarsstaben den 7 december 1940, telegrafstyrelsen den 9 december 1940 och allmänna lönenämnden den 25 januari 1941, därvid telegrafstyrelsen överlämnat yttranden från telegrafverkets ingenjörsförening, telegrafverkets tekniska tjänstemannaförening, kvinnliga telegrafpersonalens förening, kvinnliga telefontjänstemannaföreningarnas centralförening, telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening, telegraf- och telefonmannaförbundet samt svenska telegraftjänstemännens förening.

Organisationsförslagets huvuddrag.

Såsom bakgrund till den följande redogörelsen för omorganisationsförslagets detaljer anser jag mig böra lämna en sammanfattande översikt av huvuddragen av de sakkunnigas förslag och däröver avgivna utlåtanden. Dessförinnan skall jag något beröra telegrafverkets nuvarande organisation och behovet av organisationsförändringar.

De sakkunniga ha i sitt betänkande, efter en historisk översikt, lämnat en detaljerad redogörelse för *telegrafverkets nuvarande organisation* (sid. 13—50). Jag tillåter mig att i avseende härå hänvisa till de sakkunnigas redogörelse och begränsar mig här till en sammanfattning av huvuddragen av den nuvarande organisationen.

Telegrafstyrelsen är under generaldirektören (lönegraden C 15) uppdelad på fem byråer samt en självständigt arbetande teknisk avdelning. Byråerna, vilka benämnas ekonomi- och kanslibyrån, förrådsbyrån, linjebyrån, radio- byrån och trafikbyrån, förestås av var sin byråchef (lönegraden A 30), medan den tekniska avdelningen, vilken nominellt tillhör linjebyrån, förestås av en förste byrådirektör (lönegraden A 30). Under vissa omständigheter ingår dessutom i telegrafstyrelsen en militärbyrå med en officer såsom chef. Förekommande ärenden rörande telegrafverkets verkstad i Nynäshamn föredragas av verkstadsdirektören (lönegraden C 8), vilken därvid ingår såsom

ledamot av styrelsen. Inom byråerna är — med undantag för militärbyrån — arbetet fördelat på ett flertal avdelningar med befattningshavare i olika lönegrader såsom föreståndare.

Distriktsförvaltningarna, vilka äro sex till antalet, ha två sidoställda chefer, en linjedirektör (lönegraden A 30) och en trafikdirektör (lönegraden A 29). Dessa befattningshavare förestå var sin av distriktsförvaltningens linje- respektive trafikavdelning. Linjeavdelningen omfattar dels linjedistriktsbyrån, dels ock all personal inom distriktet, anställd huvudsakligen för anläggning och underhåll samt därmed sammanhängande arbeten och ärenden. Trafikavdelningen omfattar dels trafikdistriktsbyrån, dels ock stationernas huvudsakligen för telefon- och telegraftrafiken samt abonnemangs- rörelsens handhavande sysselsatta personal. Undantagna från trafikdirektörens befäl äro de fyra s. k. huvudstationerna, nämligen Stockholms telefonstation med understationer, som förestås av en telefondirektör (lönegraden C 7), Stockholms telegrafstation med understationer med en telegrafdirektör (lönegraden A 30) såsom föreståndare, Göteborgs telefonstation med understationer, som förestås av en telefondirektör (lönegraden A 30), samt Malmö telefon- och telegrafstation med understationer med en telegrafdirektör (lönegraden A 30) såsom föreståndare. I fjärde distriktet, som motsvarar Stockholms huvudstationsområde, finnes icke någon trafikdirektör.

De sakkunniga ha under en särskild avdelning sammanfattat vissa *önskemål och synpunkter beträffande behovet av organisationsförändringar*. Därvid anföra de sakkunniga följande.

Den starka utveckling, som telegrafverket undergått, har medfört sådan ökning också av styrelsens arbetsuppgifter, att detta menligt inverkat på vederbörande byråchefers möjligheter att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt alla olika delar av sina verksamhetsområden. Eftersom centraliseringen av ärendenas avgörande till styrelsen i allt väsentligt under årens lopp bibehållits oförändrad, framstå i första hand vissa decentraliseringsåtgärder såsom påkallade för att lätta styrelsens arbete.

I fråga om ärendenas fördelning å olika byråer kan anmärkas, att ansamlingen av ärenden till vissa byråer kommit att bli alltför heterogen. Önskemål hava också vid skilda tillfällen framkommit om att handläggningen av personalfrågor skulle förläggas till en och samma byrå i stället för att ärendena, såsom för närvarande är fallet, i viss utsträckning handläggas parallellt å olika byråer.

En svaghet i nuvarande styrelseorganisation ligger vidare däri, att det för telegrafverkets ekonomiska resultat så viktiga kravet på löpande översikt av hushållningen med personal och materiel icke synes vara tillräckligt väl tillgodosett. Delvis sammanhänger detta med den inom styrelsen förekommande ganska stränga åtskillnaden mellan trafik- och linjeärenden, vilka handläggas å olika byråer.

Sistnämnda svaghet framträder med än större styrka i distriktsförvaltningarna med deras två jämställda chefer, en linjedirektör och en trafikdirektör, av vilka den ene skall handlägga förekommande frågor med anläggande av tekniska synpunkter o. dyl. och den andre huvudsakligen med anläggande av trafiksynpunkter. Den fortskridande tekniska utvecklingen har emellertid numera medfört, att det tekniska arbetet och trafikarbetet kommit att gripa allt närmare in i varandra och har gjort det svårare att behålla

klara gränser mellan de båda avdelningarna inom en och samma distriktsförvaltning. Såsom exempel kan anföras, att mera omfattande tekniska arrangemang, som beröra linjedistriktet i form av ökade utgifter, vanligen medföra förenklad expedition och därmed lägre kostnader på trafiksidan. Omvänt kan det ofta vara möjligt att genom förändringar i expeditionen uppskjuta eller undvika kostsamma tekniska arrangemang. Ett annat exempel är, att genom den fortgående automatiseringen av telefonstationerna manuell arbetskraft, telefonister, ersättes med maskiner. Maskinerna, som utföra samma arbete som telefonisterna, sortera i egenskap av tekniska kapaciteter under linjedirektören medan deras arbete, d. v. s. kopplingar av samtal, alltjämt huvudsakligen faller inom trafikdirektörens verksamhetsområde.

Givetvis skall i alla sådana frågor samråd äga rum mellan linjedirektören och trafikdirektören, men det ligger i öppen dag, att ju flera frågor på detta sätt måste handläggas gemensamt, desto tyngre och mera tidsödande blir det löpande arbetet och desto omständligare måste expeditionsordningen bli vid utredning och handläggning av olika ärenden. Detta gäller icke blott distriktsförvaltningarna själva utan i återverkningarna även styrelsen, vilken i sista hand skall vara avgörande instans.

De oklara gränserna mellan linjedirektörens och trafikdirektörens befogenhetsområden medföra icke sällan oklarhet i första hand hos allmänheten men även inom telegrafverket, då det gäller att avgöra vilken av distriktsförvaltningens båda delar, som i en viss fråga är rätt forum. Resultatet blir vanligen, att båda avdelningarna bli inblandade, vilket kan förorsaka komplikationer och onödigt merarbete.

Rent generellt måste sägas, att de förvaltningsmässiga och ekonomiska synpunkterna vid distriktens skötsel säkerligen skulle bättre tillgodoses, om ansvaret låge på en hand i stället för på två. Om en sådan organisationsförändring genomfördes, skulle också med fördel beredandet och avgörandet av en del frågor, som nu behandlas centralt i styrelsen, kunna överflyttas till distriktsförvaltningarna, varigenom det förut angivna önskemålet om avlastning av arbete från telegrafstyrelsen skulle bliva tillgodosett.

Det av de sakkunniga framlagda *organisationsförslagens huvuddrag* sammanfattas av lönenämnden i dess utlåtande över förslaget. Då denna sammanfattning i koncentrerad form åskådliggör huvuddragen av de sakkunnigas förslag, anser jag mig här böra återgiva densamma.

Den centrala ledningen skall liksom nu utövas av telegrafstyrelsen, som skall omfatta dels en grupp byråer, vilkas chefer icke ha direkt förvaltningsansvar för och befäl över särskilda avdelningar eller rörelsegrenar utanför styrelsen, dels ock en grupp byråer, vilkas chefer ha sådant ansvar och befäl. Till den förra gruppen skola enligt de sakkunnigas förslag höra en ekonomibyrå, en kanslibyrå, en driftsbyrå och två tekniska byråer jämte ett militärkontor och till den senare gruppen en radiobyrå, en förrådsbyrå och en verkstadsbyrå. Den nuvarande trafikbyrån kommer att utgå ur organisationen och dess arbetsuppgifter att huvudsakligen fördelas på driftsbyrån, ekonomibyrån och kanslibyrån. Den föreslagna driftsbyrån, som avses handlägga ärenden rörande telegraf- och telefontrafikens ombesörjande samt rörande underhållet av härför erforderliga anläggningar, övertager sålunda, förutom trafikfrågor som nu handläggas å trafikbyrån, också ärenden från den nuvarande linjebyrån. Även i övrigt innebär förslaget åtskilliga ändringar i den nuvarande ärendefördelningen mellan byråerna. I samband med denna omorganisation föreslå de sakkunniga, förutom till lönegraden C 16 höjd lönegradsplacering för generaldirektören, nya grunder för tillsättningen av fler-

talet byråchefstjänster med ändrad löneställning för de blivande innehavarna av dessa befattningar. Sålunda förorda de sakkunniga, att samtliga byråchefer, med undantag för kanslibyråchefen, skola på förslag av verkschefen tillsättas på förordnande för viss tid och inplaceras i följande lönegrader å C-planen, nämligen chefen för ekonomibyrån under benämning ekonomidirektör i lönegraden C 8, chefen för driftsbyrån under benämning överdirektör i lönegraden C 10, chefen för första tekniska byrån under benämning överingenjör i lönegraden C 10, cheferna för andra tekniska byrån och för radiobyrån under benämning överingenjörer i lönegraden C 8 samt cheferna för förrådsbyrån och verkstadsbyrån under benämning förrådsdirektör respektive verkstadsdirektör i lönegraden C 8. Chefen för kanslibyrån bör däremot enligt sakkunnigförslaget erhålla konstitutorial å byråchefsbefattning i lönegraden A 30, varjämte såsom chef för militärkontoret föreslås regementsofficer. Vidare förorda de sakkunniga ändrad löneställning för vissa befattningar inom lönegraderna A 21—A 28 i samband med genomförandet av den nya organisationen.

Beträffande skötseln av telegrafverkets rörelse och verksamhet bör denna enligt de sakkunnigas mening fördelas på en avdelning för telefon- och telegrafväsendet under benämningen driftsavdelningen, en radioavdelning för radioväsendet, en förrådsavdelning för förrådsväsendet, en verkstadsavdelning för verkstadsväsendet samt, då så kräves, en byggnadsavdelning. De tre sistnämnda permanenta avdelningarna skola lyda under respektive chefer för radiobyrån, förrådsbyrån och verkstadsbyrån, medan driftsavdelningen i förvaltningshänseende skall vara uppdelad på ett antal distrikt, sex liksom nu, vilkas chefer sortera under styrelsen med dess byråer såsom kollektivbegrepp.

Beträffande omgestaltningen av de styrelsen sålunda underställda verksavdelningarna, föreslå de sakkunniga de mest genomgripande förändringarna i fråga om driftsavdelningen. De sakkunniga förorda sålunda, att den nuvarande tudelningen av distriktens ledning och uppdelningen av ansvaret inför styrelsen för distriktens skötsel skall upphöra. I spetsen för varje distrikt skall ställas en distriktschef, som på verkschefens förslag tillsättes på förordnande för viss tid med placering i lönegraden C 9. Till förfogande för distriktschefen, under vilken redovisningsområden och linjesektioner skola lyda, ställes ett distriktskansli, omfattande en trafikinspektör och en distriktsingenjör i lönegraden A 26 samt en sekreterare i lönegraden A 24. Med hänsyn till denna organisation av distriktet föreslå de sakkunniga vidare, att föreståndarna för ovannämnda huvudstationer skola på samma sätt som andra centralstationsföreståndare sortera under vederbörande distriktschef. De sakkunniga hava dock icke ansett sig böra upptaga till prövning, i vad mån den förändrade ställning, som föreståndarna för huvudstationerna härigenom skulle få, bör föranleda ändring i deras löneställning. Spörsmålet härom finna de sakkunniga böra upptagas till behandling i samband med de tid efter annan återkommande omklassificeringarna av trafikanstalterna. Endast beträffande fjärde distriktet föreslå de sakkunniga en speciell organisation, innebärande att den nuvarande telefondirektörsbefattningen indragas och att arbetsuppgifterna vid Stockholms telefonstation uppdelas på tre trafiksektioner, var och en med en trafikinspektör i lönegraden A 26 såsom föreståndare. De sakkunnigas förslag avser vidare förbättrad löneställning för vissa andra distriktschef underställda befattningshavare.

I sitt utlåtande över de sakkunnigas förslag har *telegrafstyrelsen* i huvudsak tillstyrkt detsamma. Styrelsen ifrågasätter emellertid vissa ändringar av den föreslagna organisationen, bland annat i följande hänseenden.

De av de sakkunniga förordade två tekniska byråerna böra enligt telegrafstyrelsen sammanslås till en teknisk byrå under chefskap av en överingenjör, placerad i lönegraden C 10, varvid föreståndarna för två av de i byrån ingående avdelningarna, stationsavdelningen och transmissionsavdelningen, böra givas större befogenheter än de sakkunniga förutsatt och jämväl högre lönegradsplacering, nämligen lönegraden A 30 mot av de sakkunniga förordade lönegraden A 28. Med denna organisation förutsätter styrelsen, att en sekreterarbefattning i lönegraden A 24 bör kunna ersättas med en notarietjänst i lönegraden A 21. I samband därmed har telegrafstyrelsen vidare förordat, att anläggningsavdelningen, som av de sakkunniga hänförs till andra tekniska byrån, överflyttas till driftsbyrån och att avdelningsföreståndaren placeras i lönegraden A 28, i stället för enligt sakkunnigförslaget A 27.

Styrelsen anser vidare, att det av de sakkunniga föreslagna antalet militärassistenter bör utökas med en arméassistent samt att den nuvarande kansliavdelningen inom förrådsbyrån bör bibehållas.

Därutöver har telegrafstyrelsen föreslagit förbättrad löneställning för vissa tjänster.

I en vid telegrafstyrelsens ifrågavarande yttrande fogad reservation har *ledamoten av styrelsen, byråchefen Wold* hemställt, att organisationsärendet måtte återremitteras till telegrafstyrelsen för fortsatt utredning samt att omorganisationen icke måtte genomföras, förrän krisförhållandena upphört och någorlunda normala förhållanden åter råda på det ekonomiska och politiska området.

Därjämte ha reservationsvis framförts ytterligare vissa yrkanden, till vilka jag i det följande återkommer.

Chefen för försvarsstaben har i likhet med telegrafstyrelsen i princip tillstyrkt de sakkunnigas förslag. Vissa yrkanden om detaljändringar ha dock framställts, till vilka jag återkommer vid behandlingen av de sakkunnigas förslag beträffande militärkontoret.

I de yttranden från *vederbörande personalorganisationer*, som bifogats telegrafstyrelsens utlåtande, ha några erinringar mot huvuddragen av den av de sakkunniga föreslagna organisationen icke framförts. De synpunkter och förslag, som i yttrandena anförts rörande vissa detaljer av den ifrågasatta nya organisationen, äro, i den mån de icke behandlas i det följande, av den natur, att de böra komma under bedömande i samband med utfärdandet av den nya instruktion för telegrafstyrelsen samt de administrativa föreskrifter i övrigt, vilka bliva en följd av omorganisationsförslaget genomförande.

*Departements-
chefen.*

Genom beslut vid 1902 års riksdag fastställdes den organisation för telegrafverket, som i sina huvuddrag ännu består. Organisationen innebar, bland annat, att styrelsens arbete fördelades å fyra byråer samt att den lokala verksamheten uppdelades å sex linjedistrikt och fyra trafikdistrikt. Varje linjedistrikt förestods av en linjedirektör och varje trafikdistrikt av en telegrafinspektör. Föreståndarna för de s. k. huvudstationerna utövade dessutom inom sina stationsområden samma befogenhet som telegrafinspektör.

Efter genomförandet av 1902 års organisation ha endast smärre organisationsförändringar genomförts. Sålunda har antalet byråer utökats till fem,

varjämte vissa tekniska avdelningar utbrutits ur linjebyrån och underställts en förste byrådirektör med självständig föredragning. I den lokala organisationen har antalet trafikdistrikt ökats till sex, i samband varmed benämningen trafikinspektör utbyts mot trafikdirektör.

Det torde vara naturligt, att den till sina huvuddrag snart 40-åriga organisationen av telegrafverket i flera hänseenden icke motsvarar tidens krav. Med särskild tydlighet framstår detta mot bakgrunden av den utveckling av telegrafverkets rörelse, som ägt rum efter det den nuvarande organisationen fastställdes. Nämnas må, att antalet telefonapparater i rikstelefonnätet, som vid 1902 års utgång utgjorde 61,000, numera vuxit till 900,000 samt att det i telegrafverket nedlagda kapitalet under samma tid ökats från 33 till omkring 555 miljoner kronor.

Den nu föreliggande utredningen rörande telegrafverkets organisation har, såsom inledningsvis anförts, verkställts efter framställning från telegrafstyrelsen. Utredningen har resulterat i förslag till vissa rationaliseringsåtgärder avseende såväl det centrala styrelseorganet som distriktsförvaltningarna. Beträffande detaljerna härutinnan hänvisar jag till den följande redogörelsen. Jag skall i detta sammanhang endast beröra vissa huvudpunkter i de sakkunnigas förslag.

Den år 1902 genomförda organisationen av telegrafverket karakteriseras av en stark koncentration till telegrafstyrelsen av avgörandet av olika ärenden. Denna koncentration har, allteftersom utvecklingen av telegrafverkets rörelse fortgått, menligt inverkat å vederbörande byråchefers möjligheter att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt samtliga delar av dem tillhörande verksamhetsområden. De sakkunniga föreslå därför vissa decentraliseringsåtgärder såsom i första hand ägnade att underlätta styrelsens arbete.

En svaghet i den nuvarande styrelseorganisationen ha de sakkunniga funnit däri, att det för telegrafverkets ekonomiska resultat så viktiga kravet på löpande översikt av hushållningen med personal och materiel icke synes vara tillräckligt väl tillgodosett. Delvis sammanhänger detta med den inom styrelsen förekommande stränga åtskillnaden mellan linje- och trafikärenden, vilka handläggas å olika byråer. En ändring av den nuvarande byråorganisationen finna de sakkunniga därför av behovet påkallad, därvid enligt de sakkunniga även handläggningen av allmänna personalfrågor i motsats till vad nu är fallet bör koncentreras till en byrå.

Den svaghet, som nyss berörda stränga åtskillnad mellan trafik- och linjeärenden utgör, framträder med än större styrka i distriktsförvaltningarna med deras två jämställda chefer, en linjedirektör och en trafikdirektör, av vilka den ene skall behandla förekommande frågor med anläggande av tekniska synpunkter och den andre samma frågor med anläggande av trafiksynpunkter. Den fortskridande utvecklingen har nämligen medfört, att det tekniska arbetet och trafikarbetet kommit att gripa allt närmare in i varandra, varjämte det visat sig praktiskt taget omöjligt att bibehålla klara gränser mellan de båda avdelningarna inom en och samma distriktsförvalt-

ning. De sakkunniga ha därför ansett sig böra föreslå en sammanslagning av de samordnade linje- och trafikdistrikten till ett distrikt.

För min del är jag av den verkställda utredningen övertygad om att en rationalisering av telegrafverkets organisation i huvudsaklig anslutning till de av de sakkunniga sålunda angivna riktlinjerna är ägnad att skapa omedelbara och bestående fördelar. Jag tänker därvid icke så mycket på den besparing av personalkostnaderna, som den föreslagna organisationen enligt vad i det följande närmare utvecklas skulle medföra, utan fastmer på den större effektivitet i telegrafverkets verksamhet samt den bättre hushållning med personal och materiel, som den nya organisationen möjliggör.

Såsom förut framhållits, har reservationsvis inom telegrafstyrelsen den meningen gjorts gällande, att det i nuvarande tidsläge med dess onormala förhållanden på de ekonomiska och politiska områdena vore mindre välbetänkt att vidtaga mera omfattande förändringar av telegrafverkets organisation. Häremot vill jag framhålla, att ett genomförande av den föreslagna organisationen icke påverkar telegraf- och telefontrafiken såsom sådan samt att ej heller i övrigt några praktiska olägenheter av ett genomförande redan nu av den ifrågasatta organisationsförändringen påvisats. Enligt min mening kan den uppfattningen med visst fog hävdas, att det nuvarande tidsläget manar till åtgärder, som äro ägnade att skapa ökad effekt åt utgifter för nödvändig statlig verksamhet, samt att sådana åtgärder böra genomföras utan onödigt dröjsmål.

Jag anser mig därför böra tillstyrka, att det föreliggande sakkunnigförslaget lägges till grund för en omorganisation av telegrafverket samt att den nya organisationen genomföres från och med den 1 juli 1941.

Allmänna synpunkter i fråga om tjänste- och löneställning för cheferna för telegrafstyrelsens byråer.

I det betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk (statens offentliga utredningar 1939: 5), som den 13 februari 1939 framlades av särskilda inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, i det följande benämnda *tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken*, uppdrogos vissa allmänna riktlinjer för en differentiering i lönehänseende av civilförvaltningens byråchefsbefattningar. Nämnda sakkunniga sammanfattade sina synpunkter härutinnan i följande uttalande.

Det förslag till differentiering av byråchefstjänsterna, vid vilket de sakkunniga stannat, innefattar alltså bibehållande av lönegraden A 30 samt såsom påbyggnad därav placering i A 31 och A 33, alternativt C 6 och C 7. De sakkunniga ha trots sig härmed föreslå en lösning, som bör kunna vinna tillämpning såväl inom allmänna civilförvaltningen som vid affärsverken. Huru den praktiska utformningen skall gestalta sig, d. v. s. huru de olika befattningarna skola allt efter föreliggande förhållanden inplaceras i skalan, kan redan med hänsyn till den knappa tiden för uppdragets fullgörande icke bliva föremål för bedömande i förevarande sammanhang. Vad affärsverken beträffar har från verksstyrelsernas sida gjorts gällande, att en differentiering av byråchefslönerna skulle stöta på mycket stora för att icke säga oöver-

komliga svårigheter. Att uppgiften att åstadkomma och framföra förslag om gradering av byråchefsbefattningarna i ett verk är en mycket grannliga angelägenhet äro de sakkunniga väl medvetna om, liksom det också står klart för de sakkunniga, att såväl upprättandet av förslag till en dylik gradering som förslagens bedömande bör ske efter fullt ensartade normer, så att det eftersträfvade målet, en inbördes rättvis avvägning av lönerna, i möjligaste mån vinnes. Med hänsyn till dessa omständigheter anse de sakkunniga icke opåkallat att i sinom tid till övervägande upptages, huruvida icke åt vederbörande lönenämnder borde uppdragas att, efter inhämtande från verken av erforderliga uppgifter, i samråd med varandra uppgöra förslag till ifrågasvarande differentiering, varöver verken sedan finge yttra sig. Den allsidiga och rika erfarenhet, som lönenämnderna besitta rörande respektive verk, torde utgöra en garanti för att bästa möjliga resultat härigenom skulle uppnås.

Vad här sagts avser byråchefsbefattningar i vedertagen bemärkelse. Emellertid torde finnas och även kunna komma att inrättas befattningar, som faktiskt ligga på ett sådant plan, att den högsta av de här föreslagna löneställningarna för byråchef icke kan anses svara mot de med befattningen förenade arbetsuppgifterna. Enligt de sakkunnigas mening bör för dylika undantagsfall möjlighet förefinnas att bereda befattningshavaren något högre lön. Såsom förutsättning härför måste dock uppställas krav på att tjänsten visas ostridigt omfatta uppgifter, som ligga väsentligt över vad som regelmässigt brukar vara förenat med byråchefsbefattning, samt att detta förhållande genom organisationsform och tjänstens benämning kommer till uttryck. Benämningen byråchef bör sålunda icke få förekomma för dylik befattning.

Med det anförda ha de sakkunniga sökt påvisa de möjligheter till förbättrande av byråchefers löneställning, som enligt de sakkunnigas mening föreligga, men däremot icke givit uttryck för någon ståndpunkt till frågan, huruvida lösningen bör vinnas över A-planen eller C-planen, d. v. s. huruvida byråchefer i högre lönelägen böra tillsättas medelst fullmakt respektive konstitutiorial eller medelst förordnande på viss tid.

Det synes de sakkunniga tveksamt, om ett sådant uttalande från deras sida kan vara påkallat eller lämpligt, helst som det torde böra taga sikte även på civilförvaltningen. Om emellertid spørsmålet likväl får skärskådas enbart för affärsverkens del vilja de sakkunniga framhålla, att åtminstone i de fall, där den högre löneställningen avser befattning med sådana uppgifter, att deras fullgoda handhavande är av omedelbar betydelse för verkets drift och det ekonomiska resultatet av densamma, skäl kunna tala för att förordnandeformen väljes.

Genom beslut den 10 mars 1939 har chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Nämnda sakkunniga, som antagit benämningen *1939 års tjänsteförteckningssakkunniga*, ha bland annat till uppdrag att i ett sammanhang upptaga frågan om löneställningen för byråchefer vid affärsverken och civilförvaltningen i övrigt. De riktlinjer, som av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken angivits beträffande byråchefstjänsters och därmed jämförliga befattningars differentiering och placering i lönehänseende, skola därvid vinna beaktande. Enligt vad jag inhämtat ha 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga såsom en första etapp av utredningsarbetet till behandling upptagit löneställningen för befattningar i lönegraderna A 1

till och med A 29. På grund härav har nämnda sakkunniga ännu icke kunnat påbörja utredningsarbetet i den del, varom här är fråga.

Beträffande tjänste- och löneställningen för cheferna för telegrafstyrelsens byråer ha de *sakkunniga för omorganisation av telegrafverket* framhållit, att det ej kan anses lämpligt att grunda anställningsform, tjänsteställning och lönevillkor för dessa chefer på vad som för närvarande gäller för centrala ämbetsverkens byråchefer. De sakkunniga ansluta sig till den principiella uppfattning rörande lämpligheten av differentierade byråchefstjänster, som kommit till uttryck i tjänsteförteckningssakkunnigas för affärsverken förut återgivna uttalande. Den därvid anvisade lönesättningsmetoden anse de sakkunniga för omorganisation av telegrafverket med hänsyn till verkets stora affärs- och driftsekonomiska uppgifter böra komma till användning i betydande utsträckning vid placeringen av cheferna för telegrafstyrelsens byråer.

I sitt utlåtande över förslaget till omorganisation av telegrafverket har *allmänna lönenämnden* i förevarande avseende anfört följande.

Det framlagda förslaget innebär en omvandling av byråchefstjänsterna i flertalet fall från medelst konstitutorial tillsatta befattningar till förordnandetjänster och i samband därmed en löneroglering för ifrågavarande tjänster. Beträffande detta spörsmål vill lönenämnden erinra om, att kommunikationsverkens lönenämnd, då nämnden hade att yttra sig över tjänsteförteckningssakkunnigas för affärsverken betänkande gav uttryck åt den uppfattningen, att ett ställningstagande till nämnda sakkunnigas förslag om byråchefstjänsternas differentiering förutsatte icke blott en genomgång och prövning av samtliga ifrågavarande befattningar vid affärsverken utan även hänsynstagande till förhållandena vid allmänna civilförvaltningen.

Enligt allmänna lönenämndens mening skulle den nu föreslagna lönesättningen för cheferna för telegrafverkets byråer liksom ock lönegradsplaceringen för de tilltänkta distriktscheferna bliva prejudicerande för lönesättningen för befattningshavare med jämförliga arbetsuppgifter vid andra affärsverk, företrädesvis vid statens järnvägar och postverket. Vid sådant förhållande kommer den prövning i ett sammanhang av ifrågavarande spörsmål, som tidigare förutsatts och som lönenämnden finner erforderlig för åstadkommande av jämnhet i lönesättningen jämförbara befattningar emellan, att föregripas. Med hänsyn härtill måste lönenämnden avstyrka att, såsom nu föreslagits, löneroglering verkställas för endast telegrafverkets ifrågavarande befattningshavare.

Lönenämnden anser sig emellertid böra — med utgångspunkt från att Kungl. Maj:t kan finna skäl föreligga för ett omedelbart avgörande av frågan om omorganisation av telegrafverket — angiva sin ställning till lönesättningen för de ifrågavarande befattningarna. Därest sålunda en lösning av föreliggande spörsmål för telegrafverkets del nu finnes böra komma till stånd utan sammanhang med motsvarande frågor inom andra affärsverk, bör emellertid enligt lönenämndens mening, för undvikande av alltför vittgående konsekvenser härav, intagas en jämförelsevis restriktiv ståndpunkt ifråga om själva lönegradsplaceringen. Lönenämnden förutsätter ock, att frågan om löneställningen för de befattningar, på vilka lönenämnden nu syftar och ifråga om vilka nämnden kommer att närmare uttala sig, tages under förnyad omprövning i samband med upptagandet av frågan om lönesättningen för jämförbara befattningar vid andra verk. Vid en lösning av föreliggande spörsmål i angiven riktning och med de ändringar i den före-

slagna lönegradsplaceringen, som lönenämnden ifrågasätter, erhålles jämväl möjlighet att under någon tid närmare bedöma, i vad mån den nya organisationen av telegrafverkets arbete bör inverka på löneställningen för cheferna för telegrafverkets ifrågavarande byråer.

I ett vid allmänna lönenämndens utlåtande fogat *särskilt yttrande av nämndens ordförande, generaldirektören Stridsberg* framhålles, att frågan om differentiering av löneställningen för byråchefer och därmed jämställda tjänstemän helst bort lösas i ett sammanhang, i varje fall för kommunikationsverken i allmänhet. Emellertid erinras om att vid statens vattenfallsverk samt — om än i mindre mån — även vid statens järnvägar och postverket en differentiering redan kommit till stånd. Därest de begränsningar i förhållande till sakkunnigförslaget iakttagas, som allmänna lönenämnden förordar för den händelse organisationsförslaget nu skulle genomföras, torde betänklighet ej behöva hysas mot en tillämpning redan nu av förordnandesystemet beträffande vissa ledande poster inom telegrafverket.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att åt 1939 års tjänsteförtecknings-Departements-
chefer.sakkunniga uppdragits att verkställa utredning rörande löneställningen för samtliga byråchefer inom den civila statsförvaltningen, d. v. s. byråchefer vid såväl statens affärsdrivande verk som civilförvaltningen i övrigt. Denna utredning skall enligt meddelade direktiv verkställas med ledning av de allmänna principer för lönegradsplaceringen av byråchefer, som uppdragits i ett av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken i början av år 1939 avgivet betänkande.

Till sina huvuddrag innebära nämnda principer, att de egentliga byråchefsbefattningarna, för vilka alltså benämningen byråchef avses, skola fördelas å tre lönelägen, nämligen lönegraderna A 30, A 31 och A 33. Därest det skulle befinnas ändamålsenligt att tillsätta innehavare av befattningar i de bägge sistnämnda lönelägena medelst förordnande, avses härför lönegraderna C 6 (14,000 kronor) och C 7 (15,000 kronor), d. v. s. de lönegrader å löneskalans C-plan, som motsvara slutlön i lönegraderna A 31 och A 33. Emellertid finnas befattningar, som för närvarande inordnats i byråchefsgraden, ehuru de med befattningarna förenade arbetsuppgifterna ligga väsentligt över vad som regelmässigt brukar vara förenat med byråchefsbefattning. För dylika fall avses C-planens lönelägen ovanför lönegraden C 7. Benämningen byråchef bör icke förekomma för befattning av sistnämnda slag.

De sålunda uppdragna allmänna principerna ha varit vägledande vid utarbetandet av det nu föreliggande förslaget till lönegradsplacering av byråchefer och distriktschefer inom telegrafverket. Att därvid i viss utsträckning kommit att till behandling upptagas frågor rörande lönegradsplaceringar, som falla inom ramen för det åt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga lämnade uppdraget, är obestriddigt. Jag anser mig därför böra förorda en viss försiktighet vid bedömandet av här berörda lönegradsplaceringsfrågor. Där emot kan jag icke dela den av lönenämndens majoritet uttalade uppfattningen, att samtliga byråchefer i telegrafstyrelsen böra bibehållas i lönegra-

den A 30, intill dess 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga haft tillfälle att pröva ifrågavarande spörsmål.

Jag vill erinra, att det av särskilda sakkunniga utarbetade och från och med den 1 juli 1939 genomförda förslaget till omorganisation av vattenfallsstyrelsen innefattar differentiering av styrelsens byråchefer å lönegraden A 30 och olika lönegrader å C-planen. Detta förslag granskades i lönehänseende av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken, vilka därvid tillstyrkte den numera genomförda differentieringen av vattenfallsstyrelsens byråchefer såsom väl överensstämmande med de av mig nyss återgivna, av nämnda sakkunniga utarbetade allmänna principerna. Det bör därjämte erinras, att tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken prövat och godkänt lönegradsplaceringen av de befattningar, vilka redan tidigare vid postverket och statens järnvägar utbrutits ur byråchefsggraden och överflyttats å C-planen.

Av det anförda framgår, att vissa jämförelsemöjligheter finnas mellan redan prövade löneplaceringar å löneskalans C-plan och de nu för telegrafverket föreslagna placeringarna å nämnda löneplan. I den mån dessa jämförelser giva vid handen, att de föreslagna lönegradsplaceringarna kunna genomföras utan föregripande av resultatet av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas utredningsuppdrag, anser jag mig oförhindrad att förordna nämnda förslag. I den mån däremot tveksamhet i berörda hänseende kan råda, anser jag försiktigheten bjuda att tillsvidare i avvaktan å resultatet av tjänsteförteckningssakkunnigas arbete bibehålla befattningarna i lönegraden A 30.

Jag vill slutligen tillägga, att de befattningar, som av mig förordas uppflyttade å löneskalans C-plan, böra tillsättas av Kungl. Maj:t efter förslag av telegrafverkets chef. Förordnandetiden bör därvid som regel bestämmas till sex år.

Organisationsförslagets detaljer.

Telegrafverkets chef. Då jag i det följande till närmare granskning upp-tager detaljerna i de sakkunnigas organisationsförslag, kommer jag att i erforderlig omfattning redogöra för nuvarande organisation av telegrafverket och nuvarande löneställning för de befattningshavare i 21 och högre lönegrader, som beröras av de sakkunnigas förslag. I viss utsträckning kommer jag därvid även att beröra löneställningen för befattningshavare, som nu hänföras till 20 lönegraden.

Med avseende å befattningen såsom *telegrafverkets chef* ha de sakkunniga anført, att det vid den ekonomiska och statsfinansiella storleksordning, som telegrafverket numera uppnått, och med hänsyn till den stora samhällseliga betydelsen och vikten av telegrafverkets trafik-, tekniska och kommersiella verksamhet enligt de sakkunnigas uppfattning ej kan förefinnas anledning att bibehålla den olikhet i löneställning, som hittills gällt för telegrafverkets chef i jämförelse med cheferna för statens vattenfallsverk och domänverket. Även generaldirektören och chefen för telegrafverket bör

enligt de sakkunnigas uppfattning placeras i lönegrad C 16, varvid årslönen ökas från nuvarande 26,000 kronor till 30,000 kronor.

De sakkunniga ha vidare berört spørsmålet om *ställföreträdare för generaldirektören* samt därvid anfört följande.

De sakkunniga hava övertvägt frågan om tillsättandet inom telegrafstyrelsen av en särskild souschef såsom generaldirektörens närmaste man, vilken skulle ha att i sådan egenskap i den omfattning, generaldirektören bestämde, biträda honom vid utövningen av hans ämbete och vid behov vara hans ställföreträdare. De sakkunniga hava emellertid kommit till den uppfattningen, att detta icke kan anses vara nödvändigt för beredande av lättnad i generaldirektörens arbetsuppgift. Befintligheten av en sådan tjänst kan också lätt innebära fara för tillkomsten i det praktiska arbetsförloppet av en mellaninstans inom det högsta administrativa organet, som kan leda till onödig omgång och tynga det löpande förvaltningsarbetet både för verkschefen och för de föredragande.

Ställföreträdaren för generaldirektören bör i stället liksom hittills utses från kretsen av ledamöter i styrelsen. För närvarande utgår till den byråchef, som av Kungl. Maj:t förordnats att vara generaldirektörens ställföreträdare, ett särskilt arvode av 2,000 kronor per år. De sakkunniga föreslå icke någon ändring härutinnan för närvarande men anse, att frågan om ställföreträderskapets ordnande och det särskilda arvodets bibehållande bör upptagas till prövning, när fråga uppstår att utse annan ställföreträdare än den nuvarande. Man skulle därvid kunna tänka sig att utse chefen för den av de sakkunniga i det följande föreslagna driftsbyrån till generaldirektörens ständige ställföreträdare, när denne lär få betraktas såsom den av styrelsens ledamöter, som har närmaste kontakt med distriktsledningarna liksom även med verkets service. Därvid synes emellertid också kunna övervägas, huruvida icke verkschefen i instruktionen bör erhålla bemyndigande, att såframt Kungl. Maj:t ej på framställning av honom annorlunda bestämmer, själv vid behov förordna någon av styrelsens ledamöter att vid förhinder för generaldirektören avgöra de ärenden, som eljest på föredragning avgöras av denne.

Telegrafstyrelsen har beträffande ställföreträdare för generaldirektören framhållit, att ställföreträdaren liksom för närvarande bör utses av Kungl. Maj:t på viss tid efter förslag av generaldirektören, vilken därvid bör ha tillfälle att föreslå den av styrelsens ledamöter, som han anser vara för befattningen lämpligast. Vad angår det särskilda arvode av 2,000 kronor per år, som för närvarande utgår till generaldirektörens ställföreträdare, förutsätter styrelsen, att detta arvode bibehålles oförändrat, i varje fall till dess fråga uppstår att utse annan ställföreträdare än den nuvarande. För ställföreträdaren bör tiden för förordnandet liksom för närvarande vara tre år.

Allmänna lönenämnden har i här förevarande avseende anfört följande.

De sakkunnigas förslag innebär, att generaldirektörsämbetet uppflyttas till samma lönegrad, i vilken cheferna för statens vattenfallsverk och domänverket äro inplacerade. De sakkunnigas förslag utmynnar sålunda i en omvärdering av verkschefstjänsten. Även om med hänsyn till telegrafverkets starka utveckling vissa skäl tala för den föreslagna uppflyttningen, vill lönenämnden framhålla, att en dylik åtgärd knappast kan undgå att öva inverkan på lönegradsplaceringen för chefen för postverket, vilken nu är placerad i lönegrad C 13.

I detta sammanhang vill lönenämnden även något beröra frågan om ställföreträdare för generaldirektören. I likhet med de sakkunniga anser lönenämnden någon ändring i föreskrifterna om utseendet av ställföreträdare eller om ersättningen till denne för närvarande icke böra göras. De sakkunniga förutsätta emellertid, att vid inträffande ombyte av ställföreträdare chefen för driftsbyrån närmast bör komma i fråga, därvid särskild ersättning för detta uppdrag icke skall till honom utgå. Med hänsyn till den lägre lönegradsplacering lönenämnden anser sig böra föreslå för denne befattningshavare, finner lönenämnden dock befogat, att särskild ersättning för nämnda uppdrag tillerkännes honom. Lönenämnden vill emellertid såsom sin mening framhålla, att anledning saknas att medgiva verkschefen att själv vid behov utse ställföreträdare — ett alternativ, som de sakkunniga upptagit till diskussion — utan bör frågan om ställföreträdare för generaldirektören prövas och avgöras av Kungl. Maj:t.

*Departements-
chefen.*

De sakkunniga ha föreslagit, att telegrafverkets chef med hänsyn till den ekonomiska och statsfinansiella storleksordning, som telegrafverket numera uppnått, samt med hänsyn till den stora samhällseliga betydelsen och vikten av telegrafverkets trafik-, tekniska och kommersiella verksamhet jämföras med cheferna för statens vattenfallsverk och domänverket. I anledning härav har lönenämnden framhållit, att ett bifall till de sakkunnigas förslag knappast kan undgå att öva inverkan å löneställningen för postverkets chef.

För egen del finner jag det numera knappast befogat att upprätthålla den skillnad i lönehänseende mellan chefen för telegrafverket, å ena sidan, samt cheferna för statens vattenfallsverk och domänverket, å andra sidan, som för närvarande består. Emellertid måste jag hysa viss tvekan rörande lämpligheten av en fristående lösning av ifrågavarande spörsmål. Det kan nämligen med fog göras gällande, att en förbättring av löneställningen för telegrafverkets chef måste medföra återverkningar icke enbart, såsom lönenämnden påpekat, beträffande löneställningen för postverkets chef utan överhuvud taget beträffande löneställningen för verkschefer hänfödda till löneskalans C-plan. Då vägande skäl tala för att hithörande lönespörsmål bliva föremål för bedömning i ett sammanhang, anser jag mig för närvarande icke böra underställa Kungl. Maj:ts prövning förslag till förbättrad löneställning för telegrafverkets chef.

De sakkunniga ha även berört frågan om ställföreträdare för generaldirektören, dock utan att föreslå någon ändring av för närvarande gällande bestämmelser härutinnan. Enligt de sakkunniga bör emellertid spörsmålet om ställföreträdarskapets ordnande och bibehållandet av det för närvarande härför utgående särskilda arvudet av 2,000 kronor upptagas till prövning, när fråga uppstår om utseende av annan ställföreträdare än den nuvarande, därvid olika lösningar av frågan kunna övervägas. För min del är jag med telegrafstyrelsen och lönenämnden ense därom, att generaldirektörens ställföreträdare framdeles liksom hittills bör utses efter förslag av generaldirektören samt att det för ställföreträdarskapet utgående särskilda arvudet bör bibehållas, dock med den begränsningen att dylikt arvode, såsom jag i det

följande närmare utvecklar, icke bör tillkomma driftsbyråns chef, därest denne skulle utses till ställföreträdare. Även om detta förslag bifalles, bör den i civila avlöningsreglementet intagna föreskriften om ställföreträdararvode vid telegrafverket kunna bibehållas i sin nuvarande lydelse.

Ekonomibyrån. Enligt de sakkunnigas förslag skall ekonomibyrån vara det verkschefen närmast och främst tillgängliga hjälporganet vid ledningen och överblicken samt kontrollen av verkets företagsekonomiska och kommersiella dispositioner. Med hänsyn till denna viktiga uppgift vid verkets förvaltning bör byrån frigöras från den heterogena insprängning av ärenden, som förekommer i den befintliga ekonomi- och kanslibyrån, vilka ärenden organisatoriskt tillhöra och även förut tillhört en mera administrativt betonad byrå. Å andra sidan bör till ekonomibyrån överflyttas handläggningen av de ärenden av övervägande kommersiell natur rörande utländska taxor och avräkningar, som för närvarande tillhöra trafikbyrån.

Med hänsyn till vad som kräves av den tjänsteman, som skall handlägga de ledande företagsekonomiska och kommersiella dispositionerna vid verkets förvaltning och därvid de ej minst viktiga taxefrågorna, bör byråns chef enligt de sakkunniga vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och placeras i lönegrad C 8. Han bör lämpligen kunna givas benämningen ekonomidirektör.

Handläggningen under byråns chef av de byrån tillagda arbetsuppgifterna bör ombesörjas å en ekonomiavdelning, en taxe- och abonnemangsavdelning, en bokförings- och kassaavdelning, en revisions- och kassakontrollavdelning samt en utrikesavdelning.

Å *ekonomiavdelningen* skall, förutom diverse allmänna ärenden, handläggas och beredas frågor samt utföras ekonomiska och statistiska utredningar, på vilka kunna grundas verksekonomiska och statsfinansiella dispositioner. Vidare skall där ske den på ekonomibyrån i samarbete med övriga berörda byråer beroende handläggningen av frågor och framställningar till Kungl. Maj:t angående kapitalinvestering, disposition av förnyelsefondsmedel samt inkomstberäkningar för riksstaten. Där skall även ligga den sammanfattande prövningen och redaktionen av driftskostnadsstaten för telegrafverket, givetvis i samarbete med övriga berörda byråer, främst driftsbyrån.

Till avdelningens handläggning skall höra prövning i vad på ekonomibyrån beror av medelsanvisningen till styrelsen underordnade organ för nyanläggningar och anskaffningar, förnyelser och förändringar m. m., vidare ärenden rörande förvaltningen av telegrafverkets fonder, bokförings-, räkenskaps- och redovisningssystem, avskrivningar av fordringar, avfattandet av styrelsens årsberättelse samt framställandet av den löpande statistiken med tillhörande statistiska och eventuellt ekonomiska publikationer av intresse och till tjänst för statsmakterna och verksledningen samt för verkets förvaltnings- och driftspersonal.

Det till ekonomiavdelningen hörande statistiska arbetsorganet bör såsom centralt expertisorgan stå även styrelsens övriga byråer till tjänst med utfö-

randet av för deras arbetsuppgifter erforderlig löpande statistik. Med en sådan ansamling av statistikarbetet till ett centralt tjänsteställe lär den därför erforderliga personalen kunna hållas låg i numerär samt även andra rationaliseringar kunna göras, såsom bruk av maskinella hjälpmedel o. dyl.

Eftersom å ekonomiavdelningen komma att handläggas de frågor, som närmast sammanhånga med byråns betydelsefulla förvaltningsekonomiska arbetsuppgift, bör avdelningens föreståndare vara en förste sekreterare (A 27). Såsom föreståndarens arbetsbiträde böra beräknas två aktuarier (A 21), av vilka den ene skall biträda med de mera allmänna arbetsuppgifterna och den andre vid styrelsens statistiska arbetsorgan.

Å *taxe- och abonnemangsavdelningen* skola handläggas och beredas ärenden rörande inländska telefon- och telegraftaxor, deras företagsekonomiska fundamentering och kommersiella anpassning, telefonreglementet, telefonabonnemang samt stationernas fördelning å taxeområden och fritrafiksfrågor, vidare kommersiella anvisningar samt instruktioner för handläggning hos distriktsorganen av ärenden rörande telefonabonnemang. Såsom organisatoriskt förbunden med den kommersiella verksamheten skall till denna avdelning även förläggas propaganda- och upplysningsverksamheten. Betydelsen av avdelningens kommersiella arbetsuppgifter motiverar, att den till föreståndare erhåller en sekreterare (A 26).

Bokförings- och kassaavdelningen skall ombesörja telegrafverkets huvudbokföring. Avdelningen bör liksom nu ha en kameralintendent (A 26) till föreståndare. Till denna avdelning skall hänföras telegrafstyrelsens huvudkassa med en huvudkassör (A 21) såsom föreståndare.

Revisions- och kassakontrollavdelningen skall utföra det löpande revisionsarbetet och abonnemangsgranskningen, i den mån den senare ej kan förläggas till distriktsledningarna, samt handlägga ärenden rörande instruktioner för medelsförvaltningen vid verket. Åt denna avdelning skall jämväl uppdragas att utföra det löpande kassakontrollarbetet hos de olika redogörarna. För närvarande ombesörjes detta arbete av revisionsavdelningen beträffande linjedistriktet, huvudförrådet, kabelkontoret, radiodistriktet och verkstaden samt de fyra huvudstationerna, medan motsvarande uppgift för övriga stationer åvilar respektive trafikdirektörer. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör emellertid kassakontrollen för samtliga redogörare utföras av revisionsavdelningen. Cheferna för distriktet böra nämligen icke betungas med kassainventeringar, vilka dessutom för de större stationerna innebära ett så pass omfattande och tidsödande arbete, att denna viktiga kontrolluppgift icke skulle kunna medhinnas utan men för den löpande förvaltningstjänsten. Detta hindrar givetvis icke, att vederbörande tjänstemän vid chefsorganet för ett distrikt vid inspektioner eller andra resetillfällen kunna förrätta kassainventering, när så kan befinnas lämpligt och lägligt.

Med hänsyn till revisions- och kassakontrollavdelningens på detta sätt utökade arbetsuppgift bör avdelningen till föreståndare erhålla en förste revisor (A 26), som skall vara frigjord från deltagande i det löpande revisionsarbetet. Till sitt biträde bör föreståndaren ha dels fyra revisorer (A 21)

såsom avdelningschefer för var och en av de nuvarande fyra revisionslotterna, dels en revisor (A 21) såsom resande kassakontrollant. Det förutsättes därvid, att även föreståndarna för revisionslotter skola kunna användas för att utföra kassakontroll.

Till *utrikesavdelningens* handläggning skola höra ärenden rörande utländska taxor, avtal med utländska förvaltningar och telegrafreglementet. Med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som måste ställas på föreståndaren för denna avdelning, och till att han jämväl får till uppgift att deltaga i de regelbundet återkommande internationella telegraf-, telefon- och radiokonferenserna, bör han, liksom för övrigt redan är fallet, vara förste sekreterare (A 27). Såsom dennes närmaste arbetsbiträde bör beräknas en notarie (A 21). Under utrikesavdelningen förlägges den utländska kontrollavdelningen med uppgift att uppgöra avräkningarna med utländska förvaltningar rörande telefon-, telegraf- och radiotrafiken med utlandet. Föreståndaren för sistnämnda avdelning är för närvarande en sekreterare (A 26) med en aktuarie (A 21) till närmaste arbetsbiträde. De sakkunniga föreslå för närvarande icke någon förändring härutinnan men anse, att när föreståndarbefattningen i framtiden blir vakant, befattningen bör placeras i 24 lönegraden.

I likhet med vad som för närvarande är fallet skall utrikesavdelningen även handlägga ärenden angående föreskrifter rörande telefon-, telegraf- och radiotrafiken med utlandet och i allmänhet sådana ärenden, som beröra telegrafverkets mellanhavanden med utländska förvaltningar och trafikbolag, internationella fjärrförbindelseunionens byrå i Bern, de internationella världskonferenserna och övriga internationella organ. Förutom sådana ärenden, som tillhöra ekonomibyråns egentliga arbetsområde, får avdelningen därigenom även att göra med frågor, som närmast skulle ankomma på driftsbyråns handläggning. Denna heterogenitet i utrikesavdelningens arbetsuppgifter kan emellertid icke undvikas, på vilken byrå avdelningen än förlägges, utan måste förutsättas, att avdelningens arbete bedrivs i nödig samverkan med driftsbyrån. Likaledes bör avdelningen stå även övriga byråer till tjänst vid deras utländska skriftväxling.

Antalet befattningshavare å ekonomibyrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 ekonomidirektör i C 8 (nu A 30) ävensom å ekonomiafdelningen 1 förste sekreterare i A 27 (nu A 26) och 2 aktuarier i A 21 (nu A 21 och t. f. A 24), å taxo- och abonnemangsavdelningen 1 sekreterare i A 26 (nu A 24), å bokförings- och kassaavdelningen 1 kameralintendent i A 26 (nu A 26) och 1 huvudkassör i A 21 (nu A 21), å revisions- och kassakontrollavdelningen 1 förste revisor i A 26 (nu t. f. A 24) och 5 revisorer i A 21 (nu 1 i A 22 och 2 i A 21) samt å utrikesavdelningen 1 förste sekreterare i A 27 (nu A 27), 1 sekreterare i A 26 (nu A 26), 1 aktuarie i A 21 (nu A 21) och 1 notarie i A 21 (nu 2 i A 21).

I de över de sakkunnigas förslag avgivna utlåtandena ha några erinringar mot den ifrågasatta organisationen av ekonomibyrån icke anförts.

Beträffande befattningshavarnas löneställning har *allmänna lönenämnden* framhållit, att enligt lönenämndens mening de arbetsuppgifter, som komma att åvila ekonomidirektören, äro av sådan art, att den av de sakkunniga förordade löneställningen icke kan anses motiverad. Lönenämnden finner befattningshavarens arbetsuppgifter icke vara för verkets skötsel mera betydelsefulla än byråchefens å kanslibyrån, särskilt i betraktande av denne befattningshavares tilltänkta allmänna konsulterande uppgift inom verket, varför anledning icke föreligger att placera ekonomidirektören i annat och högre löneläge än kanslibyråchefen, för vilken de sakkunniga föreslagit lönegraden A 30. Lönenämnden erinrar, att byråchefen å vattenfallsstyrelsens kommersiella byrå är placerad i lönegraden A 30. Ett slutligt ställningstagande till spörsmålet om lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattningshavare i telegrafstyrelsen kan emellertid icke enligt lönenämndens mening ske, innan en allmän översyn av löneställningen för jämförbara byråchefsbefattningar inom de andra affärsverken, främst statens järnvägar, kommit till stånd. Under sådana omständigheter anser sig lönenämnden böra föreslå, att chefen för ekonomibyrån, vilken bör benämnas byråchef, tillsvidare inplaceras i lönegraden A 30.

*Departements-
chefen.*

Enligt de sakkunnigas förslag skall den nuvarande ekonomi- och kanslibyrån uppdelas å två byråer, nämligen en ekonomibyrå och en kanslibyrå. Därjämte skall till den nya ekonomibyrån överflyttas handläggningen av de ärenden av övervägande kommersiell natur rörande utländska taxor och avräkningar, som för närvarande tillhöra trafikbyrån.

Vad de sakkunniga sålunda och i övrigt föreslagit beträffande organisationen av den nya byrån har icke givit mig anledning till erinran.

Den av de sakkunniga föreslagna löneställningen för ekonomibyråns befattningshavare har under remissbehandlingen av omorganisationsförslaget föranlett erinran allenast beträffande chefen för byrån. De sakkunniga ha föreslagit, att denne under benämningen ekonomidirektör hänföres till lönegraden C 8 (16,000 kronor), medan lönenämnden ansett, att befattningen i avvaktan på resultatet av den inledningsvis omnämnda utredningen rörande lönegradsplaceringen av affärsverkens och allmänna civilförvaltningens byråchefer bör bibehållas i lönegraden A 30. Då jag för egen del ansluter mig till den av lönenämnden hävdade uppfattningen, anser jag mig för närvarande icke böra föreslå ifrågavarande befattnings överförande å C-planen utan förordar, att befattningen under benämningen byråchef upptages i lönegraden A 30.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att föreståndaren för den till utrikesavdelningen hörande utländska kontrollavdelningen för närvarande är placerad såsom sekreterare i lönegraden A 26. De sakkunniga föreslå icke någon ändring härutinnan men anse, att föreståndarbefattningen, när den i framtiden blir vakant, bör placeras i 24 lönegraden. Enligt min mening finnes icke någon anledning att uppskjuta den av de sakkunniga sålunda föreslagna förändringen. Ifrågavarande föreståndarbefattning bör därför vid om-

organisationens genomförande hänförs till lönegraden A 24, varav följer att den nuvarande befattningen bör uppföras å övergångsstat.

Vid min anmälan i fjol av telegrafstyrelsens förslag om förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid telegrafverket (prop. nr 153) förklarade jag mig icke beredd att föreslå uppflyttning av befattningen såsom föreståndare för revisionsavdelningen från förste kontrollör i lönegraden A 22 till överkontrollör i lönegraden A 24. Såsom orsak härtill angav jag, att tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken föreslagit befattningens hänförande till sistnämnda lönegrad under benämningen förste revisor samt att frågan därför borde bli föremål för prövning i samband med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag i övrigt. De kvalitativt väsentligen ökade arbetsuppgifter, som enligt omorganisationsförslaget komma att åvila innehavaren av ifrågavarande befattning, synas mig motivera, att befattningen nu under benämningen förste revisor hänföres till lönegraden A 26, i vilken lönegrad likvärdig befattning finnes vid statens järnvägar.

I övrigt föranleder de sakkunnigas förslag rörande lönegradsplaceringen av ekonomibyråns här ifrågavarande befattningar icke något uttalande från min sida.

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å ekonomibyrån i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 byråchef (A 30), 2 förste sekreterare (A 27), 1 förste revisor (A 26), 1 kameralintendent (A 26), 1 sekreterare (A 26), 1 sekreterare (A 24), 3 aktuarier (A 21), 1 huvudkassör (A 21), 1 notarie (A 21) och 5 revisorer (A 21).

Kanslibyrån. Den av de sakkunniga föreslagna kanslibyrån skall i främsta rummet handlägga ärenden av allmänt administrativ natur såsom telegrafverket berörande allmänna lagar och författningar i övrigt, huvudgrunderna för telegrafverkets organisation och ledande instruktioner, allmänna författningar och reglementen rörande personalens anställningsvillkor, avlöningar och pensioner m. m. samt alla dylika författningars och reglementens rätta tillämpning.

Frågor om individuell antagning, befordran och placering av personal å varje särskild byrå skall däremot föredragas eller bestämmas av cheferna för respektive byråer, varvid chefen för kanslibyrån dock bör deltaga i behandlingen av personalärendena ifråga för att trygga den rätta och likformiga tillämpningen av allmänna författningar, föreskrifter och reglementen. I samma syfte bör chefen för kanslibyrån deltaga i behandlingen av de motsvarande frågor beträffande personalen vid drifts-, radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna, som föredragas av cheferna för drifts-, radio-, förråds- och verkstadsbyråerna. I den mån personalfrågor vid driftsavdelningen överlämnats till distriktsledningarna för handläggning och avgörande, och överklagningar över beslut i förevarande avseenden framföras till styrelsen, eller överklagningar ske av beslut, som fattats av cheferna för radio-, förråds- och verkstadsbyråerna i deras egenskap av chefer för respektive radio-, förråds-

och verkstadsavdelningarna, skall chefen för kanslibyrån likaledes deltaga i behandlingen av dylika överklagningsmål.

Samtidigt med sin allmänna administrativa uppgift bör kanslibyrån stå övriga tjänsteställen inom styrelsen och verket i övrigt till tjänst med juridisk sakkunskap och juridiskt arbetsbiträde samt sköta telegrafverkets rättegångar. Vid byrån skall därför finnas en juridisk avdelning med ombudsmannaexpedition. Inom det juridiska området faller också handläggningen av bestraffningsärenden samt äganderättsvården av telegrafverkets fastigheter.

Eftersom kanslibyrån i telegrafstyrelsen icke till art och funktion kommer att skilja sig från byrå i allmänhet i de centrala ämbetsverken, bör chefen för byrån placeras i sedvanlig tjänste- och löneställning för sådan byråchef, d. v. s. i lönegraden A 30.

Handläggningen under byråns chef av de byrån tillagda arbetsuppgifterna synes lämpligen kunna ske på tre huvudavdelningar, en allmän avdelning, en pensions- och sjukvårdsavdelning samt en juridisk avdelning.

Å den *allmänna avdelningen* skola, förutom diverse allmänna ärenden och remisser av administrativa frågor, som ej enbart beröra fackbyrå, handläggas ärenden rörande grunderna för verkets organisation, ledande instruktioner m. m., avlöningsförfattningar jämte deras allmänna tillämpning, allmänna bestämmelser för personalens antagande och utbildning, vidare antagande, befordran och placering av personal vid styrelsens byråer och verkets olika avdelningar i vad angår rätta iakttagandet av författningar och allmänna personalbestämmelser, framställningar till Kungl. Maj:t om antalet ordinarie befattningar, sammanfattningen av telegrafverkets avlöningsstat, författningar angående resekostnads- och traktamentsersättning samt angående flyttningskostnader jämte dessa författningars tillämpning, hyresvillkor för tjänstebostäder, gratifikationer samt bestämmelser för expedition och arkivering jämte vården av styrelsens arkiv.

Föreståndare för avdelningen bör vara en sekreterare (A 26), som till sitt arbetsbiträde bör ha en notarie (A 21).

Pensions- och sjukvårdsavdelningen skall handlägga ärenden rörande tjänste- och familjepensionsförfattningar samt deras tillämpning, beviljande av avsked och pension eller understöd, författningar angående sjukvård och sjukavlöning samt deras tillämpning, instruktion för verksläkare och bestämmelser om deras antagande och arvoden.

Såsom kommer att framgå av de sakkunnigas förslag rörande ändrad organisation av distriktsledningarna skulle till distriktsorganen läggas handläggningen och avgörandet av mera rutinmässiga sjukvårdsärenden, men tvistiga fall måste dock hänskjutas till kanslibyråns avgörande.

För närvarande handläggas icke familjepensionsärenden å den till nuvarande ekonomi- och kanslibyrån hörande pensions- och sjukvårdsavdelningen. Med hänsyn emellertid till att avdelningen kommer att frigöras från handläggningen av ett stort antal individuella sjukvårdsärenden, bör avdel-

ningen kunna handlägga även ärenden rörande familjepension och därmed sammanhörande frågor.

Såsom föreståndare för pensions- och sjukvårdsavdelningen bör liksom för närvarande tjänstgöra en sekreterare (A 24).

Till den *juridiska avdelningens* handläggning skola höra ärenden angående nya lagar och allmänna författningar, bestraffningsärenden, ärenden rörande telefon- och telegrafhemligheten (i samarbete med driftsbyrån och militärkontoret), ersättning på grund av ansvarighet för skada till följd av verkets drift samt äganderättsvärden av verkets fastigheter. Avdelningen skall dessutom såsom verkets ombudsmannaorgan föra verkets rättegångar och handlägga markexpropriationer o. dyl. samt tillika vara juridiskt konsultativt organ för styrelsens övriga byråer och verkets tjänsteställen i övrigt.

Föreståndaren för den juridiska avdelningen med ombudsmannaexpedition bör, på samma sätt som för närvarande är fallet, vara en byrådirektör (A 28) med en juridiskt utbildad sekreterare (A 24) såsom närmaste man och arbetsbiträde. Enär den juridiska avdelningen skall stå andra byråer och tjänsteställen till tjänst med juridisk sakkunskap och erforderligt juridiskt arbetsbiträde, bör behovet av juridiskt utbildad personal på dessa andra byråer och tjänsteställen kunna bortfalla.

Antalet befattningar å kanslibyrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 byråchef i A 30 (nu A 30) ävensom å allmänna avdelningen 1 sekreterare i A 26 (nu A 26) och 1 notarie i A 21 (nu A 21), å pensions- och sjukvårdsavdelningen 1 sekreterare i A 24 (nu A 24) samt å juridiska avdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu A 28) och 1 sekreterare i A 24 (nu A 24).

Vid ärendets remissbehandling ha några erinringar mot de sakkunnigas förslag beträffande kanslibyrån icke framförts.

Då ej heller jag funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag *Departements-* beträffande kanslibyrån, tillstyrker jag, att byråns organisation och befattningshavarnas löneställning fastställas i enlighet med de sakkunnigas förslag. *chefen.*

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å kanslibyrån i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 byråchef (A 30), 1 byrådirektör (A 28), 1 sekreterare (A 26), 2 sekreterare (A 24) och 1 notarie (A 21).

Driftsbyrån. Enligt de sakkunnigas förslag skall driftsbyrån närmast svara för driften vid driftsavdelningen och har fördenskull att handlägga ärenden rörande telegraf- och telefontrafikens ombesörjande samt rörande underhållet av härför erforderliga anläggningar. Byrån skall därvid uppdraga linjerna för hushållningen med personal och materiel vid driftsavdelningen samtidigt som byrån skall vara styrelsens organ för inspektion och löpande kontroll av denna hushållning. Byrån bör ur behovs- och lämplighetssynpunkt pröva för driften föreslagna anläggnings- och förnyelsearbeten samt i samverkan med de tekniska byråerna utsträcka sin inspektionsverksamhet att avse även personal- och materielhushållningen vid sådana

arbeten, vilkas verkställighet och kontroll i övrigt beror på de tekniska byråernas verksamhet.

De sakkunniga lämna härafter vissa uppgifter rörande driftsavdelningens personalantal samt linjedistriktens utgifter, beträffande vilka uppgifter jag hänvisar till de sakkunnigas betänkande (sid. 70 och 71).

Rörande de för driftsbyrån avsedda arbetsuppgifterna anföra de sakkunniga följande.

Med hänsyn till den genom löneförhållandenas utveckling allt dyrare mänskliga arbetskraften och till den betydande del, för närvarande omkring 55 procent av driftsavdelningens samlade utgifter, som utgöras av avlöningar, kommer den viktigaste delen av byråns uppgift att falla på omsorgen om att säkerställa en riktig personaldisposition och ett fullgott utnyttjande av den anställda personalen, men även materiellhushållningen måste uppenbarligen vara föremål för byråns uppmärksamhet och omsorger. Den omständigheten, att enligt den utav de sakkunniga föreslagna arbetsfördelningen mellan driftsbyrån och de tekniska byråerna frågor om anläggnings- och förnyelsearbeten, båda för övrigt oftast förenade med underhållsarbeten, komma att handläggas på de tekniska byråerna, spelar i detta sammanhang mindre roll, eftersom dylika frågor i alla fall skola i nödig omfattning beredas i samarbete med driftsbyrån.

Ehuru driftsbyråns huvuduppgift alltså skall vara att utgöra en överinspektion för driftstjänsten såväl i vad avser trafiktjänsten som den tekniska tjänsten, kan och måste dock driftsbyrån lämpligen tilläggas handläggningen även av vissa driftsväsendet närstående, mera rent administrativa arbetsuppgifter, särskilt i avseende å personalens antagning, befordran och placering. I främsta rummet skall detta dock gälla endast den högre personalen å driftsavdelningen, enär, såsom de sakkunniga föreslå i samband med behandlingen av organisationen för distriktsledningarna, avsikten är att låta dessa förvaltningar självständigt avgöra frågor om individuell antagning, befordran och placering av den övervägande delen av distriktens personal. Driftsbyrån skall emellertid ha till uppgift att allt efter behovet uppdraga de numeriska gränser, inom vilka distriktsledningarna få utöva denna sin befogenhet, samt sedan givetvis också kontrollera, hur personaluppsättningen i verkligheten utvecklar sig. Avvägning och kontroll i avseende å användningen av arbetar- och liknande personal vid driftsavdelningen skall ävenledes åvila driftsbyrån, som i detta hänseende även har att i nödig samverkan eller känning med andra möjligen berörda byråer och distriktsledningarna handlägga förhandlingar och uppgörelser i arbetsavtalsfrågor vid driftsavdelningen. De sakkunniga vilja i detta sammanhang framhålla, att de räkna med att ett naturligt samarbete vid förberedandet av personaldispositioner o. dyl. på samma sätt som hittills även i fortsättningen skall äga rum med de ledande organisationerna bland telegrafverkets personal.

Av vikt och värde för distriktsledningarna i deras mellanhavanden med styrelsen är, att när de förstnämnda gjorts till föremål för en centraliserad organisation, denna centralisering även äger sin motsvarighet i styrelsens ledande instans.

Till driftsbyråns arbetsuppgifter skall slutligen också höra att i samarbete med berörda byråer handlägga vissa trafiktekniska och taxetekniska frågor av betydelse såväl för det rätta betjäandet av trafikanterna som för det därav föranledda arbetet för verkets personal.

Med hänsyn till den stora vikten av de arbetsuppgifter, som komma att bero på driftsbyråns handläggning och omsorger, bör byråns chef vara en tjänste-

man, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid. Främst med hänsyn till arbetsuppgifternas betydelse men också till att det måste vara av vikt och ofta särskilt lämpligt att för ifrågavarande befattning kunna förvärva även en för platsen lämplig distriktschef med dennes erfarenheter från driftstjänsten, bör befattningen placeras i högre lönegrad än den, som de sakkunniga föreslå för distriktscheferna. Enligt de sakkunnigas förslag skall distriktschef placeras i lönegrad C 9 (17,000 kronor) och chefen för driftsbyrån bör fördenskill, lämpligen under benämningen överdirektör, placeras i närmast högre lönegrad eller C 10 (18,000 kronor), varvid dock förutsättes, att om han bland andra ifrågakommande kan anses lämpligen böra utses till generaldirektörens ställföreträdare, han skall fungera som sådan utan ytterligare ersättning.

Driftsbyrån skall vara organiserad på tre huvudavdelningar, en avdelning för trafiktjänsten och en avdelning för den tekniska tjänsten samt en allmän avdelning. Dessutom böra till byrån vara anslutna en arbetsrationaliseringsavdelning och telegrafverkets centrala undervisningsanstalt.

Till *avdelningen för trafiktjänsten* skall höra handläggningen av följande ärenden, nämligen allmänna frågor rörande telefon- och telegraftrafiken, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter för denna trafik, ärenden rörande trafikpersonalens utbildning, beredning av driftkostnadsstater och personalstater för distriktens trafikavdelningar, individuell antagning, befordran och placering av högre personal vid trafikavdelningarna, överklagningar av distriktsledningarnas motsvarande beslut i fråga om den lägre personalen vid trafikavdelningarna, avtalsfrågor rörande kollektivavtalsavlönade telefonister och avlöningsbestämmelser för telegrambärare och kontraktsanställda understationsföreståndare samt prövning ur trafiksynpunkt av behovet och lämpligheten dels av nya byggnader och anläggningar jämte inventarier, dels av ändringar i avseende å befintliga byggnader och anläggningar, dels slutligen av nya stationer eller av indragning av stationer. Avdelningens föreståndare skall under byråns chef utföra inspektion av trafiktjänsten vid driftsavdelningen samt inspektion och löpande kontroll av personal- och materielhushållningen vid distriktens trafikavdelningar.

Föreståndaren för avdelningen bör vara en överinspektör (A 28). Beträffande denna lönegradsplacering är att märka, att de enda tjänstemän med motsvarande arbetsuppgifter, som finnas i statsförvaltningen, äro överinspektörerna i järnvägsstyrelsen, vilka äro placerade i lönegraden A 27. Enligt de sakkunnigas uppfattning måste detta emellertid med hänsyn till vederbörande befattningshavares arbetsuppgifter anses vara en alltför låg placering. Tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken föreslå också uppflyttning av dessa befattningar i järnvägsstyrelsen till lönegraden A 28.

Såsom hjälpkraft åt överinspektören bör placeras en, helst trafikutbildad, sekreterare (A 24), varjämte i fråga om handläggningen av ärenden rörande drifttjänsten för den utländska telefon- och telegraftrafiken måste förutsättas ett intimt samarbete med föreståndaren för utrikesavdelningen å ekonomibyrån.

Till *avdelningen för den tekniska tjänsten* skall, i tillämpliga delar givetvis i nödigt samråd med de tekniska byråerna, höra handläggningen av följande ärenden, nämligen allmänna tekniska skötsel- och underhållsfrågor, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter rörande anläggningarnas tekniska skötsel och underhåll, ärenden rörande den tekniska driftspersonalens utbildning, beredning av driftskostnadsstater och personalstater för distriktens tekniska avdelningar, individuell antagning, befordran och placering av högre teknisk personal vid distrikten, överklagningar av distriktsledningarnas motsvarande beslut i fråga om den lägre tekniska personalen vid distrikten, avtalsfrågor rörande arbetare, prövning — i samverkan med de tekniska byråerna — av behovet och lämpligheten för den tekniska driften av nya byggnader och anläggningar jämte inventarier samt frågor rörande underhåll av fastigheter och förhyrda lokaler. Avdelningens föreståndare skall under byråns chef utföra inspektion av den tekniska drifts- och underhållstjänsten vid driftsavdelningen samt inspektion och löpande kontroll av den tekniskt betonade personal- och materielhushållningen vid distrikten.

Avdelningen för den tekniska tjänsten bör liksom avdelningen för trafik-tjänsten erhålla en överinspektör (A 28) till föreståndare, vilken till sitt arbetsbiträde bör ha en byråingenjör (A 26).

Mängden av de ärenden, som skola handläggas å driftsbyrån, gör det nödvändigt att för handläggning av olika allmänna frågor till förfogande för chefen för byrån ha även en *allmän avdelning* med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare. Till denna avdelning skola hänskjutas alla de ärenden, bland annat personalärenden, som enligt bestämmande av chefen för byrån kunna och böra handläggas vid sidan av överinspektörerna. Den allmänna avdelningen bör dessutom kunna speciellt handlägga vissa ärenden såsom rörande förhyrning av lokaler och uthyrning till utomstående av lokaler i verkets fastigheter, ärenden rörande tjänstetelefoner och tjänsteabonnemang m. m.

Till byrån skall vara ansluten en särskild *arbetsrationaliseringsavdelning*, som skall ha den betydelsefulla uppgiften att verka för att telegrafverkets arbeten planläggas och utföras efter rationella metoder, att materiel och verktyg bliva föremål för ständig granskning enligt utvecklingens krav, att ackordsättning sker på riktiga grunder och att ackordspriserna bliva vederbörligen ändrade efter arbetsmetoderna samt att arbetarskydds- och andra sociala frågor bli noggrant behandlade och lösta, allt i avsikt att dels ekonomisera arbetet, dels vinna arbetsordning och arbetstrevnad för personalen. Arbetsrationaliseringsavdelningen skall vid behov stå även andra byråer eller verksavdelningar till tjänst såsom konsultativt expertisorgan.

Den nuvarande föreståndaren för motsvarande, till linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar förlagda arbetsundersökningsavdelning, är t. f. byrådirektör. I fråga om föreståndarens lönegradsplacering ansluta sig de sakkunniga till en av telegrafstyrelsen den 22 december 1939 gjord framställning om att för ifrågavarande arbetsuppgifter erhålla en byrådirektörsbefattning (A 28). Föreståndaren för avdelningen skulle härigenom komma

i samma löneställning som de sakkunniga förordad för de båda överinspektörerna å byrån. Vid anmälan av telegrafstyrelsens ifrågavarande framställning för riksdagen (proposition nr 153 till 1940 års lagtima riksdag) uttalade föredragande departementschefen sin anslutning till det försök till rationalisering å ifrågavarande område, som styrelsens förslag innebar, men ansåg sig i det skede, vari denna helt nya organisation då befann sig, icke kunna för det dåvarande förorda styrelsens förslag. De sakkunniga ha i anledning härav endast framhållit, att de arbetsuppgifter, som skola åvila ifrågavarande avdelningsföreståndare, enligt de sakkunnigas förslag skola få permanent karaktär.

Telegrafverkets *undervisningsanstalt* har till huvudsaklig uppgift att utbilda all trafikpersonal (utom den lägre telefonpersonalen) vid driftsavdelningen samt dessutom radiotelegrafister ej endast för radioavdelningen utan även för den svenska handelsflottan. Föreståndaren för anstalten skall bland annat tillse, att utbildningen anpassas efter de krav, som den hastiga tekniska utvecklingen på telefon-, telegraf- och radioområdet ställa på undervisningen. Han skall med hänsyn härtill utarbета läroböcker och kompendier för undervisningens behov samt redigera den av telegrafstyrelsen utgivna tekniska och vetenskapliga publikationen »Tekniska meddelanden». Föreståndaren måste alltså vara väl insatt ej blott i vad som utföres inom telegrafverkets olika verksamhetsgrenar utan även i vad som publiceras i in- och utländska facktidskrifter. Med hänsyn till de särskilda fordringar, som sålunda måste ställas på anstaltens föreståndare, och till den i viss utsträckning självständiga ställning, som denne intager, bör han, liksom för närvarande är fallet, vara byrådirektör (A 28). Till undervisningsanstalten bör liksom nu vara anslutet telegrafverkets museum.

Antalet befattningar å driftsbyrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 överdirektör i C 10 (motsvarande befattning saknas för närvarande) ävensom å avdelningen för trafiktjänsten 1 överinspektör i A 28 (motsvarande befattning saknas för närvarande) och 1 sekreterare i A 24 (nu A 24), å avdelningen för den tekniska tjänsten 1 överinspektör i A 28 (nu A 28) och 1 byråingenjör i A 26 (motsvarande befattning saknas för närvarande), å allmänna avdelningen 1 sekreterare i A 24 (nu A 24), å arbetsrationaliseringsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu t. f. A 28) samt å undervisningsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu A 28).

I sitt utlåtande över de sakkunnigas förslag föreslår *telegrafstyrelsen* den förändringen, att den av de sakkunniga till andra tekniska byrån hänfödda anläggningsavdelningen måtte överflyttas till driftsbyrån. Styrelsen anför härutinnan följande.

De arbetsuppgifter, som skola tillhöra anläggningsavdelningen, bestå i allt väsentligt av den fortgående granskningen av förslag till anläggningsarbeten, som avse nyanläggningar och utvidgningar i de lokala telefonnäten. Avdelningens verksamhet kommer därvid huvudsakligen att gå ut på kontroll över att dylika arbeten bliva planlagda på ett ekonomiskt sätt, och avdelningens huvuduppgift kommer därför att få så nära samband med driftsbyråns verk-

samhet, att det ur synpunkten av att åstadkomma en rationell och lättarbetad arbetsfördelning mellan de olika byråerna är i hög grad önskvärt att överföra den ifrågavarande avdelningen till driftsbyrån.

Enligt de sakkunnigas förslag skall anläggningsavdelningen, vilken för närvarande förestås av en byrådirektör i lönegraden A 28, i stället förestås av en förste byråingenjör i lönegraden A 27. Med hänsyn emellertid till att avdelningens verksamhet gäller mycket betydande ekonomiska värden och att föreståndaren bör mera självständigt kunna handlägga förekommande arbetsuppgifter anser styrelsen, att den av de sakkunniga föreslagna förste byråingenjörsbefattningen bör höjas till byrådirektör.

Telegrafverkets ingenjörsförening har i sitt utlåtande över förslaget funnit inrättandet av en driftsbyrå vara ett steg i rätt riktning. Föreningen föreslår emellertid, att de anläggnings- och husbyggnadsavdelningar, vilka de sakkunniga tänkt placerade under andra tekniska byrån, i stället hänföras till driftsbyrån, där de förslagsvis kunde placeras under överinspektören för den tekniska tjänsten.

Allmänna lönenämnden anför i sitt utlåtande följande.

Chefen för den blivande driftsbyrån ha de sakkunniga — främst med hänsyn till arbetsuppgifternas betydelse men också till vikten av att kunna förvärva en lämplig distriktschef för denna befattning — föreslagit inplacerad i lönegraden C 10 med tjänstetitel överdirektör, därvid de sakkunniga förutsatt, att särskilt ställföreträdarearvode icke skall utgå till denne befattningshavare, därest det befinner sig lämpligt att förordna honom till generaldirektörens ställföreträdare. Även med beaktande av såväl omfattningen som vikten av de arbetsuppgifter, vilka skulle tillkomma chefen för driftsbyrån, finner sig lönenämnden icke böra tillstyrka, att befattningen upptages i högre lönegrad än C 8, därvid lönenämnden utgår från att överdirektören vid förordnande såsom generaldirektörens ställföreträdare kommer i åtnjutande av ett årligt arvode å 2,000 kronor. Den omständigheten att chefen för driftsbyrån vid bifall till lönenämndens förslag inplaceras i samma lönegrad, som nämnden föreslår för distriktscheferna, finner lönenämnden icke böra tillmätas avgörande betydelse, då ju dessa chefer enligt organisationsförslaget komma att sortera under styrelsens samtliga byråer såsom kollektiv enhet. Härtill kommer, att för chefsbefattningen å byrån lämplig distriktschef bör kunna räkna med att bliva förordnad såsom generaldirektörens ställföreträdare, varför den av lönenämnden förordade lönegradsplaceringen av överdirektörsbefattningen icke torde lägga hinder i vägen för en tillfredsställande rekrytering av denna befattning.

I fråga om löneställningen för avdelningscheferna å driftsbyrån vill lönenämnden erinra, att de sakkunniga föreslagit inrättande av bland annat två överinspektörsbefattningar i lönegraden A 28, en för vardera av avdelningarna för trafiktjänsten och för den tekniska tjänsten, samt en byrådirektörsbefattning i lönegraden A 28 för arbetsrationaliseringsavdelningen. Såsom de sakkunniga framhållit, äro de överinspektörerna motsvarande befattningshavarna vid statens järnvägar inplacerade i lönegraden A 27, ehuru förslag framlagts om deras hänförande till lönegraden A 28. Visserligen föreligga även enligt lönenämndens mening åtskilliga skäl för att upptaga överinspektörs-tjänsten inom telegrafverket i den av de sakkunniga föreslagna lönegraden, men lönenämnden anser sig likväl förhindrad att, innan frågan om överinspektörernas vid statens järnvägar löneställning vunnit sin lösning, föreslå inplacering i högre lönegrad än A 27 för de här ifrågavarande befattningarna. Beträffande den av de sakkunniga förordade byrådirektörsbefattningen å ra-

tionaliseringsavdelningen vill lönenämnden erinra, att nämnden i anledning av telegrafstyrelsens år 1939 gjorda framställning om befattningens inrättande på ordinarie stat icke ansåg sig kunna tillstyrka styrelsens då föreliggande förslag, ehuru nämnden med hänsyn till rationaliseringsfrågornas betydelse för verkets driftsekonomi fann vissa skäl tala för dessa spörsmåls centralisering till en särskild befattningshavare. I anledning av det sålunda framlagda förslaget erinrade föredragande departementschefen i proposition till 1940 års lagtima riksdag (nr 153), att telegrafstyrelsen vidtagit åtgärder för organisationens genomförande från och med den 1 juli 1939 genom att förordna en förste linjeingenjör att bestrida göromål, som ankomma på befattningshavare i lönegraden A 28. Med understrykande av ändamålsenligheten av den av styrelsen sålunda vidtagna åtgärden ifrågasatte emellertid departementschefen, om anledning förefunnes att i det skede, vari den nya organisationen befunde sig, inrätta en ordinarie befattning för här ifrågavarande arbetsuppgifter och föreslog i anslutning härtill, att med inrättandet av den ordinarie byrådirektörsbefattningen skulle tillsvidare anstå. Vad departementschefen sålunda förordnat, föranledde intet uttalande från riksdagens sida. Ifrågavarande organisation av rationaliseringsarbetet har ännu endast fungerat en kortare tid, varför enligt lönenämndens mening svårigheter föreligga att redan nu bedöma, om det avsedda syftemålet bäst tillgodoses genom nämnda arbetsuppgifters förläggande till en särskild avdelning. Lönenämnden, som vill ifrågasätta, om icke rationaliseringsarbetet bör inordnas under ledning av föreståndaren å avdelningen för den tekniska tjänsten, finner sig därför — under åberopande av vad departementschefen i ärendet anfört — för närvarande icke kunna tillstyrka inrättandet av sagda ordinarie byrådirektörsbefattning.

I övrigt har de sakkunnigas förslag beträffande driftsbyrån icke föranlett några erinringar vid ärendets remissbehandling.

Den av de sakkunniga föreslagna driftsbyrån skall handhava åtskilliga *Departements-* uppgifter, som för närvarande åvila olika byråer inom styrelsen, samt där- *chefen.* utöver vissa uppgifter, som med nuvarande organisation icke kunna anses tillräckligt tillgodosedda. Att förslaget framförallt i sistnämnda hänseende innebär en effektivisering av telegrafverkets organisation, vars betydelse icke bör underskattas, är enligt min mening uppenbart.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle till den av de sakkunniga ifrågasatta andra tekniska byrån hänföras en anläggningsavdelning med en förste byråingenjör i lönegraden A 27 såsom föreståndare och en husbyggnadsavdelning med en byråingenjör i lönegraden A 26 såsom föreståndare. Vid ärendets remissbehandling har häremot anförts av telegrafstyrelsen och telegrafverkets ingenjörsförening, att anläggningsavdelningen borde överföras till driftsbyrån samt av nämnda förening att även husbyggnadsavdelningen borde överflyttas till driftsbyrån.

Såsom av den följande redogörelsen närmare framgår, har jag för avsikt att tillstyrka av telegrafstyrelsen gjord framställning om sammanslagning av de av de sakkunniga föreslagna bägge tekniska byråerna till en byrå. Då det härvid framstår såsom ett önskemål att minska den blivande tekniska byråns arbetsbörda och då jag jämväl i övrigt är övertygad om lämpligheten av att anläggningsavdelningen hänföres till driftsbyrån, finner jag mig böra

tillstyrka det härutinnan framförda förslaget. Däremot finner jag tillräckliga skäl icke hava förebragts för husbyggnadsavdelningens överflyttning till driftsbyrån.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit i fråga om driftsbyråns organisation har icke givit mig anledning till erinran.

Beträffande löneställningen för driftsbyråns chef har lönenämnden ansett en placering i lönegraden C 8 (16,000 kronor) lämpligt avvägd. Även om denna löneställning blir densamma, som lönenämnden förordar för distriktscheferna, anser lönenämnden, att befattningen bör kunna rekryteras ur distriktschefernas krets, då driftsbyråns chef regelmässigt kan räkna med att bli förordnad till ställföreträdare för generaldirektören samt därvid enligt lönenämndens förslag komma i åtnjutande av ställföreträdararvode å 2,000 kronor, d. v. s. en årlig löneinkomst av 18,000 kronor.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle driftsbyråns chef placeras i lönegraden C 10 (18,000 kronor) utan rätt till särskilt arvode, därest han förordnades till generaldirektörens ställföreträdare.

Av det anförda framgår, att skillnaden mellan lönenämndens och de sakkunnigas förslag ur lönesynpunkt är av underordnad betydelse, då all sannolikhet talar för att driftsbyråns chef framdeles kommer att förordnas till generaldirektörens ställföreträdare. Ur pensionssynpunkt innebär däremot de sakkunnigas förslag själfvallet viss fördel för befattningshavaren.

För egen del måste jag understryka vikten av att ifrågavarande befattning gives en lönegradsplacering, som svarar mot befattningens vikt och betydelse inom den nya organisationen och som säkerställer bästa möjliga rekrytering. Då härtill kommer, att ett bifall till de sakkunnigas förslag icke kan medföra konsekvenser, vilka icke redan nu kunna överblickas, anser jag mig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende.

Såsom föreståndare för avdelningen för trafikfjänssten och avdelningen för den tekniska tjänsten ha de sakkunniga föreslagit överinspektörer i lönegraden A 28. Häremot har lönenämnden utan att vilja bestrida skäligheten av den ifrågasatta löneställningen anført, att motsvarande befattningshavare hos järnvägsstyrelsen äro placerade i lönegraden A 27. Med hänsyn härtill har lönenämnden föreslagit samma placering för telegrafstyrelsens del.

I det av mig tidigare omförmälda, av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken avgivna betänkandet har föreslagits, att överinspektörerna hos järnvägsstyrelsen uppflyttas till lönegraden A 28. Nämnda förslag har tillstyrkts av kommunikationsverkens lönenämnd. Vid sådant förhållande och då jag i annat sammanhang föreslår uppflyttning av överinspektörerna hos järnvägsstyrelsen till lönegraden A 28, anser jag mig böra godtaga de sakkunnigas förslag rörande placeringen av motsvarande befattningshavare hos telegrafstyrelsen.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att en arbetsrationaliseringsavdelning nyligen inrättats inom telegrafstyrelsen samt att jag vid prövningen föregående år av förslag från telegrafstyrelsen om placering av avdelningens föreståndare i lönegraden A 28 ansett ytterligare erfarenhet rörande avdel-

ningens verksamhet böra inhämtas, innan föreståndaren uppfördes å ordinarie stat. Med hänsyn till den korta tid, som förflutit sedan lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattningshavare underställts statsmakternas prövning, anser jag mig icke nu böra tillstyrka, att befattningen i enlighet med de sakkunnigas förslag göres till ordinarie.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit i fråga om löneställningen för de till driftsbyrån hörande befattningshavarna har icke föranlett någon erinran från min sida. Härav följer att jag icke tillstyrker telegrafstyrelsens förslag om uppflyttning av anläggningsavdelningens föreståndare från förste byråingenjör i lönegraden A 27 till byrådirektör i lönegraden A 28.

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å driftsbyrån i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 överdirektör (C 10), 1 byrådirektör (A 28), 2 överinspektörer (A 28), 1 förste byråingenjör (A 27), 1 byråingenjör (A 26) och 2 sekreterare (A 24).

De tekniska byråerna. I sitt förslag ha de sakkunniga upptagit två tekniska byråer. Såsom bakgrund till förslaget härutinnan ha de sakkunniga lämnat vissa upplysningar rörande nu rådande organisationsförhållanden m. m. samt därvid anfört följande.

Den hastiga tekniska omdaning, som under de senaste decennierna försiggått och alltjämt försiggår på telegrafverkets arbetsområden, har nödvändiggjort en betydande ökning av de arbetskrafter, som i styrelsen måste sysselsättas med konstruktiva och planerande samt vetenskapliga arbetsuppgifter. Utförandet av dessa arbetsuppgifter liksom även handläggningen av ärenden rörande verkets anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten, rörande verkets fastigheter och den tekniska personalen vid distriktet samt rörande förrådsväsendet har från början tillhört en linjebyrå i styrelsen. Den ständiga stegringen av denna byrås arbetsuppgifter ledde emellertid undan för undan till uppdelning av arbetet på flera byråer. Sålunda överfördes år 1916 handläggningen av ärenden rörande radioväsendet till en särskild radiobyrå och år 1920 handläggningen av ärenden rörande förrådsväsendet till en särskild förrådsbyrå. Sedan år 1930 hava ärenden rörande telegrafstationsinredningar handlagts först å trafikbyrån och sedermera å radiobyrån. År 1933 blevo slutligen de tekniskt-vetenskapliga avdelningarna å linjebyrån utbrutna och erhöles en förste byrådirektör såsom chef med i allt väsentligt samma ställning som byråchef. Den återstående delen av den ursprungliga linjebyrån, linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, har i huvudsak behållit handläggningen av de mera förvaltningsmässiga ärendena i samband med telegrafverkets anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten och fastigheter samt distriktets tekniska personal. Alltsedan år 1921 har till linjebyrån (sedan år 1933 till byråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar) varit anslutet ett särskilt kabelkontor för utförande av vissa större kabelanläggningsarbeten i styrelsens egen regi.

Den verksamhet, som utövas av linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar och av dess tekniska avdelningar, är av högst betydelsefull teknisk-ekonomisk storleksordning och innebörd. Såsom belysande härför må anföras, att telegrafverkets anläggningsarbeten (exkl. radiodistriktets men inkl. kabelkontorets anläggningar) under åren 1936—1939 dragit en kostnad av respektive 21.6, 25.2, 31.8 och 31.4 miljoner kronor, under det att återinveste-

ringarna av förnyelsefondsmedel för samma år uppgått till respektive 13.3, 16.0, 14.3 och 13.3 miljoner kronor.

Delvis avse linjebyråns arbetsuppgifter handläggningen av ärenden rörande den löpande driften, såsom personaldisposition och annat, som är direkt förbundet med det tekniskt betonade driftsarbetets utförande. I och för en renodling av arbetsuppgifterna bör därför, såsom de sakkunniga i det närmast föregående ha föreslagit, till en driftsbyrå samlas den huvudsakliga handläggningen av ärenden rörande den löpande tekniska driften och det normala underhållet.

Vad beträffar det till linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar anslutna och för viss anläggningsverksamhet avsedda kabelkontoret, vilket i sitt förhållande till styrelsen är organisatoriskt tämligen likställt med ett distrikt, måste frågan om dess infogande såsom ett ordinarie led i telegrafverkets organisation givetvis bliva avhängig av i vad mån ett varaktigt behov av dess fortbestånd föreligger eller ej. Enligt vad de sakkunniga inhämtat kan för närvarande icke med säkerhet förutses, huruvida kabelkontoret kommer att behöva bibehållas för någon längre tid eller icke. Vid sådant förhållande vilja de sakkunniga inskränka sig till att framhålla, att möjligheter alltid stå öppna för telegrafstyrelsen att vid sidan av distriktsledningarna tillfälligtvis inrätta särskilda förvaltningsorgan för större anläggningar, när detta visar sig vara av behovet påkallat, såsom för utförande av kabelanläggningar eller andra särskilda anläggningsarbeten, vilka icke lämpligen böra uppdragas åt distriktsledningarna. Principiellt sett bör emellertid, även om ett särskilt anläggningsorgan vid något tillfälle eller för viss tidsperiod blir inrättat, handläggningen av frågor rörande behövligheten av anläggningarna ifråga och om deras planerade liksom rörande anläggningarnas användning i den löpande driften ske på styrelsens ordinarie tjänsteställen.

Vad därefter gäller frågan om den framtida organisationen av linjebyråns nuvarande båda delar vilja de sakkunniga framhålla, att även om vissa ärenden, som för närvarande handläggas å linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, enligt vad förut nämnts skola överföras till driftsbyrån, blir den återstående mängden av ärenden, som skola höra till linjebyråns handläggning, så omfattande, att det icke lämpligen låter sig göra att sammanföra alla dessa ärenden till en enda byrå.

Enligt telegrafverkets avlöningsstat för den 1 juli 1939 omfattade linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar sammanlagt 21 tjänstemän i olika grader och det därtill anslutna kabelkontoret 87 tjänstemän, under det att linjebyråns tekniska avdelningar sysselsatte ej mindre än 174 tjänstemän, vartill kommo 43 arbetare å provrum och experimentverkstad. Även om kabelkontorets tjänstemän ej medräknas, och även om några tjänstemän enligt de sakkunnigas förslag skulle komma att överflyttas till driftsbyrån, återstår i alla fall så stor personal, att densamma samlad till en enda teknisk byrå skulle ge denna ett oproportionerligt stort omfång. Det synes därför icke vara lämpligt att ordna den nya organisationen med blott en teknisk byrå, utan bör ordningen med den nuvarande uppdelningen på två byråer befastas. Emellertid bör därvid en omfördelning av ärendena äga rum mellan de båda delarna av den nuvarande linjebyrån, så att arbetsomfånget mera jämnt fördelas mellan de två tekniska byråerna. En sådan omfördelning synes lämpligast kunna ske på det sättet, att till den ena tekniska byrån i huvudsak hänföras de ärenden rörande konstruktion och planläggning m. m., som avse telefon- och telegrafstationer samt abonnentanläggningar och dessutom leveransprovning och tekniskt-vetenskapliga undersökningar, varjämte denna byrå har att stå övriga byråer till tjänst som expert i tekniska och vetenskapliga frågor. Till den andra tekniska byrån skulle i huvudsak hänföras de ärenden rörande

konstruktion och planläggning m. m., som avse kablar och ledningar, ärenden rörande planläggning, förvärv och bebyggande av fastigheter samt vissa mera förvaltningsmässiga uppgifter i avseende å telegrafverkets byggnads- och anläggningsarbeten.

Givet är, framhålla de sakkunniga, att den sålunda föreslagna ordningen med två i viss mån parallella tekniska byråer medför, att deras funktioner ofta komma att gripa in i varandra och fordra ett intimt samgående mellan de båda byråerna. Man torde emellertid icke behöva befara, att detta skall leda till nämnvärda olägenheter, och i varje fall måste sådana anses vara mindre än olägenheten med en byråindelning, som måste komma att överlasta den person med arbete, som ensam skulle ha den utomordentligt betydelsefulla uppgiften att svara för huvudparten av telegrafstyrelsens planläggnings-, konstruktions- och vetenskapliga arbeten.

Den av de sakkunniga föreslagna *första tekniska byrån* skall handha ärenden rörande konstruktion av telegraf- och telefonmateriel, den tekniska utrustningen för telefon- och telegrafstationer samt abonnentanläggningar, den tekniska granskningen av distriktens arbetsplaner vad beträffar sådana stationer och anläggningar, tekniska bestämmelser för och teknisk inspektion och kontroll av anläggningarna, upphandling, kontroll och leveransbesiktning av automatiska telefonstationer och andra specialkonstruktioner samt planläggning av telefon- och telegrafstationer.

Vidare skall till byrån vara ansluten telegrafverkets *provningsanstalt*, vilken har till uppgift att utföra leveransprovningar samt tekniskt-vetenskapliga undersökningar och laboratoriearbeten. Till anstalten bör liksom nu är fallet även hänföras handläggningen av starkströms- och störningsärenden samt den tekniska granskningen av anordningar för eller förändring av telegrafverkets anläggningar vid elektrifiering av järnvägar. Anstalten med till densamma knutna tjänstemän skall även stå andra tjänsteställen inom verket, främst andra tekniska byrån och förrådsbyrån, till tjänst såsom expertisorgan.

Till första tekniska byrån skall jämväl överföras handläggningen av de frågor rörande telegrafstationsinredningar, som för närvarande omhänderhas av radiobyrån.

På grund av de särskilt höga facktekniska och vetenskapliga kvalifikationer, som måste ställas på chefen för första tekniska byrån, vilken även har att tillhandagå övriga byråer och tjänsteställen med teknisk och vetenskaplig expertis, och med hänsyn till betydelsen av byråns verksamhet för telegrafverkets teknik och ekonomi bör dess chef vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och som därvid under benämningen överingenjör bör placeras i lönegrad C 10 (18,000 kronor).

Byråns arbete skall bedrivas på en allmän avdelning och en konstruktionsavdelning, vartill kommer den förut omnämnda provningsanstalten.

Å den *allmänna avdelningen* skola handläggas till första tekniska byrån

hörande ärenden av mera administrativ natur, bland annat byråns personalfrågor, vilka icke lämpligen kunna tilläggas de mera tekniskt betonade avdelningarna å byrån. Avdelningens föreståndare bör, i likhet med motsvarande tjänsteman å den nuvarande linjebyråns tekniska avdelningar, vara sekreterare (A 24).

Till *konstruktionsavdelningen* skall höra handläggningen av till byråns arbetsområde hörande frågor rörande automatiska telefonstationer och abonnentväxlar, manuella telefonstationer och abonnentanläggningar, telegrafstationer samt kraftutrustning. Till avdelningen skall jämväl höra provrum och experimentverkstad.

Till konstruktionsavdelningen skola enligt de sakkunnigas förslag alltså hänföras arbetsuppgifter, som för närvarande handläggas på en konstruktionsavdelning och en stationsavdelning, vardera med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare, samt på radiobyråns telegrafavdelning. Anledning att bibehålla denna uppdelning, som sakligt sett numera är omotiverad, finnes emellertid icke. Med hänsyn till den föreslagna organisationsförändringen och till de särskilda fordringar, som måste ställas på den nya konstruktionsavdelningens föreståndare, skulle kunna ifrågasättas att giva denne högre löneställning än den, som för närvarande tillkommer avdelningens föreståndare. I avvaktan på vidare erfarenheter av den föreslagna anordningen föreslå de sakkunniga emellertid, att föreståndaren fortfarande såsom byrådirektör hänföres till 28 lönegraden.

Indelningen i underavdelningar å konstruktionsavdelningen måste i stor utsträckning bliva beroende på de krav, som den tekniska utvecklingen ställer. Med hänsyn till de hastiga förändringar, som för närvarande äga rum på det tekniska området, kan någon för lång tid bestående uppdelning av arbetsuppgifterna icke göras. En arbetsuppgift, som i dag har stor betydelse och kräver insatser från en väl kvalificerad tekniskt utbildad tjänsteman, vilken fördenskull bör beredas en i förhållande till arbetsuppgiftens vikt och svårighet tillfredsställande ersättning för sitt arbete, kan efter en tid ha blivit i huvudsak löst och bemästrad, under det att i stället nya betydelsefulla arbetsuppgifter och problem ha trängt i förgrunden och fordra sin lösning. Avdelningsindelningen vid konstruktionsavdelningen måste därför med nödvändighet få en annan karaktär än inom andra delar av styrelsen, där arbetsuppgifterna ha mera administrativ karaktär.

Vid avvägandet av förslag till underavdelningar å konstruktionsavdelningen hava de sakkunniga utgått ifrån, att det stora antal underavdelningsföreståndare, som för närvarande finnes å de till sammanslagning föreslagna konstruktions- och stationsavdelningarna, med fördel borde kunna något minskas genom att ge vissa nu befintliga underavdelningar gemensam föreståndare. De tjänstemän, som för närvarande äro underavdelningsföreståndare, men som härigenom falla bort, bliva dock fortfarande behövliga och hava — för att få fram en rättvisande kostnadsjämförelse med den nu befintliga organisationen — upptagits såsom hjälpkrafter åt respektive underavdelningsföreståndare. Med utgångspunkt härifrån och med reservation för

vad ovan anförts beträffande indelningen i underavdelningar och underavdelningsförståndarnas tjänste- och löneställning hava de sakkunniga beräknat följande arbetsbiträden åt föreståndaren för konstruktionsavdelningen.

En förste byråingenjör (A 27) för utförande av allmänna utredningar i automatiseringsfrågor samt för konstruktion och planläggning samt utförande av större automatiska centralstationer, en byråingenjör (A 26) med en avdelningsingenjör (A 22) såsom närmaste arbetsbiträde för konstruktion och planläggning samt utförande av mindre automatiska centralstationer och automatiska växelstationer, s. k. nätgruppsplanering samt konstruktion av automatiska abonnentväxlar, en byråingenjör (A 26) för planläggning och prisberäkning av automatiska abonnentväxlar, en byråingenjör (A 26) med en avdelningsingenjör (A 22) och två ingenjörsassistenten (A 20) såsom närmaste arbetsbiträden för konstruktion och planläggning samt utförande av manuella telefonstationer, konstruktion av apparater och av linje- och nätbyggnadsmateriel samt för kraftutrustningsfrågor, en byråingenjör (A 26) för konstruktion och planläggning samt utförande av telegrafstationer samt en avdelningsingenjör (A 22) såsom gemensam föreståndare för provrummet och experimentverkstaden.

För närvarande finnes å linjebyråns tekniska avdelningar en trafikutbildad tjänsteman i överkontrollörs tjänsteställning (A 24), som har till uppgift att tillhandagå med erforderlig expertis i med planlägnings- och konstruktionsarbetet sammanhängande trafiktekniska frågor. De sakkunniga, som vitsorda behovet för konstruktionsavdelningen av att äga tillgång till en sådan hjälpkraft för blandade tekniska och trafikmässiga uppgifter, föreslå bibehållandet av denna befattning. Måhända torde dock någon renodling av denne tjänstemans nuvarande arbetsuppgifter böra ske, så att desamma icke komma att omfatta även ärenden, som böra handläggas å driftsbyrån.

För utförande av de under *provningsanstalten* förut angivna arbetsuppgifterna bör liksom nu beräknas för leveransprovingarna en förste byråingenjör (A 27), för laboratoriearbetet en förste byråingenjör (A 27) och en byråingenjör (A 26) samt för starkströmsärendena en förste byråingenjör (A 27). En av förste byråingenjörerna bör liksom nu är fallet utses att vara anstaltens föreståndare.

Antalet befattningshavare å första tekniska byrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 överingenjör i C 10 (nu A 30) ävensom å allmänna avdelningen 1 sekreterare i A 24 (nu A 24), å konstruktionsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu 2 i A 28), 1 förste byråingenjör i A 27 (nu t. f. A 27), 4 byråingenjörer i A 26 (nu 1 i A 26, 2 t. f. A 26 och 1 i A 24), 1 överkontrollör i A 24 (nu A 24), 3 avdelningsingenjörer i A 22 (nu 2 i A 22 och 1 i A 20) och 2 ingenjörsassistenten i A 20 (nu A 20) samt å provningsanstalten 3 förste byråingenjörer i A 27 (nu A 27) och 1 byråingenjör i A 26 (nu A 26).

Den *andra tekniska byrån* skall enligt sakkunnigförslaget handha ärenden rörande konstruktion av lokal-, lands- och rikskablar, den tekniska

utrustningen för överdragsstationer, den tekniska granskningen av distriktens arbetsplaner i vad avser nät och ledningar, tekniska bestämmelser för och kontroll av överdragsstationer, upphandling, kontroll och leverans av riks-kablar och utrustning för överdragsstationer, planläggning av lands- och riks-kablar, ledningsförflyttning vid elektrifiering av järnvägar samt planläggning, förvärv och bebyggande av fastigheter jämte andra husbyggnadsärenden.

Byråns chef bör liksom första byråns vara en överingenjör, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid. Eftersom andra tekniska byrån till arbetsomfång och antal sysselsatta personer blir mindre än första byrån, och byråns arbetsuppgifter väl också fackmässigt sett få betraktas som något mindre krävande, synes emellertid en differentiering i löneställning böra ifrågasättas. De sakkunniga vilja därför föreslå, att byråns chef placeras i lönegrad C 8 (16,000 kronor).

Byråns arbete skall bedrivas på fyra avdelningar, nämligen en allmän avdelning, en transmissionsavdelning, en anläggningsavdelning samt en husbyggnadsavdelning.

Å den *allmänna avdelningen* skola handläggas till andra tekniska byrån hörande ärenden av allmänt administrativ natur, bland annat byråns personalfrågor, vilka icke lämpligen kunna tilläggas övriga avdelningar å byrån. Avdelningens föreståndare bör liksom motsvarande tjänsteman å första tekniska byrån vara sekreterare (A 24).

Transmissionsavdelningen skall handha ärenden rörande lands- och riks-kablar, överdragsstationer, ledningar och internationella förbindelser. Avdelningen skall jämväl vara expertisorgan för underhåll och drift av kablar och överdragsstationer. Föreståndaren för avdelningen bör, liksom för närvarande är fallet, vara byrådirektör (A 28).

Nuvarande organisation av transmissionsavdelningen torde böra bibehållas oförändrad, dock med den jämkningen, att den avdelningsingenjör med placering å det nuvarande kabelkontoret, som har till uppgift att planlägga lands- och rikskablar, bör fast placeras å transmissionsavdelningen. Med samma reservation för de krav, som den tekniska utvecklingen kan komma att ställa på förändrad avdelningsindelning och avdelningsföreståndarnas tjänste- och löneställning, som förut gjorts under konstruktionsavdelningen å första tekniska byrån, böra till arbetsbiträden åt föreståndaren för närvarande beräknas en förste byråingenjör (A 27) för handläggning av allmänna transmissionsfrågor samt tekniska bestämmelser för och teknisk kontroll av överdragsstationer, en byråingenjör (A 26) för konstruktion och planläggning av överdragsstationer m. m., tre ingenjörsassistenters (A 20) för respektive telefon-, telegraf- och rundradioförbindelser samt en avdelningsingenjör (A 22) för planläggning m. m. av lands- och rikskablar. En av ovannämnda tre ingenjörsassistenters är för närvarande t. f. byråingenjör. Frågan om huruvida denna befattning liksom även de två andra ingenjörsassistentbefattningarna skola höjas till byråingenjör har varit föremål för de sakkunnigas överbägande, men de sakkunniga ha funnit, att frågan härom torde i varje fall tills vidare böra anstå, till dess den relativt nya och hittills hastigt väx-

ande transmissionsavdelningen fått en mera slutgiltig inre organisationsutformning.

Anläggningsavdelningen skall handha den tekniska och ekonomiska granskningen av distriktens arbetsplaner i de delar, som ej enligt det förestående falla under första tekniska byråns eller transmissionsavdelningens verksamhetsområden. Avdelningen skall i övrigt med samma undantag utföra utredningar till samt handlägga frågor om utförande av stations- och nätarbeten.

Föreståndaren för den avdelning å den nuvarande linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, till vars handläggning bland annat höra de uppgifter, som skola åvila den här ifrågavarande anläggningsavdelningen, är en byrådirektör (A 28), vilken till sitt arbetsbiträde har en förste byråingenjör (A 27). Med hänsyn till att en väsentlig del av den nuvarande byrådirektörens arbetsuppgifter enligt de sakkunnigas förslag skola ankomma på överinspektören för den tekniska tjänsten å driftsbyrån, bör den ifrågavarande byrådirektörsbefattningen kunna indragas och förste byråingenjören (A 27) kvarstå såsom avdelningens föreståndare.

Husbyggnadsavdelningen skall handha ärenden rörande förvärv och bebyggande av fastigheter och andra husbyggnadsärenden samt — i samverkan med första tekniska byrån — utföra byggnadsteknisk planläggning av nya stationsbyggnader I fråga om fastighetsförvärv skall avdelningen givetvis erhålla nödigt juridiskt arbetsbiträde från kanslibyrån. Husbyggnadsavdelningen skall vid behov kunna biträda och tillhandagå även drifts-, radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna i husbyggnadsfrågor.

Telegrafverkets husbyggnadsarbeten handhas i allmänhet av byggnadsstyrelsen, i vad desamma avse nybyggnader av större omfattning, med undantag dock för vissa specialbyggnader. Sistnämnda byggnader och alla mindre nybyggnader samt ombyggnader ske under ledning av styrelsen, som givetvis har att utföra en stor del av det förberedande arbetet även för de nybyggnader, som skola utföras genom byggnadsstyrelsen. Såsom i sin mån belysande för omfattningen av husbyggnadsverksamheten kan anföras, att det bokförda värdet av telegrafverkets fastigheter under de sista fem åren ökats från 44 till över 60 miljoner kronor.

Med hänsyn till de omfattande byggnadstekniska och planläggningsarbeten, som skola utföras å husbyggnadsavdelningen och till den ingående kännedom om byggnadsverksamhetens olika grenar, som måste krävas av avdelningens föreståndare, anse de sakkunniga, att denne bör vara byråingenjör (A 26).

Antalet befattningshavare å andra tekniska byrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 chef i C 8 (nu A 30) ävensom å allmänna avdelningen 1 sekreterare i A 24 (nu 1 i A 24 och 1 i A 21), å transmissionsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu A 28), 1 förste byråingenjör i A 27 (nu A 27), 1 byråingenjör i A 26 (nu t. f. A 26), 1 avdelningsingenjör i A 22 (nu A 22), 3 ingenjörassistenter i A 20, av vilka en upptagits såsom t. f. byråingenjör i A 26 (nu 1 t. f. A 26 och 2 i A 20), å anläggningsavdelningen 1 förste

byråingenjör i A 27 (nu A 27) samt å husbyggnadsavdelningen 1 byråingenjör i A 26 (nu t. f. A 26).

Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande föreslagit en sammanslagning av de bägge ifrågasatta tekniska byråerna till en byrå. Styrelsen anför därvid följande.

Enligt styrelsens uppfattning medför en uppdelning av det tekniska arbetet för telegraf- och telefonväsendet på två tekniska byråer betydande olägenheter. Sådana ha gjort sig gällande redan med nuvarande organisation, enligt vilken arbetet ävenledes bedrivs på två byråer ehuru med annan ärendesfördelning dem emellan än den av de sakkunniga föreslagna, men olägenheterna komma icke att minskas utan i stället att bli större genom den av de sakkunniga föreslagna organisationen, som kommer att göra arbetet tyngre än för närvarande. Med de sakkunnigas organisationsförslag och särskilt genom förslaget att förlägga konstruktionsavdelningen till den ena byrån och transmissionsavdelningen till den andra kommer man nämligen att förlora den nu befintliga enhetliga ledningen beträffande de kvalitativa fordringar, som måste ställas på telefonanläggningarna och som bero på samverkan mellan lednings-, stations-, lokalnäts- och apparatanordningar. Olika delar av en telefonanläggning kunna nämligen utföras på olika sätt beroende på den hänsyn, som skall tagas till andra anläggningsdelar och på hur dessa äro utförda eller kunna utföras.

Ur vissa synpunkter blir det också mindre rationellt att ha provningsanstalten med därtill knutna tjänstemän med speciella arbetsuppgifter förlagd till annan byrå än transmissionsavdelningen. Även i övrigt skulle arbetet underlättas, om exempelvis ärenden rörande planläggning av automatiska telefonstationer och av husbyggnader för samma stationer eller ärenden rörande telegrafstationsinredningar och rörande telegrafförbindelser icke förläggas till olika byråer.

Telegrafstyrelsens huvuderinran mot de sakkunnigas förslag till två tekniska byråer är följaktligen, att förslaget avsevärt försvårar erforderlig enhetlig ledning av det tekniska arbetet beträffande telefon- och telegrafväsendet. Uppdelningen på tvänne byråer leder också till konsekvensen, att vid skiljaktiga meningar mellan cheferna för de båda tekniska byråerna generaldirektören tvingas fälla utslaget i frågor, för vilkas rätta bedömande fordras teknisk-vetenskaplig expertis.

Telegrafstyrelsen vill därför föreslå, att de båda, av de sakkunniga föreslagna tekniska byråerna sammanslås till en teknisk byrå. Chefen för denna byrå bör, i enlighet med de sakkunnigas förslag beträffande första tekniska byrån, vara överingenjör i lönegraden C 10.

De olägenheter, som enligt vad de sakkunniga framhållit skulle uppstå genom det stora omfång, som en enda teknisk byrå skulle erhålla, kan enligt styrelsens mening undvikas, om chefen för byrån erhåller tillräckligt väl kvalificerade medhjälpare, som givas ökade befogenheter att självständigt handlägga förekommande ärenden och som själva skulle i lämplig utsträckning och i närvaro av byråns chef kunna föredraga sina ärenden inför generaldirektören.

Telegrafstyrelsen vill sålunda föreslå, att den tekniska byrån närmast under överingenjören organiseras på en stationsavdelning, vilken benämning bättre karaktäriserar avdelningens uppgifter än den av de sakkunniga föreslagna benämningen konstruktionsavdelning, en transmissionsavdelning, en provningsanstalt och en allmän avdelning samt att de två ojämförligt

största avdelningarna, stations- och transmissionsavdelningarna, skola förestås av förste byrådirektörer i lönegraden A 30 och med de ökade befogenheter och det ökade ansvar, som ovan angivits. Stations- och transmissionsavdelningarna skulle i övrigt organiseras på samma sätt som enligt de sakkunnigas förslag, dock med det tillägget, att den av de sakkunniga föreslagna husbyggnadsavdelningen å andra tekniska byrån skulle anslutas till stationsavdelningen.

Provsningsanstalten skulle organiseras på samma sätt som föreslagits av de sakkunniga, och den allmänna avdelningen skulle, likaledes i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, ha en sekreterare i lönegraden A 24 såsom föreståndare. Motsvarande sekreterarbefattning å den allmänna avdelningen å andra tekniska byrån kan indragas och ersättas med en i lägre lönegrad placerad medhjälpare till förenämnda sekreterare.

Telegrafstyrelsen framhåller slutligen i detta sammanhang, att det av de sakkunniga ifrågasatta sammanförandet av ritarpersonalen till en för båda de tekniska byråerna gemensam avdelning bleve lättare att realisera, därest man endast hade en teknisk byrå.

Telegrafverkets ingenjörsförening har i förevarande sammanhang anfört bland annat följande.

Angående första och andra tekniska byråerna är föreningen fullt överens med de sakkunniga om att mängden och beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som skola handläggas på dessa byråer, motivera två byråer för dessa ärenden. Däremot har föreningen avvikande mening beträffande arbetsuppgifternas uppdelning på byråerna. Enligt föreningens förslag böra byråerna efter sina egentliga arbetsuppgifter benämnas stationsbyrån och linjebyrån (alternativt transmissionsbyrån). Man kan nämligen ifråga om arbetsuppgifterna klart skilja mellan två stora och artschilda tekniska linjer, nämligen stations- speciellt automatstationstekniken och transmissions- eller linjetekniken. Ehuru föreningen är medveten om att de båda byråernas arbetsuppgifter måste gripa in i varandra, anser föreningen dock, att de sakkunniga i sitt förslag icke i tillräcklig grad renodlat de tekniska byråernas arbetsuppgifter. Med anledning härav föreslås följande ändringar.

Från *stationsbyrån* (den första tekniska byrån enligt betänkandet) borttages provsningsanstalten. På byrån införes en avdelning för kraftutrustningar. Denna avdelning skall till huvudsaklig uppgift hava att planera telefonstationernas kraftförsörjningsanordningar, vartill fordras särskild såväl kraft- som teletekniskt skolad expertis. Avdelningen skall även handlägga den av föreningen föreslagna linjebyråns kraftfrågor, vilka i huvudsak omfatta kraftutrustningar för överdragsstationerna. Till avdelningens uppgifter skall därjämte höras upprättandet av kontrakt med kraftleverantörer. Avdelningen bör förestås av en förste byråingenjör i lönegraden A 27.

Till stationsbyrån bör även hänföras en befintlig avdelning för installationer, vilken ej särskilt nämnts i sakkunnigbetänkandet och som handlägger ärenden rörande installationer av elektrisk belysning, värme och ventilation etc. samt högspänningsinstallationer. Avdelningens föreståndare bör vara byråingenjör i lönegraden A 26.

Ritkontoret på stationsbyrån bör även upptagas som en särskild avdelning. För närvarande äro på ritkontoret ett hundratal ritare anställda. För att denna personal rationellt skall kunna utnyttjas krävs en enhetlig ledning av avdelningen. Med hänsyn till de krav, som måste ställas på avdelningsföreståndaren ej minst i samarbetet med andra avdelningar på byrån, bör han placeras såsom förste byråingenjör i lönegraden A 27.

Slutligen vill föreningen kraftigt understryka de krav, som den tekniska utvecklingen för närvarande ställer speciellt på automatiseringsavdelningarna inom konstruktionsavdelningen, varigenom behov av flera kvalificerade hjälpkrafter i lönegraden A 26 åt respektive underavdelningsföreståndare föreligger.

Från *linjebyrån* (andra tekniska byrån enligt betänkandet) borttagas anläggnings- och husbyggnadsavdelningarna. Till byrån hänföres provningsanstalten, vars arbeten äro av övervägande transmissionsteknisk karaktär.

Vid sidan av provningsanstalten införes på byrån en forskningsavdelning. Denna, som bör förestås av en byrådirektör i lönegraden A 28, skall ha till uppgift att utföra sådan forskningsverksamhet, som kommer telegrafverket direkt till godo för dess kommunikationsuppgifter. Avdelningen skall alltså syssla med forskning inom såväl automattelefoni som transmissions- och radioteknik. Endast genom att befria därför lämplig personal från löpande göromål och placera den på en ren forskningsavdelning kan man räkna med ekonomiskt goda resultat av en dylik verksamhet.

I fråga om transmissionsavdelningens underavdelningar måste föreningen framhålla, att avdelningarna för telefon-, telegraf- och rundradioförbindelser vuxit till den storlek och betydelse, att de redan nu böra förestås av byråingenjörer i lönegraden A 26.

Konstruktionsavdelningen på stationsbyrån och transmissionsavdelningen på linjebyrån äro två så stora och så viktiga avdelningar, att de böra förestås av var sin förste byrådirektör i lönegraden A 30. Även cheferna för stations- och linjebyråerna böra placeras i paritet med varandra i lönegraden C 10 på grund av de särskilt höga fordringarna på facktekniska och vetenskapliga kvalifikationer, som måste ställas på dem, ävensom med hänsyn till de båda byråernas storlek och vikt.

Allmänna lönenämnden framhåller i sitt utlåtande i huvudsak följande.

I fråga om löneställningen för cheferna för de båda tekniska byråerna ha de sakkunniga framhållit, att arbetsuppgifterna äro av sådan art, att chefen för första tekniska byrån bör vara överingenjör i lönegraden C 10, medan chefen för andra tekniska byrån med samma tjänstetitel bör inplaceras i lönegraden C 8. Därest den av de sakkunniga föreslagna organisationen av den tekniska verksamheten genomföres, saknas enligt lönenämndens mening tillräcklig anledning att i lönehänseende göra någon åtskillnad mellan cheferna för ifrågavarande byråer. Dessa böra sålunda placeras i samma lönegrad, därvid lönenämnden — i avvaktan på den allmänna översynen av byråchefernas vid affärsverken löneställning — finner sig för närvarande böra föreslå lönegraden C 8. Visserligen äro överingenjörerna vid statens vattenfallsverk, med vilka de nu ifrågavarande befattningshavarna vid telegrafverket i viss mån kunna jämföras, inplacerade i lönegraden C 10. Härvid är dock att märka, att vid lönesättningen för den ledande tekniska personalen vid statens vattenfallsverk hänsyn tagits även till den konkurrens om de för dessa befattningar lämpliga personer, vilken gjort sig gällande från icke-statliga företag. Sålunda ha även andra faktorer än arbetsbördan och ansvaret påverkat bestämmandet av dessa befattningshavares löneställning. Motsvarande skäl kunna emellertid enligt lönenämndens mening icke med samma styrka göras gällande beträffande de nu ifrågavarande befattningshavarna vid telegrafverket med hänsyn till detta verks ställning inom telefon- och telegrafväsendet.

Därest den tekniska verksamheten vid telegrafverket i enlighet med telegrafstyrelsens förslag inordnas under en teknisk byrå under en överingenjör, finner lönenämnden av skäl som nyss anförts försiktigheten bjuda, att över-

ingenjören tillsvidare inplaceras i lönegraden C 8. Lönenämnden finner vidare icke tillräckliga skäl vara anförda för att redan nu, innan erfarenhet vunnits av den nya organisationens verkningar, förorda den högre löneställning, lönegraden A 30, som telegrafstyrelsen föreslagit för föreståndarna för stationsavdelningen och transmissionsavdelningen, även om dessa befattningshavare avses erhålla mera ansvarsfulla arbetsuppgifter enligt telegrafstyrelsens organisationsförslag än enligt de sakkunnigas. Däremot anser sig lönenämnden böra föreslå, att den av förste byråingenjörerna vid provningsanstaltens underavdelningar, vilken utses till föreståndare för anstalten, för den tid han innehar sådant uppdrag tillerkännes särskilt arvode, förslagsvis motsvarande skillnaden mellan två närliggande löneklasser inom 27 lönegraden.

I övrigt har de sakkunnigas förslag icke föranlett några erinringar vid ärendets remissbehandling.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att delade meningar råda mellan de sakkunniga och telegrafstyrelsen rörande handläggningen av de tekniska arbetsuppgifterna inom styrelsen. Medan sålunda de sakkunniga anse, att nämnda arbetsuppgifter böra fördelas å två byråer, finner styrelsen mest ändamålsenligt att sammanföra uppgifterna å en byrå. Telegrafverkets ingenjörsförening har däremot förordat två byråer. *Departementets
chefen.*

För min del finner jag frågan om den lämpligaste organisationsformen synnerligen tveksam. Det har emellertid enligt min mening icke anförts tillräckliga skäl för att mot telegrafstyrelsens uttalade önskan tillstyrka annan organisation än den styrelsen finner ändamålsenlig och jag anser mig därför böra förorda, att handläggningen av de tekniska ärendena sammanföres till en byrå.

Redan tidigare vid behandlingen av driftsbyrån har jag uttalat mig för en överflyttning till nämnda byrå av den av de sakkunniga under andra tekniska byrån upptagna anläggningsavdelningen.

Mot styrelsens förslag om ändrad benämning å konstruktionsavdelningen, vilken enligt styrelsen bör benämnas stationsavdelning, har jag icke något att erinra.

De av telegrafverkets ingenjörsförening framförda ändringsförslagen, vilka varit tillgängliga för telegrafstyrelsen vid avgivandet av dess utlåtande i ärendet samt därvid icke biträtts av styrelsen, anser jag mig icke böra förorda.

Beträffande löneställningen för den blivande tekniska byråns chef finner jag liksom lönenämnden befattningen jämförlig med de vid statens vattenfallsverk i lönegraden C 10 placerade överingenjörsbefattningarna. Jag kan emellertid icke dela lönenämndens uppfattning, att placeringen av sistnämnda befattningar skulle vara ett uttryck för rådande konkurrens från icke-statliga företag. Jag vill erinra, att löneställningen för överingenjörerna vid statens vattenfallsverk prövats av tjänsteförteckningsakkunniga för affärsverken, vilka därvid funnit en placering i lönegraden C 10 riktigt avvägd. Emellertid ha nämnda sakkunniga, framförallt med tanke på förhållandena vid statens vattenfallsverk, givit uttryck åt den bestämda uppfattningen, att det icke är möjligt, att inom ramen av ett gemensamt avlöningsreglemente med där inrymda, för ett flertal statsorgan avsedda bestämmelser taga hän-

syn till sådana omständigheter som konkurrens med enskilda och kommunala företag. Skulle konkurrenssvårigheter uppstå måste avlöningsförhållandena enligt tjänsteförteckningssakkunniga ordnas genom åtgärder av extra ordinär karaktär. Av vad sålunda anförts framgår, att löneställningen för överingenjörsbefattningarna vid statens vattenfallsverk befunnits riktig utan hänsyn till konkurrensen från icke-statliga företag. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag mig böra förorda, att jämväl ifrågavarande överingenjörsbefattning i telegrafstyrelsen hänföres till lönegraden C 10, vilken löneställning jag för övrigt finner väl svara mot de med befattningen förenade arbetsuppgifternas art och omfattning.

Enligt telegrafstyrelsens förslag skulle överingenjörens närmaste medhjälpare, d. v. s. avdelningsföreståndarna å stations- och transmissionsavdelningarna såsom förste byrådirektörer placeras i lönegraden A 30 och icke, såsom de sakkunniga föreslagit, såsom byrådirektörer i lönegraden A 28. Liksom lönenämnden anser jag mig icke böra tillstyrka telegrafstyrelsens förslag.

Å provningsanstalten skall enligt de sakkunnigas förslag liksom för närvarande finnas 3 förste byråingenjörer i lönegraden A 27. Telegrafstyrelsen har lämnat förslaget utan erinran, medan däremot lönenämnden ansett, att den av nämnda befattningshavare, som förordnas till anstaltens föreståndare, borde tillerkännas särskilt arvode, motsvarande skillnaden mellan två löneklasser i 27 lönegraden. Ehuru vissa principiella erinringar kunna anföras mot kombinationen tjänst och arvode har jag, därest riksdagen icke uttalar någon erinran däremot, för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att särskilt arvode medges i enlighet med lönenämndens förslag.

Vid ett sammanförande av de av de sakkunniga föreslagna tekniska byråerna till en byrå erfordras allenast en allmän avdelning, medan de sakkunniga föreslagit en sådan avdelning för vardera byrå med var sin sekreterare i lönegraden A 24 såsom föreståndare. I anslutning till telegrafstyrelsens förslag förordar jag, att en av nämnda sekreterarbefattningar ersättes med en notariebefattning i lönegraden A 21.

De av telegrafverkets ingenjörsförening framförda löneplaceringsförslagen anser jag mig, i den mån de icke sammanfalla med vad jag i det föregående förordat, icke böra tillstyrka.

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å tekniska byrå i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 överingenjör (C 10), 2 byrådirektörer (A 28), 5 förste byråingenjörer (A 27), 7 byråingenjörer (A 26), 1 sekreterare (A 24), 1 överkontrollör (A 24), 4 avdelningsingenjörer (A 22) och 1 notarie (A 21).

Militärkontoret. Å den nuvarande trafikbyrå finnes en särskild militäravdelning, vilken avdelning, när instruktionen för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara trätt i kraft, organiseras såsom fristående byrå.

Enligt den för telegrafstyrelsen utfärdade instruktionen skall militäravdelningen omfatta en militärassistent, en marinassistent och en flygassistent, av vilka den till tjänsteställningen främste — för närvarande militärassistenten

— skall vara avdelningens föreståndare. Assistenterna avlönas icke av telegrafverket, som dock vid varje års slut brukar lämna vissa gratifikationer såsom ersättning för det särskilda arbete, som assistenterna nedlagt för telegrafverkets räkning. Vid avdelningen ha dessutom varit placerade två kontrollörer (A 20), varav en för närvarande erhållit förordnande som sekreterare i 24 lönegraden.

Militäravdelningens uppgift är att anpassa telegrafverkets verksamhet och anläggningar vid krig eller krigsfara efter de krav, som landets försvar, säkerhet och försörjning kunna komma att ställa på telegrafverket. Härvid skall avdelningen i samarbete med militära och civila myndigheter underlätta telegrafverkets uppgift härutinnan och vidtaga de åtgärder, som krävas för att behovet av fjärrförbindelser i krigstid skall kunna tillgodoses på tillfredsställande sätt.

Enligt 1936 års försvarsordning ombesörjas de tre försvarsgrenarnas (arméns, marinens och flygvapnets) krigsförberedelseärenden av försvarsstaben, som bland annat innefattar en signaltjänstavdelning, i vilken samtliga försvarsgrenar äro representerade. Vid denna avdelning handläggas de ärenden, som röra telegrafverkets användning för militära ändamål vid krig samt förberedelserna härför. Mellan signaltjänstavdelningen och telegrafverket har ett nära samarbete ägt rum under förmedling av militäravdelningen. Genom detta samarbete har det varit möjligt att på ett rationellt sätt planlägga tillgodoseendet av försvarsväsendets behov av tråd- och radioförbindelser samt sammanställa och enhetligt bearbeta olika militära myndigheters önskemål i fråga om förbindelseväsendet. Även med försvarsstabens luftförsvarsavdelning har samarbete ägt rum i frågor rörande luftförsvarets förbindelseväsen.

De sakkunniga anföra rörande organisationen av de militära ärendenas handläggning inom telegrafstyrelsen i huvudsak följande.

De frågor, som militäravdelningen under de sista åren särskilt haft att handlägga, äro omläggning i enlighet med den snabba tekniska utvecklingen på telegraf-, telefon- och radioområdet av grunderna för telegrafverkets verksamhet vid krig eller krigsfara, utfärdande av nytt krigstelegrafreglemente samt de militära instruktionernas anpassande härefter, omorganisation av censurtjänsten, omläggning av planläggningen av luftförsvarets signaltjänst samt luftbevaknings-, alarmerings- och i viss mån även luftskyddscentralernas organisation, tekniska utförande och anskaffande. Allt eftersom dessa frågor vunnit sin principiella lösning, har omfattningen av militäravdelningens löpande arbete successivt ökat. Organisationen, planerna och anläggningarna måste nämligen ständigt hållas aktuella, om med dem avsett ändamål skall uppnås. Särskilt militäravdelningens biträde vid organisationen av det aktiva och passiva luftförsvaret har i hög grad aktualiserat behovet av att ge militäravdelningen en fastare och mera utvecklade organisation.

De sakkunniga hålla före, att det sålunda vitsordade behovet bör kunna tillgodoses utan att fördenskull skall behöva upprättas en särskild byrå i telegrafstyrelsen av vanlig organisatorisk art och med en chef inrangerad bland de styrelsens ledamöter, som med verkschefen konstituera styrelsen. Verksamheten för det behövliga centrala militära organet i telegrafverket avser ju arbetsuppgifter, som ligga mera vid sidan av verkets egentliga uppgift inom landets kommunikationsväsen och statens affärsdrift. Det synes

därför de sakkunniga vara för ändamålet tillräckligt, om den nuvarande militäravdelningen inom trafikbyrån förvandlas till ett från särskild byrå fristående organ, lämpligen benämnt militärkontoret. Dess föreståndare — en för viss tid kommenderad officer — skall därvid vara direkt underställd verkschefen samt äga att såsom extra föredragande och adjungerad ledamot deltaga i styrelsens handläggning av frågor, som beröra försvarsväsendet och det civila luftskyddet.

De frågor, som handläggas av militäravdelningen, äro numera av den art, att de i betydligt högre grad än tidigare av avdelningens tjänstemän fordra kännedom om på landets militära och civila försvarsberedskap inverkan de faktorer, förtrogenhet med telegrafverkets verksamhet och personalförhållanden samt insikt om de inom militäravdelningen uppgjorda planernas och föreskrifternas uppbyggnad och inbördes sammanhang. Detta sistnämnda krav är särskilt viktigt, då sammanfattande föreskrifter — en ny mobiliseringsinstruktion för telegrafverket — praktiskt taget saknas och för de närmaste åren på grund av den utomordentligt snabba utvecklingen särskilt å luftförsvarets område knappast kan iordningställas med utsikt att bliva för någon mera avsevärd tid giltig och användbar. Varken en militär eller en telegraftjänsteman kan, då han placeras på militäravdelningen, omedelbart deltaga i det aktiva arbetet utan måste först undergå längre eller kortare tids praktisk tjänstgöring. Av alldeles särskild vikt måste det också vara, att avdelningen erhåller en chef, som under längre tid kan leda arbetet.

De sakkunniga vilja därför föreslå, att militärkontoret erhåller en regementsofficer ur signalregementet såsom chef, vilken kommenderas för en tid av 3—5 år och dessförinnan skall undergå minst ett års — i stället för såsom nu endast två månaders — förberedande tjänstgöring vid kontoret.

De sakkunniga hava inhämtat, att det ur militära synpunkter och med hänsyn till militäravdelningens ökade arbetsuppgifter ansetts önskvärt dels att utöka antalet militära befattningshavare i telegrafstyrelsen från 3 till 4 genom att utöver chefen samt marin- och flygassistenterna tillsätta en särskild arméassistent, dels ock att giva den diskuterade fastare organisationen av militäravdelningen i styrelsen en komplettering med särskilda militärassistenter vid distrikten.

De sakkunniga hava beaktat vad sålunda blivit anført beträffande behovet av militärassistenter i styrelsen och å distrikten men anse likväl ej, att detta behov under normala tidsförhållanden kan vara så starkt, att plats skall behöva beredas ifrågavarande militära funktionärer i den ordinarie organisationsplanen för telegrafverket.

Till militärkontorets handläggning skola höra ärenden rörande telegrafverkets krigsorganisation, anläggningsarbeten såsom stationsanordningar för högre militära staber, luftvärns-, luftbevaknings- och luftskyddscentraler, alarmerings- och manövercentraler samt fjärralarmeringsnätet, reservanläggningar, förstöring av telegrafverkets anläggningar, sorterings-tjänst för telegraftrafiken och föreskrifter för militär användning av telegrafverkets nät m. fl. trafikärenden, bevakning och skydd av telegrafverkets anläggningar, krigsplacering av personal från telegrafverket vid militära staber och förband samt uppskovs- och övriga värnpliktsärenden, censurtjänsten, upplåtelse av telegrafverkets anläggningar till militära förband vid övningar och telegrafverkets medverkan vid militära och luftskyddsövningar samt viss informationsverksamhet, avseende meddelanden till militära myndigheter angående sådana förhållanden inom telegrafverket, vilka kunna vara av betydelse för försvarsväsendet, och till allmänheten angående inskränkning i rätten att begagna telegraf och telefon vid krig eller krigsfara. Militärkontorets arbete

skall givetvis i olika frågor bedrivas i samverkan med styrelsens berörda byråer.

Det kan anmärkas, att av alla ovan angivna arbetsuppgifter det från början endast var en, nämligen upplåtelse av telegrafverkets stationer och ledningar till militära förband vid övningar, som föranledde inrättandet år 1909 av en militäravdelning i telegrafstyrelsen.

Inom den nuvarande militäravdelningen fördelas ärendena på sådant sätt, att chefen för avdelningen (militärassistenten) handlägger organisatoriska ärenden och arméärenden, marinassistenten radio- och vissa censurärenden samt marina ärenden, flygassistenten, luftförsvarsärenden och ärenden rörande flygvapnet samt den t. f. sekreteraren personalärenden, vissa censurärenden och vissa speciella ärenden i fråga om telegraf- och telefontrafiken, varjämte han såsom telegraftjänsteman givetvis tages i anspråk i fall av behov vid behandlingen av en hel del av de frågor, som enligt ovan handläggas av de militära tjänstemännen.

Även efter anordnandet av militäravdelningen såsom ett självständigt tjänsteställe bör den nuvarande personaluppsättningen och ärendesfördelningen kunna bibehållas.

Militärkontorets personal skall enligt de sakkunnigas förslag utgöras av en chef, regementsofficer ur signalregementet med en kommenderingstid av 3—5 år och med en förberedande tjänstgöring vid militärkontoret under minst ett år, en marinassistent, kompaniofficer ur marinen med tjänsteställning inom telegrafverket såsom för tjänsteman i 24 lönegraden och med en kommenderingstid av 3—5 år, en flygassistent, kompaniofficer ur armén, marinen eller — företrädesvis — flygvapnet, i övrigt lika med marinassistenten, samt en notarie på verkets stat (A 21), vilken lämpligen under extra ordinära förhållanden bör erhålla förordnande såsom sekreterare i 24 lönegraden.

Beträffande avlöningar och ersättningar till de militära tjänstemännen å det föreslagna militärkontoret ha de sakkunniga utgått från att i huvudsak samma grunder skola tillämpas som för järnvägsstyrelsens och vattenfallsstyrelsens militära befattningshavare. Enligt kungl. brev till järnvägsstyrelsen den 16 augusti 1918 bemyndigades styrelsen att till den officer, vilken beordrats att tjänstgöra såsom byråchef å militärbyrån, av trafikmedel utbetala ett årligt arvode till sådant belopp, att detsamma jämte den avlöning, som tillkomme ifrågavarande officer på grund av hans militära beställning, uppginge till begynnelseavlöning för byråchef vid järnvägsstyrelsen med avdrag av ett belopp, som motsvarade den avgift, sådan byråchef hade att erlägga för egen pensionering. Beträffande militärassistenter vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk har genom kungl. brev den 4 juni 1937 respektive den 24 november 1939 bland annat bestämts, att vederbörande ämbetsverk skall utbetala ett särskilt årligt arvode, som för förste militärassistent hos järnvägsstyrelsen uppgår till 1,500 kronor, för andre militärassistent hos järnvägsstyrelsen till 1,320 kronor, för övriga militärassistenter vid statens järnvägar till 900 kronor, för militärassistent vid vattenfallsstyrelsen till 1,200 kronor och för biträdande militärassistent till 900 kronor. I brevet till vattenfallsstyrelsen finnas därjämte bestämmelser intagna rörande utbetalande av särskild tilläggsersättning till militärassistent, som med pension avgått från beställning å aktiv stat.

För chefen för militärkontoret ha de sakkunniga beräknat samma avlöningsbestämmelser, som för närvarande tillämpas för militärbyråchefen i järnvägsstyrelsen, under det att för övriga till tjänsten vid militärkontoret kommenderade i likhet med vad som gäller för biträdande assistent vid statens vattenfallsverk föreslagits ett årligt arvode av 900 kronor.

I sitt utlåtande över de sakkunnigas förslag anför *telegrafstyrelsen* i huvudsak följande.

Telegrafstyrelsen måste för sin del framhålla, att det nuvarande antalet militära funktionärer i telegrafstyrelsen, i vilket antal de sakkunniga icke föreslagit någon förändring, redan under normala förhållanden är otillräckligt. Chefen för den militära avdelningen i styrelsen har nämligen utöver ledningen av avdelningens arbete även måst belastas med ett detaljerat beredningsarbete i olika ärenden, vilket medfört betydande svårigheter. Såväl med hänsyn härtill som i allmänhet till signaltjänstens allt större betydelse under krigsförhållanden håller styrelsen före, att kravet på personalförstärkning är befogat. Eftersom de ärenden, som skulle komma att handläggas av en ytterligare avdelningschef å militärkontoret, äro av sådan art, att deras handläggning fordrar militära insikter, bör utökningen göras på sådant sätt, att även en arméassistent tillsättes vid kontoret.

Vad beträffar frågan om militärassistenter vid distrikten anser sig telegrafstyrelsen icke ha anledning framlägga något förslag. Om det senare skulle visa sig erforderligt att tillsätta sådana assistenter, torde Kungl. Maj:t kunna taga upp denna fråga oberoende av här föreliggande organisationsförslag.

Telegrafstyrelsen vill vidare framhålla, att den av de sakkunniga föreslagna särskilda ersättningen av telegrafverkets medel till militärkontorets chef grundar sig på de numera föräldrade bestämmelser, som år 1918 utfärdades för byråchefen vid militärbyrån i järnvägsstyrelsen. Enär principerna för dessa bestämmelser äro främmande för nu gällande moderna avlöningsförfattningar, anser telegrafstyrelsen det icke lämpligt, att dessa principer läggas till grund för bestämmandet av den ifrågavarande ersättningen, utan vill styrelsen föreslå, att ersättningen utformas i anslutning till civila avlöningsreglementets bestämmelser rörande vikariatsersättning till tjänsteman, som förordnas att såsom vikarie uppehålla befattning i högre lönegrad än den egna. Lönen till major enligt militära avlöningsreglementet motsvarar ungefärligen lönen till tjänsteman i 26 lönegraden enligt civila avlöningsreglementet. Vid förordnande såsom byråchef i 30 lönegraden erhåller tjänsteman i sistnämnda lönegrad en vikariatsersättning av 2 kronor 55 öre per dag, vilket för 365 dagar motsvarar ett belopp av 930 kronor 75 öre. Med utgångspunkt härifrån vill styrelsen föreslå, att den särskilda ersättning, som av telegrafverkets medel skall utgå till chefen för militärkontoret, fastställes till ett årligt arvode av 900 kronor, d. v. s. samma arvode, som av de sakkunniga föreslagits för övriga till tjänst vid militärkontoret kommenderade officerare.

I en vid telegrafstyrelsens utlåtande fogad reservation har *chefen för telegrafstyrelsens militärbyrå, majoren Sundberg*, såsom sin mening uttalat, att frågan om tillsättandet av militärassistenter vid distrikten snarast möjligt borde tagas upp till behandling, då behovet av sådana assistenter vore mycket stort, samt att för den äldste telegraftjänstemannen å militärkontoret borde inrättas en befattning såsom förste kontrollör i lönegraden A 22.

Chefen för försvarsstaben har i princip icke haft något att erinra emot de sakkunnigas förslag. Beträffande vissa detaljer anför chefen för försvarsstaben följande.

Den av de sakkunniga föreslagna benämningen militärkontoret kan godtagas. Dock kan ifrågasättas, huruvida icke benämningen försvarskontoret skulle stå i bättre överensstämmelse med de arbetsuppgifter, som komma att påvåla organet ifråga.

Förslaget att militärkontoret såsom chef erhåller en regementsofficer ur signalregementet biträdes. Däremot anser jag icke lämpligt, att denne chef, såsom av de sakkunniga föreslagits, samtidigt tjänstgör såsom detaljchef för militärkontorets armédetalj. Därmed skulle följa, att han skulle så belastas med detaljberedningsarbete, att hans möjligheter att tillfredsställande leda verksamheten i stort bleve ytterligt försvårad. Därtill kommer, att armédetaljen inom kontoret ovedersägligen kommer att vara den detalj, som har att behandla det största antalet ärenden. På grund härav anser jag det nödvändigt, att en särskild arméassistent tillsättes vid kontoret. Dennes tjänstgöringsförhållanden böra i övrigt motsvara de av de sakkunniga för marinassistenten föreslagna.

De sakkunniga föreslå, att den nytillträdande chefen för militärkontoret före den egentliga kommenderingstidens början skulle tjänstgöra vid kontoret under minst ett år. Med hänsyn till konsekvenserna ur personalsynpunkt kan jag icke biträda detta förslag. Införes den av mig föreslagna arméassistenten, skapas redan genom denna åtgärd sådana garantier för kontinuitet rörande behandlingen av flertalet ärenden, att avlämningstiden utan olägenhet kan minskas avsevärt. Därtill kommer möjligheten att såsom chef för kontoret beordra officer, som tidigare varit arméassistent. Härigenom bör avlämningstiden i vissa fall kunna inskränkas högst väsentligt. På grund härav synes avlämningstidens längd icke böra bestämmas i förväg utan rättas efter omständigheterna i varje särskilt fall.

Rörande flygassistenten kan jag icke biträda de sakkunnigas förslag, att han skall utgå ur armén, marinen eller — företrädesvis — flygvapnet, utan bör han utgå ur flygvapnet. Om till följd av särskilda skäl (personalbrist eller dylikt) sådan officer vid viss tid icke kan avses för ifrågavarande kommendering, bör detta — såsom för närvarande är fallet vid militäravdelningen — regleras genom tillfälligt frångående av principen.

Beträffande assistenternas kommenderingstid hava de sakkunniga föreslagit 3—5 år. Jag anser denna tid vara för lång. Den verkar hindrande för kompaniofficerarnas allmänna utbildning och tjänstgöring i övrigt vid respektive försvarsgrenar. En tidsrymd av omkring 3 år synes mig lämpligare i detta fall.

Det i de sakkunnigas betänkande omnämnda men ej biträdda förslaget att tillsätta militärassistenter å distrikten synes värt att beaktas. I motsats till de sakkunniga anser jag, att just planläggningsarbetet under normala förhållanden är av sådan vikt, att militär sakkunskap ständigt bör finnas tillgänglig vid distrikten, vilket lämpligen skulle kunna ske genom att en befattning såsom assistent — här benämnd försvarsassistent — inrymmes i varje distrikts organisation. Personalläget inom krigsmakten medger för närvarande icke — och sannolikt ej heller inom den närmaste framtiden — att särskilda officerare avses för detta ändamål. Det synes däremot möjligt, att efterhand tillgodose behovet genom att förena uppdraget såsom försvarsassistent vid distrikt av telegrafverket med annan tjänst inom försvarsväsendet, i första hand såsom signalofficer vid arméfördelningsstab eller förbindelseofficer vid marindistriktsstab. Slutgiltigt förslag i detta hänseende kan

dock icke avgivas, förrän utredningen om försvarets framtida organisation skridit ytterligare framåt.

Allmänna lönenämnden har allenast yttrat sig beträffande ersättningen till militärkontorets chef samt därvid icke haft något att erinra mot telegrafstyrelsens härutinnan framförda förslag.

*Departements-
chefen.*

De sakkunnigas förslag innebär, att den till nuvarande trafikbyrån hörande militäravdelningen skall förvandlas till ett fristående organ, benämnt militärkontoret. Personalen å militärkontoret skall enligt de sakkunniga utgöras av en chef, en marin- och en flygassistent samt en notarie, den sistnämnde under extra ordinära förhållanden förordnad till sekreterare i 24 lönegraden.

Av såväl telegrafstyrelsen som chefen för försvarsstaben har yrkande framställts om utökning av antalet assistentbefattningar med en arméassistent.

Att militärkontorets chef vid krig eller krigsfara skulle vid sidan om chefskapet för kontoret, vilket under dylika förhållanden förändras till särskild byrå, betungas med handläggningen av ärenden, tillhörande armédetaljen, synes mig uteslutet. De sakkunniga ha ej heller åsyftat en sådan anordning. I deras uppdrag har endast ingått att framlägga förslag till en för ordinära förhållanden avsedd organisation. Därvid ha de sakkunniga funnit, att det enligt deras mening låter sig väl göra att å militärkontorets chef lägga till armédetaljen hörande ärenden.

För egen del måste jag finna de sakkunnigas förslag godtagbart. Jag förordar därför, att militärkontoret gives den av de sakkunniga föreslagna organisationen. Ett bifall härtill utesluter självfallet icke möjligheten av att vid krig eller krigsfara befria militärkontorets chef från de till armédetaljen hörande ärendena.

I likhet med de sakkunniga och telegrafstyrelsen anser jag mig icke böra tillstyrka, att militärassistenter vid distrikten inrymmas inom den för normala förhållanden avsedda organisationen. Såsom telegrafstyrelsen framhållit, torde denna fråga, om förhållandena skulle så påkalla, kunna upptagas till prövning utan samband med organisationsförslaget såsom sådant.

De av chefen för försvarsstaben berörda spörsmålen om kommenderingstidens längd m. m. böra lämpligen komma under bedömande vid utarbetandet av ny instruktion för telegrafstyrelsen. Jag vill i detta sammanhang endast uttala, att benämningen militärkontoret, såsom bättre överensstämmande med den vid övriga affärsverk brukade terminologien, enligt min mening är att föredraga framför den av chefen för försvarsstaben ifrågasatta benämningen försvarskontoret.

Vad slutligen angår ersättningen till personalen å militärkontoret tillstyrker jag telegrafstyrelsens av lönenämnden biträdda förslag, enligt vilket ersättningen av telegrafmedel till militärkontorets chef bestämmes till samma belopp som de sakkunniga föreslagit för assistenterna, d. v. s. 900 kronor för år. Däremot anser jag mig icke böra förorda ändring av den av de sakkunniga föreslagna löneställningen för den för militärkontoret avsedda civila befattningen.

Radiobyran. De byråer enligt de sakkunnigas förslag, som återstå att behandla, nämligen radiobyran, förrådsbyran och verkstadsbyran skilja sig från förut avhandlade byråer därigenom, att respektive chefer för byråerna förutom det egentliga chefskapet för byråerna även äga direkt förvaltnings- och befälsuppgift utanför styrelsen.

Vid sin behandling av radiobyran ha de sakkunniga meddelat vissa uppgifter rörande radioväsendets utveckling. Jag hänvisar i avseende härå till betänkandet (sid. 90 och 91).

Å radiobyran såsom styrelseorgan skall enligt de sakkunnigas förslag handläggas ärenden rörande organisation och förvaltning av radioverksamhetens olika grenar, planläggning och konstruktion av radiostationer, tekniska undersökningar beträffande radiotelegraf och radiotelefon, planläggning och bebyggande av radiostationsfastigheter, upphandling, kontroll och leveransbesiktning av stationsutrustningar för radiostationer, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter rörande radiostationernas drift, allmänna bestämmelser för trafiken å kust-, pejl-, mark- och fartygsradiostationer, rundradio- rörelsen i vad densamma ankommer på telegrafverket och telegrafverkets samarbete med aktiebolaget Radiotjänst, vidare antagning, befordran och placering av radioavdelningens personal i den mån dessa frågor ej avgöras av byråns chef såsom föreståndare för radioavdelningen, beredning av personal- och driftkostnadsstater för radioavdelningen, radiopersonalens utbildning, utthyrning av radiostationer till handelsfartyg m. fl. (fartygsradioabonnemang), koncessioner för radiostationer (ombord å fartyg och luftfartyg samt amatörsändarstationer) samt internationella radioärenden.

Vidare skall chefen för radiobyran enligt de sakkunnigas förslag liksom redan nu samtidigt vara *chef för telegrafverkets radioavdelning* och skall såsom sådan ombesörja den löpande förvaltningen å radioavdelningen, handleda och övervaka utförandet av arbetet inom densamma samt utöva ekonomisk kontroll över hushållningen med personal och materiel vid radioavdelningens drift. Han skall utöva det direkta befälet över avdelningens personal samt äga antaga, befordra och placera avdelningens personal inom 14 eller lägre lönegrader, vad ordinarie personal beträffar dock inom ramen för fastställd stat.

Vad beträffar tjänste- och löneställning för radiobyråns och samtidigt radioavdelningens chef anse de sakkunniga, att han i betraktande av den sammansatta arbets- och förvaltningsuppgiftens starka tekniska betoning bör benämnas överingenjör och såsom sådan vara en tjänsteman, som på förslag av verkets chef tillsättes på förordnande för viss tid. Man torde emellertid böra utgå ifrån, att av honom personligen ej skall krävas för radioväsendets behärskande nödiga teoretiska och radiotekniska kvalifikationer i fullt mått utan att han därvidlag måste tillgodoses med speciellt kvalificerade hjälpkrafter. Det torde alltså vara kvalifikationen för den administrativa uppgiften, som i regel blir den bestämmande faktorn vid personvalet. Då samtidigt den sålunda mera administrativt betonade förvaltningsuppgiften avser ett verkets förvaltningsområde av förhållandevis mindre omfatt-

ning, anse de sakkunniga, att tjänsten liksom motsvarande tjänst vid andra tekniska byrån bör placeras i lönegraden C 8 (16,000 kronor).

För ärendenas handläggning bör på radiobyrån finnas en förvaltningsavdelning, en fartygsstationsavdelning, en landstationsavdelning, en rundradioavdelning samt en radiolicensavdelning.

En för närvarande å radiobyrån befintlig särskild avdelning för bokförings- och kassaärenden torde bliva obehörlig, om såsom de sakkunniga ha förutsatt, verkets hela räkenskaps- och kassaväsen samt bokföring centraliseras och mekaniseras. Vad som återstår att handlägga i förevarande avseende lär under radiobyråns chef kunna handläggas å byråns förvaltningsavdelning. Den redovisnings- och kassakontroll, som är erforderlig inom radioavdelningen, synes i den mån densamma ej kan förläggas till ekonomibyråns revisions- och kassakontrollavdelning, kunna utföras av tjänsteman vid förvaltningsavdelningen.

Såsom de sakkunniga i det föregående ha föreslagit, skall den avdelning för handläggning av ärenden rörande telegrafstationsinredningar, som för närvarande blivit förlagd till radiobyrån, överflyttas till tekniska byrån.

Med ovannämnda tvenne undantag överensstämmer den av de sakkunniga föreslagna avdelningsindelningen med den nu befintliga.

Förvaltningsavdelningen med en sekreterare (A 24) till föreståndare och under honom en kameral tjänsteman, kontrollör (A 20), skall handlägga allmänna förvaltnings-, kansli- och personalärenden m. m.

Fartygsstationsavdelningen med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning (mera omfattande anläggningsarbeten dock i samverkan med den följande rundradioavdelningen), drift och underhåll av kust-, pejl-, mark- och fartygsradiostationer, radiotrafiken vid förenämnda stationer, fartygsradioabonnemang, tekniska undersökningar rörande radiotelegraf och radiotelefon för fartyg m. m.

Landstationsavdelningen med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av de fasta radiostationerna jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, radiostörningsfrågor m. m. Såsom föreståndarens närmaste arbetsbiträden böra liksom nu beräknas två ingenjörer i 26 lönegraden, vilka dock, eftersom de tjänstgöra i styrelsen, böra benämnas byråingenjörer i stället för linjeingenjörer.

Rundradioavdelningen med en förste byråingenjör (A 27) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av rundradiostationerna (inberäknat viss teknisk tillsyn av privata sådana stationer) och trådradionätet jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, mera omfattande anläggningsarbeten för kuststationer samt de tekniska anordningarna för upptagning av radio-program. Såsom föreståndarens närmaste arbetsbiträden böra liksom för närvarande är fallet beräknas tre byråingenjörer (A 26).

Radiolicensavdelningen med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande radiolicensrörelsen.

Antalet befattningar å radiobyrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 överingenjör i C 8 (nu A 30) ävensom å förvaltningsavdelningen 1 sekreterare i A 24 (nu A 24) och 1 kontrollör i A 20 (nu A 20), å fartygsstationsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu A 28), å landstationsavdelningen 1 byrådirektör i A 28 (nu A 28) och 2 byråingenjörer i A 26 (nu A 26), å rundradioavdelningen 1 förste byråingenjör i A 27 (nu A 27) och 3 byråingenjörer i A 26 (nu A 26) samt å radiolicensavdelningen 1 kontrollör i A 20 (nu A 20).

Telegrafstyrelsen anför i anledning av de sakkunnigas förslag, att den utomordentligt starka utveckling, som rundradioväsendet undergått, och de därav följande omfattande planläggnings- och nyanläggningsarbetena givit rundradioavdelningen arbetsuppgifter av samma betydelse och omfång som fartygsstations- och landstationsavdelningarnas. Härtill kommer, att rundradioavdelningen nu har att taga hand om den förestående utbyggnaden av anläggningar för högfrekvent distribution av rundradioprogrammen över telefonledningar till abonnenterna. Styrelsen finner det därför vara nödvändigt, att föreståndaren för denna avdelning gives samma ställning som fartygsstations- och landstationsavdelningarnas föreståndare. Befattningen bör därför höjas från förste byråingenjör till byrådirektör.

Telegrafstyrelsens ingenjörsförening har uttalat sig rörande löneställningen för radiobyråns chef samt därvid föreslagit, att befattningen placeras i lönegraden C 10 (18,000 kronor).

Allmänna lönenämnden har, i avvaktan på att frågan om differentiering av byråchefernas vid affärsverken löneställning upptages till slutlig omprövning, föreslagit, att befattningen såsom chef för radiobyrån bibehålles vid lönegradsplaceringen i A 30.

I sitt vid lönenämndens utlåtande fogade särskilda yttrande har *lönenämndens ordförande* uttalat, att det kunde ifrågasättas att omedelbart ändra byråchefstjänsten å radiobyrån till förordnandetjänst, dock ej i högre lönegrad än C 7 (15,000 kronor).

Mot den av de sakkunniga föreslagna organisationen av radiobyrån ha några erinringar ej anförts under ärendets remissbehandling. Då ej heller jag har något att däremot erinra, föreslår jag, att byrån organiseras i enlighet med vad de sakkunniga föreslagit. *Departements-
chefen.*

Under de bägge senaste årtiondena har utvecklingen å radioväsendets område varit synnerligen snabb. De arbetsuppgifter, som vid radiobyråns inrättande år 1916 åvilade byråns chef, ha sedan dess avsevärt förändrats såväl kvalitativt som kvantitativt. Vid sådant förhållande torde delade meningar knappast kunna råda därom, att den nuvarande löneställningen för byråchefen å radiobyrån icke svarar mot arbetsuppgifternas art och omfattning. De sakkunniga ha därför föreslagit, att befattningen förändras till en förordnandetjänst i lönegraden C 8 (16,000 kronor). Häremot har lönenämndens majoritet, utan att bestrida byråchefsbefattningens förändrade karaktär,

tär, i så måtto anmält avvikande mening, att lönenämnden ansett, att befattningen i avvaktan å resultatet av pågående utredning rörande byråchefstjänsternas differentiering bör bibehållas i lönegraden A 30.

För egen del finner jag i likhet med lönenämndens ordförande, att det med fog kan ifrågasättas att redan nu förvandla ifrågavarande byråchefsbefattning till förordnandetjänst. Jag anser mig dock för närvarande icke böra ifrågasätta högre lönegradsplacering än den av lönenämndens ordförande angivna, d. v. s. lönegraden C 7 (15,000 kronor). Jag vill tillägga, att denna löneställning såsom svarande mot det av tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken för byråchefsbefattningar i vedertagen bemärkelse föreslagna högsta löneläget icke kan vara ägnad att föregripa pågående utredning rörande byråchefsbefattningarnas differentiering.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit rörande löneställningen för de till radiobyrån hörande befattningshavarna anser jag mig böra tillstyrka. Härav följer att jag icke biträder telegrafstyrelsens förslag om uppflyttning av förståndaren för rundradioavdelningen från förste byråingenjör i lönegraden A 27 till byrådirektör i lönegraden A 28.

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å radiobyrån i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 överingenjör (C 7), 2 byrådirektörer (A 28), 1 förste byråingenjör (A 27), 5 byråingenjörer (A 26) och 1 sekreterare (A 24).

Förrådsbyrån. Vid behandlingen av förrådsbyråns organisation ha de sakkunniga redogjort för den nuvarande organisationen av förrådsväsendet vid telegrafverket samt för utvecklingen av förrådsrörelsen. Jag tillåter mig att härutinnan hänvisa till betänkandet (sid. 94—98).

Storleken av det belopp, som är bundet i telegrafverkets förråd, klarlägger enligt de sakkunnigas mening vikten av en målmedveten förrådshushållning och behovet av ett starkt och ändamålsenligt organ för ledning, överblickande och kontroll av förrådshushållningen.

Enligt de sakkunnigas uppfattning bör detta behov kunna tillgodoses genom utbyggnad och renodling av den nuvarande organisationen och redan nu praktiserade metoder vid ledningen och skötseln av telegrafverkets upphandlings- och förrådsväsen. Grundläggande för organisationen bör därvid vara, att den tjänsteman, som skall vara chef för styrelsens förrådsbyrå och såsom sådan ledamot av styrelsen, samtidigt dels skall hava det direkta chefskapet över verkets förrådsavdelning, dels skall — med och inför verkschefen — hava ansvaret för upphandlings- och förrådsväsendets skötsel och ekonomi såsom en särskild affärgren vid verket.

För närvarande sorterar endast huvudförrådet direkt under styrelsens förrådsbyrå. De sakkunniga vilja för sin del föreslå, att även distriktsförråden utbrytas från distriktsorganisationen och med sina föreståndare och personal såsom huvudförråd ställas under chefskap av den centrala förrådsmyndigheten i telegrafstyrelsen. Förrådsbyrån kommer alltså att organisatoriskt sett framträda även såsom dessa förråds chefskontor.

Vad beträffar övriga förråd å distrikten skola sektionsoch linjemästarförråd fortfarande skötas av vederbörande linjesektionsföreståndare, varvid dock är att märka, att i dessa förråd befintlig materiel såsom ännu ej utrekvirerad för speciella arbeten alltjämt tillhör förrådsavdelningen. Även dessa förråd skola givetvis stå under inspektionsuppsikt och rörelsekontroll av den centrala förrådsmyndigheten. De mindre förråden — stations- och linjeförmansförråd — tillhöra däremot ej direkt förrådsförvaltningen, vilket ej heller skall vara fallet med de specialförråd, som finnas vid kabelkontoret, transmissionsavdelningen och radioavdelningen (radiodistriktet). Viss inspektionsuppsikt och rörelsekontroll från den centrala förrådsmyndighetens sida kvarbliver dock även för dessa förråd. Vid verkstaden i Nynäshamn befintliga förråd skola tillhöra verkstaden såsom den slutna affär den i och för sig är samt skola sortera under verkstadsdirektören, men upphandling för verkstadsförråden av sådana effekter, som även komma till användning vid den övriga driften, bör i görligaste mån handhavas av förrådsbyrån.

Till huvudförråden direkt anknuten mindre verkstadsrörelse i form av smedjor o. dyl. bör tillhöra förrådsavdelningen.

Fördelarna med den av de sakkunniga föreslagna förändrade förrådsorganisationen kunna enligt de sakkunniga summeras på följande sätt.

Chefen för förrådsbyrån kommer genom den ändrade organisationen att bli i tillfälle att i jämnbredd med sitt föreståndarskap för förrådsbyrån och ledamotskap av styrelsen utöva löpande direkt befäl över de viktigaste förrådens tjänsteställen och personal samt kan utan onödig och tyngande omgång leda och kontrollera de lokala förrådschefernas arbete och därigenom hela förrådsväsendets förvaltning och skötsel. Möjlighet öppnas härigenom att på ett gott sätt sammanhålla och leda förrådsverksamheten samt ansvara för dess hushållning. Av stor betydelse för förrådshushållningen är därvid, att man kan lättare genomföra ett gemensamt utnyttjande av förråds-lagren samt erhålla en från såväl kapitalinvesterings- som driftssynpunkt betydelsefull begränsning av lagerhållningen, samtidigt som kontroll kan utövas över att lagerhållningen icke belastas med icke kuranta effekter.

Med distriktsförrådets inlemmande i huvudförrådsorganisationen tillgodoses ock önskemålet att befria distriktsledningarna och deras chefer från en dem nu åvilande, drifts- och anläggningstjänsten mera främmande och för dem icke nödvändig arbetsuppgift avseende handhavandet av en förrådsrörelse av icke obetydlig omfattning. Distrikten och till dem hörande tjänsteställen ställas principiellt blott såsom beställare och köpare hos den fristående centralt ledda förrådsaffären.

Något lokalt samband mellan distriktsledningarna och de till huvudförråd förvandlade distriktsförråden blir icke heller längre av nöden utan möjlighet öppnas att bestämma antalet huvudförråd och deras förläggning utslutande med utgångspunkt från vad som med hänsyn till distributionskostnader o. dyl. visar sig vara mest ändamålsenligt. Efter vad de sakkunniga ha sig bekant har också inom telegrafstyrelsen redan diskuterats att minska antalet distrikts(huvud)förråd, vilket i sak alltså innebär, att ett sådant förråd skall kunna betjäna flera distrikt eller delar därav.

Vad därefter angår avskiljandet av förrådsrörelsen såsom en särskild affärgren vid telegrafverket framhålla de sakkunniga, att förrådsrörelsen i likhet med verkstadsrörelsen är att betrakta såsom en hjälpverksamhet vid

verkets egentliga uppgift att ombesörja telefon-, telegraf- och radiotrafiken. Det finnes därför fog att avskilja förrådsrörelsen som en verksamhetsgren för sig på samma sätt som för länge sedan skett med telgrafverkets verkstadsrörelse. För en dylik åtgärd talar för övrigt i än högre grad än beträffande verkstadsrörelsen den väsentligt större ekonomiska omslutning, som förrådsrörelsen äger, och de i naturlig relation härtill stående kraven på effektivitet i dess inre hushållning och beredskapsdispositioner för verkets behov i övrigt.

Förrådsavdelningen är näst driftsavdelningen, som jämte radioavdelningen omfattar telegrafverkets egentliga affärsverksamhet, den största av verkets från varandra särskiljbara affärsgränar. Det i förråden bundna kapitalet respektive årsomslutningen utgöra cirka 30 miljoner kronor respektive 50 à 60 miljoner kronor, vilka tal kunna jämföras med den sedan länge från den egentliga driften avskilda verkstadsrörelsens motsvarande tal, som i båda fallen röra sig omkring 10 miljoner kronor. Den rätta förvaltningen av det sålunda för verkets ekonomi så synnerligen viktiga förråds- och upphandlingsväsendet samt den rätta vården av dess mycket stora materiella värden synes bjuda, att även förrådsväsendet för bättre överblickbarhet av dess ekonomi samt effektivisering av förrådshushållningen avdelas såsom en affärsgren för sig i likhet med vad som av analoga skäl skett beträffande verkstadsväsendet.

Med nuvarande ordning komma löpande förrådskostnader, årligen omkring 1.5 miljoner kronor, ej till applikation på berörda, av förrådsväsendet som hjälporgan betjänade drifts-, underhålls-, förändrings- och nyanläggningsarbeten utan redovisas i stället bland verkets allmänna förvaltningskostnader. Även detta talar i sin mån för ett friställande av förrådsväsendet såsom särskild affärsgren.

De sakkunniga framhålla slutligen, att de funnit det vara önskvärt att åt särskilda utredningsmän uppdraga att närmare undersöka och belysa, i vad mån ett friställande av förrådsväsendet vid telegrafverket såsom en särskild affärsgren kunde vara ändamålsenligt eller icke samt, om det förra kunde synas vara fallet, huru en särskild organisation för förrådsavdelningen skulle inverka bland annat på den organisatoriska utrustningen av berörda tjänsteställen. Ifrågavarande undersökning har utförts av två tjänstemän vid telegrafstyrelsens förrådsbyrå samt en tjänsteman vid järnvägsstyrelsens förrådsbyrå. Den av de sakkunniga föreslagna omorganisationen av förrådsväsendet har enhälligt förordats av de sålunda tillkallade utredningsmännen.

Förrådsbyrån såsom styrelseorgan skall handlägga ärenden, avseende organisation och förvaltning av förrådsrörelsen, allmänna föreskrifter rörande förrådstjänsten, bestämmelser rörande förrådseffekternas bokföring och redovisning, prissättning för verkets konsumtion av förrådseffekter samt reglering av dessas bokförda värden, inspektion av förrådstjänsten och löpande ekonomisk kontroll över hushållningen inom förrådsrörelsen, upphandling och underhåll av för telegrafverkets drift och anläggningar erforderliga ef-

fekter och förbrukningsartiklar i den mån sådan upphandling ej blivit särskilt uppdragen åt annan byrå eller avdelningsförvaltning, försäljning av materiel, vården av förrådsmaterielen och dess fördelning å olika förrådsplatser, inventering och uppsikt över förrådsmaterielen vid huvudförråden samt vid driftsavdelningen. Till förrådsbyråns handläggning skall vidare höra antagning, befordran och placering av förrådsavdelningens personal i vad avgörande härutinnan ej ankommer på chefen för byrån i egenskap av chef för förrådsavdelningen, beredning av driftkostnadsstat och personalstat för förrådsavdelningen, anskaffning, anordnande och underhåll av förrådslokaler (markanskaffning och uppförande av nya byggnader i samverkan med andra tekniska byrån) samt ärenden rörande rikstelefonkatalogens framställning.

Chefen för förrådsbyrån skall samtidigt vara *chef för verkets förrådsavdelning* och skall såsom sådan ombesörja den löpande förvaltningen av huvudförråden, leda och övervaka arbetet inom desamma samt utöva den ekonomiska kontrollen över hushållningen med personal och materiel vid förrådsavdelningen och i sammanhang härmed äga generell inspektionsskyldighet beträffande verkets olika förråd. Han skall utöva befälet över avdelningens personal samt äga antaga, befordra och placera denna personal inom 14 eller lägre lönegrader, vad ordinarie personal beträffar dock inom ramen för fastställd stat.

Vad beträffar tjänste- och löneställningen för chefen för förrådsbyrån och förrådsavdelningen anse de sakkunniga, att han i betraktande av den sammansatta arbetsuppgiften samt med hänsyn till det såväl tekniskt som kommersiellt krävande arbetet bör vara en tjänsteman, som på förslag av verketschefen tillsättes på förordnande för viss tid och som därvid under den i andra statens affärsverk vedertagna benämningen förrådsdirektör placeras i lönegrad C 8 (16,000 kronor).

För ärendenas handläggning skall förrådsbyrån vara uppdelad på en förvaltningsavdelning, en inköpsavdelning för linje-, verktygs- och kontorsmateriel, en inköpsavdelning för blanketter och skrivmateriel samt en teknisk avdelning.

Förvaltningsavdelningen, vartill fogas det nödiga allmänna kansliet, skall handha bokförings-, redovisnings- och kontroll- m. fl. ärenden med en förrådskamrer (A 24) såsom föreståndare samt en notarie (A 21) såsom allmän hjälpkraft.

Inköpsavdelningen för linje-, verktygs- och kontorsmateriel med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare och en notarie (A 21) såsom hjälpkraft skall handlägga ärenden rörande upphandling av ifrågavarande effekter.

Inköpsavdelningen för blanketter och skrivmateriel med en notarie (A 21) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande upphandling av ifrågavarande effekter samt ärenden rörande rikstelefonkatalogens redaktionella beredning i vad på förrådsbyrån beror samt dess tekniska framställning. Till denna avdelning skall vara ansluten telegrafstyrelsens duplicerings (tryckeri)-avdelning.

Den *tekniska avdelningen* under en förste byråingenjör (A 27) skall handlägga ärenden rörande inköp och underhåll av motorfordon, inköp och impregnering av telefonstolpar, inköp av viss specialbetonad materiel, som fordrar teknisk kompetens, samt förrådslokaler. Till avdelningen hör även leveransprovning och besiktning i den mån sådan ej sker genom försorg av den till första tekniska byrån anslutna provningsanstalten.

Antalet befattningar å förrådsbyrån skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag utgöra 1 förrådsdirektör i C 8 (nu A 30) ävensom å förvaltningsavdelningen 1 förrådskamrer i A 24 (nu A 24) och 1 notarie i A 21 (nu t. f. A 24), å inköpsavdelningen för linjemateriel m. m. 1 sekreterare i A 24 (nu A 24) och 1 notarie i A 21 (nu A 21), å inköpsavdelningen för blanketter m. m. 1 notarie i A 21 (nu A 21) samt å tekniska avdelningen 1 förste byråingenjör i A 27 (nu A 27).

I sitt utlåtande i anledning av de sakkunnigas förslag har *telegrafstyrelsen* anfört följande.

De sakkunnigas förslag beträffande förrådsbyrån innebär, att antalet avdelningar å byrån skall minskas från fem till fyra genom slopande av den nuvarande kansliavdelningen och fördelning av dess göromål på byråns förvaltnings- och inköpsavdelningar. Förslaget synes icke ägnat att medföra några fördelar ur arbetsynpunkt. I praktiken har det redan med nuvarande omfattning av förrådsbyråns verksamhet visat sig ändamålsenligt att ha vissa ärenden av mera allmän karaktär, som antingen ej alls eller blott delvis tillhöra de övriga avdelningarnas specialområden, koncentrerade till en särskild avdelning, för korthetens skull benämnd kansliavdelningen. Enligt de sakkunnigas förslag är hela förrådsväsendet avsett att utbrytas och organiseras som en särskild affärgren av verket under förrådsbyråns förvaltning och skötsel. Att detta kommer att medföra en ökning i arbetsuppgifterna för förvaltningsavdelningen är otvivelaktigt. Det saknas under sådana förhållanden anledning att genomföra en omgruppering, vilken tillför två avdelningar arbetsuppgifter, som ligga vid sidan av deras egentliga och huvudsakliga göromål. Förvaltningsavdelningen med sin föreståndare, förrådskamreraren, bör odelat få ägna sig åt sin viktiga uppgift att närmast under förrådsdirektören leda och övervaka förrådets ekonomiska skötsel och utveckling samt deras verksamhet i bokförings- och redovisningshänseende. En ytterligare ökad arbetsbelastning av denna avdelning kan icke anses välbetäckt. Icke heller inköpsavdelningarna kunna med nuvarande personaluppsättning rimligen påläggas ytterligare arbete.

Styrelsen föreslår därför den ändringen av de sakkunnigas förslag, att den nuvarande uppdelningen av förrådsbyrån på fem avdelningar bibehålles och att som föreståndare för kansliavdelningen, varunder katalogredaktionen fortfarande skulle sortera, placeras en sekreterare i lönegraden A 24, motsvarande den notarie med förordnande i 24 lönegraden, som redan nu finnes. Vid bifall härtill kan den av de sakkunniga föreslagna notariebefattningen å förvaltningsavdelningen utgå.

Allmänna lönenämnden föreslår, att befattningen såsom chef för förrådsbyrån bibehålles i lönegraden A 30, i avvaktan på resultatet av förut omnämnda utredning rörande byråchefsbefattningarnas differentiering.

De sakkunnigas förslag innebär, att förrådsväsendet organiseras såsom en särskild affärgren inom telegrafverket. *Departements-
chefen.* Chefen för förrådsbyrån skall därvid såsom chef för nämnda byrå vara ledamot av styrelsen men samtidigt hava det direkta chefskapet över verkets förrådsavdelning. Den sålunda förslagna organisationen skapar enligt de sakkunniga genom koncentration av förrådsväsendets förvaltning och skötsel möjlighet för gemensamt utnyttjande av förrådslagren och en ur såväl kapitalinvesterings- som driftssynpunkt betydelsefull begränsning av lagerhållningen.

Vid ärendets remissbehandling ha några erinringar mot de sakkunnigas förslag om förrådsväsendets utbrytning till särskild affärgren icke anförts. Telegrafstyrelsen har endast beträffande organisationen av förrådsbyrån ansett sig böra hemställa om bibehållande av den nuvarande kansliavdelningen, vars arbetsuppgifter enligt de sakkunnigas förslag skulle fördelas å förvaltnings- och inköpsavdelningarna.

Även jag anser mig böra förorda de sakkunnigas förslag såsom innebärande en rationell lösning av frågan om förrådsväsendets organisation inom telegrafverket, dock med den modifikation beträffande förrådsbyrån, varom telegrafstyrelsen hemställt.

Beträffande löneställningen för förrådsbyråns chef gäller vad jag tidigare anført i fråga om chefen för ekonomibyrån. Jag förordar alltså, att befattningen tills vidare bibehålles i lönegraden A 30.

I övrigt har de sakkunnigas förslag rörande lönegradsplaceringen av de till förrådsbyrån hörande befattningarna icke givit mig anledning till erinran.

Antalet av mig förordade ordinarie befattningar å förrådsbyrån i 21 och högre lönegrader utgör alltså 1 byråchef (A 30), 1 förste byråingenjör (A 27), 1 förrådskamrer (A 24), 2 sekreterare (A 24) och 2 notarier (A 21).

Verkstadsbyrån. Vid telegrafverket finnes dels en huvudverkstad i Nynäshamn, dels ett antal smärre, huvudsakligen för reparationsarbeten avsedda verkstäder vid distrikten. Med hänsyn till den jämförelsevis ringa omfattningen av de senare är utvecklingen av verkstadsrörelsen i Nynäshamn praktiskt taget utslagsgivande för omfattningen av telegrafverkets verkstadsrörelse.

Verkstaden i Nynäshamn förestås av en *verkstadsdirektör*. I den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för telegrafstyrelsen är verkstadsdirektören ej särskilt omnämnd som föredragande i styrelsen, men enligt föreskrift i arbetsordningen för telegrafstyrelsen skall till styrelsens handläggning hörande ärenden angående verkstaden föredragas i styrelsen respektive inför generaldirektören av verkstadsdirektören, som därvid enligt i styrelsens instruktion given generell föreskrift vad dessa ärenden beträffar ingår såsom adjungerad ledamot av styrelsen. De sakkunniga anse, att denna anordning bör bibehållas men att densamma bör formellt konfirmeras därigenom, att verkstadsdirektören också ingår som chef för byrå och ledamot av styrelsen, samtidigt med att han skall vara chef för telegrafverkets verkstadsavdelning, d. v. s. för huvudverkstaden i Nynäshamn och de största av de vid distrikten befint-

liga verkstäderna. Verkstadsdirektören har sitt chefskontor förlagt till verkstaden i Nynäshamn. Detta kontor bör alltså organisatoriskt betraktas såsom en styrelsens verkstadsbyrå och som sådan intaga samma ställning som styrelsens övriga byråer.

Å verkstadsbyrån såsom en *del av styrelseorganisationen* skola handläggas ärenden rörande organisation och förvaltning inom verkstadsavdelningen, allmänna föreskrifter rörande verkstadstjänsten (berörande även sådan, som kan vara eller bli förlagd vid annan avdelning inom verket), anläggning av nya verkstäder och dessas förseende med inventarier, dock vidkommande själva uppförandet av byggnaderna eller upphandlingen av inventarierna vid behov i samverkan med andra tekniska byrån respektive förrådsbyrån, behov av och utrustning med verktygsmaskiner samt upphandling av sådana maskiner, verkstadsavdelningens bokföring och statistik, vidare antagning, befordran och placering av personalen vid verkstadsavdelningen i den mån avgörandet härav ej tillkommer verkstadsdirektören (chefen för verkstadsbyrån) i hans egenskap av chef för verkstadsavdelningen, utbildning och tjänstgöringsföreskrifter för personalen vid verkstadsavdelningen, verkstadsarbetarnas avlönings- och andra förhållanden, beredning av driftkostnadsstat och personalstat för verkstadsavdelningen samt underhåll av verkstadsavdelningens byggnader.

Verkstadsbyrån skall därjämte vara konsultativt expertis- och inspektionsorgan för verkets verkstadsdrift i den mån sådan kan vara eller blir förlagd till annan avdelning än verkstadsavdelningen.

Verkstadsdirektören och chefen för verkstadsbyrån skall samtidigt vara *chef för verkstadsavdelningen* och skall såsom sådan ombesörja den löpande förvaltningen och driften av de verkstadsavdelningen tillhörande verkstäderna samt leda och övervaka arbetet inom desamma. Verkstadsdirektören äger därvid att antaga, befordra och placera befattningshavare vid verkstadsavdelningen inom 14 eller lägre lönegrader, vad ordinarie tjänstemän beträffar dock inom ramen för fastställd personalstat.

Vad beträffar tjänste- och löneställningen för verkstadsdirektören och chefen för verkstadsavdelningen föreslå de sakkunniga icke någon förändring.

Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande icke haft något att erinra emot de sakkunnigas förslag.

Allmänna lönenämnden har funnit de sakkunnigas förslag om inrättande av en särskild verkstadsbyrå endast innebära, att verkstadsdirektören vid verkstaden i Nynäshamn, vilken nu är inplacerad i lönegraden C 8 samt föredragande i styrelsen och inför generaldirektören i ärenden angående verkstaden, skall ingå i telegrafstyrelsen såsom chef för byrå och ledamot av styrelsen, samtidigt med att han skall vara chef för telegrafverkets verkstadsavdelning. Någon ändring i hans löneställning föreslås därvid icke. Det kan under sådana förhållanden ifrågasättas om en särskild byrå för verkstadsärenden är av behovet påkallad, särskilt som någon personal icke skall vara knuten till styrelsen för byrån.

De sakkunnigas förslag rörande organisationen av verkstadsväsendet för-
 anleder icke någon erinran från min sida. Att verkstadsdirektören i Nynäs-
 hamn i sin egenskap av föredragande i telegrafstyrelsen och chef för verk-
 stadsavdelningen liksom cheferna för radio- och förrådsbyråerna, vilka jäm-
 väl äro chefer för radio- respektive förrådsavdelningarna, formellt gives
 ställningen såsom byråchef i styrelsen synes mig naturligt.

Departements-
 chefen.

Driftsavdelningen. Enligt de sakkunnigas förslag skall skötseln av tele-
 grafverkets rörelse och verksamhet under styrelsen uppdelas på en drifts-
 avdelning för telefon- och telegrafväsendet, en radioavdelning för radiovä-
 sendet, en förrådsavdelning för förrådsväsendet, en verkstadsavdelning för
 verkstadsväsendet samt, vid förefallande behov, en byggnadsavdelning, om-
 fattande ett eller flera byggnadskontor.

I förvaltningshänseende skall *driftsavdelningen* enligt de sakkun-
 niga vara uppdelad på ett antal distrikt, vilkas chefer sortera under styrel-
 sen med dess byråer såsom kollektivbegrepp. Distriktens chefer skola jämväl
 på styrelsens uppdrag handha huvudparten av anläggningsverksamheten vad
 gäller telefon- och telegrafväsendet.

De sakkunniga föreslå, att den nuvarande tudelningen av distriktsledningen
 och uppdelningen av ansvaret inför styrelsen för distriktets skötsel skall
 upphöra. I spetsen för varje distrikt skall sålunda ställas en *distriktschef*,
 varigenom de ekonomiska synpunkterna vid distriktets skötsel komma att
 ledigare och bättre sammanhållas och tillgodoses.

Med hänsyn till de mycket betydelsefulla förvaltningsmässiga och ekono-
 miska uppgifter, som komma att åvila distriktscheferna, och till de stora
 krav, som fördenskull måste ställas på dem, anse de sakkunniga, att även
 distriktscheferna böra vara tjänstemän, som på verkschefens förslag tillsät-
 tas på förordnande för viss tid. En sådan ordning är sedan länge genomförd
 vid statens järnvägar, med vilkas distriktschefer telegrafverkets äro organi-
 satoriskt likställda. Liksom de förstnämnda böra därför också distriktsche-
 ferna vid telegrafverket placeras i lönegrad C 9 (17,000 kronor).

För undanröjande av varje missförstånd understryka de sakkunniga, att
 det icke är meningen, att man såsom kompetensfordran för distriktschef
 skall uppställa krav på ingenjörsutbildning respektive trafikutbildning. Va-
 let av distriktschef måste fastmera träffas i avseende å vederbörande kandi-
 dats allmänna chefsegenskaper samt förmåga att fylla med befattningen i
 övrigt förenade förvaltningsmässiga och ekonomiska uppgifter.

Genom den föreslagna nya organisationen med en chef i spetsen för varje
 distrikt öppnas enligt de sakkunniga möjlighet att för vinnande av gemen-
 sam arbetslättning för styrelsen och distriktsledningarna till de senare över-
 flytta avgörandet av en hel del frågor och ärenden, vilka nu som regel be-
 redas av distriktsorgan och av dessa underställas styrelsens avgörande.

Rörande decentralisation av ärenden från telegrafstyrelsen till distrikts-
 cheferna och från de sistnämnda till lägre instans samt rörande distrikts-
 chefernas arbetsuppgifter anföra de sakkunniga följande.

Till de ärenden, som främst böra och kunna överflyttas från styrelsens till distriktschefernas avgörande, höra frågor rörande antagning, befordran och placering av personal i högst 14 lönegraden. Det antal ordinarie befattningar, som inom olika grader får tillsättas av distriktscheferna, skall dock fastställas av styrelsen, vilken därvid även har att tillse, att befordringarna inom de olika distrikten kunna ske i möjligaste mån likformigt, så att icke personalen inom ett distrikt på grund av befattningshavarnas ålderssammansättning får vänta avsevärt längre tid på befordran än inom ett annat. Styrelsen med sitt på motsvarande sätt centraliserade organ, driftsbyrån, har därvid bland annat att fastställa vilka befattningar, som skola ledigförklaras över hela landet respektive endast inom det distrikt, där befattningen skall tillsättas, samt för vilka befattningar ledigförklarande ej skall behöva ske. Det kan härvidlag få förutsättas, att driftsbyrån håller kännning med personalens ledande organisationer. Frågor rörande uppflyttning i löneklass böra också avgöras av distriktscheferna istället för av styrelsen.

Även i övrigt borde avgörandet av en hel del ärenden, som nu avgöras centralt i styrelsen, med fördel kunna överflyttas till distriktscheferna. Det kan härvidlag gälla avgörandet av sådana frågor som rörande avtal om förhyrande av markområden eller lokaler, om uthyrning av lokaler i verkets fastigheter eller om rätt till mark- eller takdisposition, utförandet av smärre arbeten eller inköp av inventarier inom fastställd kostnadsram, försäljning av inventarier, fastställandet av särskilda arvoden för telefonister, som tjänstgöra såsom växelstationsföreståndare, samt av avgångsersättningar till telegrambärare och kollektivavtalsavlönade telefonister, ärenden angående flyttningskostnader, avskrivningar av debiterade avgifter, då abonnents betalningsförmåga synes vara sådan, att laga åtgärder förefalla utsiktslösa, anordnande av natttjänst vid telefonstationer m. m. dylikt. De sakkunniga hava genom en linje och en trafikdirektör vid telegrafverket låtit verkställa en inventering av dylika ärenden men hava icke ansett sig böra framlägga några detaljerade förslag i ämnet utan hålla före, att det lämpligen bör ankomma på telegrafstyrelsen själv att efter närmare undersökning besluta om de ytterligare decentraliseringsåtgärder, som befinnas möjliga och ändamålsenliga. Handlingarna i förevarande avseende hava därför av de sakkunniga överlämnats direkt till telegrafstyrelsen för dess beaktande.

Den ökning av distriktschefernas arbetsuppgifter, som genom ovan angivna förslag kommer att äga rum, kan å andra sidan i viss mån kompenseras däri genom, att distriktscheferna frigöras från en för styrelsen avsedd beredning av vissa frågor, vilka de enligt vad ovan sagts skulle själva avgöra, liksom även i enlighet med vad de sakkunniga föreslagit under förrådsbyrån från dem nu åvilande men för dem icke nödvändiga arbetsuppgifter i avseende å handhavandet av en förrådsrörelse av icke obetydlig omfattning. Vidare skola enligt vad de sakkunniga föreslagit distriktscheferna befrias från den trafikdirektörerna nu åvilande skyldigheten att inventera kassorna vid distriktets stationer, vilket kontrollarbete istället skall utföras av personal vid ekonomibyråns revisions- och kassakontrollavdelning. Slutligen böra vissa ärenden, som för närvarande beredas för eller av distriktsledningarna för att hos dem avgöras, med fördel kunna avgöras redan i lägre instans och därför överlämnas till underlydande myndigheter, stations- eller linjesektionsföreståndare, för avgörande.

Även i sistnämnda avseende hava de sakkunniga genom en linjeingenjör och en telegrafkommissarie vid telegrafverket låtit verkställa en inventering men ha icke heller härvidlag ansett sig böra framlägga några detaljerade förslag, eftersom de sakkunniga hålla före, att det närmast bör ankomma på

telegrafstyrelsen själv att på grundval av det utav de sakkunniga hopbragta materialet taga frågan under närmare övervägande. De sakkunniga anse sig emellertid särskilt böra fästa uppmärksamheten på två punkter, där en mera avsevärd avlastning av arbete från distriktscheferna och deras kanslier skulle kunna åstadkommas.

Den första punkten gäller den å de nuvarande trafikdistriktsbyråernas abonnemangsavdelningar utförda fortlöpande granskningen av telefonabonnemangens klassificering på grundval av samtalsräkningsresultaten. De sakkunniga rekommendera på denna punkt telegrafstyrelsen att taga under övervägande, huruvida icke denna fortlöpande granskning med fördel borde kunna ersättas av enbart stickprovskontroll.

Den andra punkten gäller de redovisningar, som linjesektionsföreståndarna för närvarande avge till linjedirektören och vilka sedermera ingå i en för hela distriktet gemensam redovisning, som av denne insändes till telegrafstyrelsen. En väsentlig arbetsbesparing skulle enligt de sakkunniga kunna åstadkommas för distriktscheferna och deras kanslier, ifall sektionsföreståndarna, på samma sätt som redan sker beträffande stationsföreståndarna, finge redovisa direkt till styrelsen istället för till distriktscheferna. Härav skulle också följa, att sektionsföreståndarna på ett annat sätt än för närvarande själva skulle ha att bära ansvaret för gjorda utlägg.

De sakkunniga framhålla, att man vid övervägandet av decentraliseringsåtgärder givetvis även bör beakta möjligheten att flytta avgörandet av vissa ärenden från styrelsen direkt till vederbörande stations- eller linjesektionsföreståndare. Exempelvis borde i större utsträckning än för närvarande stationsföreståndare kunna bemyndigas bevilja sjukledighet åt underställd personal, linjesektionsföreståndare bemyndigas bevilja semester och tjänstledighet åt honom underställd personal samt båda bemyndigas avgöra mera rutinmässiga sjukvårdsärenden.

Enligt de sakkunniga skall ett *distriktskansli* inrättas för varje distrikt. Såsom distriktschefens närmaste medhjälpare föreslå de sakkunniga en trafikinspektör (A 26), en distriktsingenjör (A 26) samt en sekreterare (A 24).

Trafikinspektören skall såsom expert gå distriktschefen till handa vid distriktschefens handläggning av ärenden och utförande av arbetsuppgifter av sådan art, som för närvarande i huvudsak ankomma på trafikdirektör. Trafikinspektören skall även biträda distriktschefen med inspektioner samt vid den löpande förvaltningskontrollen av distriktets trafikbetonade tjänstegrenar. Han skall vidare närvara vid behandlingen i distriktsledningens instans av trafikpersonalen berörande antagnings- och befodringsfrågor samt vid behandlingen av disciplin- och bestraffningsmål, i vilka frågor sekreteraren bör vara föredragande.

Distriktsingenjören skall analogt med trafikinspektören såsom expert gå distriktschefen till handa vid distriktschefens handläggning och utförande av arbetsuppgifter av sådan art, som för närvarande i huvudsak ankomma på linjedirektör. I vad avser biträde åt distriktschefen med inspektion och löpande förvaltningskontroll samt närvaro vid avgörandet av personalärenden

den skall för distriktsingenjören gälla vad som sagts beträffande trafikinspektören.

Sekreteraren skall handlägga allmänna kansliärenden och personalärenden samt sådana ärenden rörande distriktsledningens kontrollerande och ekonomiska verksamhet o. s. v., vilka med fördel kunna beredas centralt å distriktskansliet. Till sitt biträde bör sekreteraren ha en kontrollör (A 20) för skötseln av den å distriktskansliet förekommande bokföringen och kassarörelsen, abonnemangsgranskningen och övriga distriktsförvaltningen åvilande revisionsärenden, samt behöflig hjälpkraft av lämpligt avvägd lägre grad för allmänna kansli- och personalärenden.

Beträffande övrig biträdande personal å distriktskansliet ha de sakkunniga ej funnit påkallat att avge några särskilda förslag. Liksom i fråga om andra tjänsteställen måste även härvidlag förutsättas, att telegrafstyrelsen tillses, att erforderligt antal biträdande tjänstemän finnas tillsatta för att respektive arbetsuppgifter skola kunna behörigen fullgöras. Närmast slutna till trafikinspektören bör därför inom kansliet finnas för nödigt arbetsbiträde behöfligt antal förste telegrafassistenter och telegrafassistenter och närmast slutna till distriktsingenjören erforderligt antal special- och biträdande ingenjörer (linjeingenjörer och ingenjörsassistenter), ritare o. s. v.

I avseende speciellt å distriktschefsorganets handläggning av personalärenden framhålla de sakkunniga, att någon ökning av arbetskrafterna inom distriktskansliet härför icke behöver beräknas för den tekniska personalens del, eftersom beredandet i den nuvarande distriktsförvaltningens instans av de ärenden rörande denna personal, som för närvarande avgöras av styrelsen, torde kräva minst lika mycket arbete, som sedan erfordras efter det att enligt de sakkunnigas förslag även avgörandet skulle få stanna hos distriktschefen. Den ökning av antalet kanslipersonal, som måste förutsättas uppkomma, därför att distriktsledningen från styrelsen övertar beredandet och avgörandet av frågor rörande trafikpersonalen, med vilka frågor trafikdirektören hittills ej haft nämnvärt att skaffa, torde kompenseras av den arbetslättnad i olika avseenden, för vilken de sakkunniga redogjort i samband med diskussionen av decentraliseringsåtgärder och omfånget av distriktschefernas arbetsuppgifter.

Ehuru de sakkunniga utöver det ovan anförda ej avgivit något särskilt förslag till personaluppsättning å distriktskansliet, anföra de sakkunniga dock efter vissa undersökningar och jämförelser, att de sakkunniga ha uppskattat den totala personaluppsättningen inklusive distriktschefen och dennes närmaste medhjälpare för ett normalt distrikts kansli till cirka 25 personer.

Någon detaljerad instruktion och arbetsordning å distriktskansliet för trafikinspektören respektive distriktsingenjören bör enligt de sakkunnigas mening ej uppgöras och fastställas. Det bör vara distriktschefen obetaget att fördela handläggningen av olika ärenden mellan dessa båda experter så som i varje särskilt fall kan befinnas lämpligt och för distriktschefen behöfligt. Sådana ärenden, som enligt vad förut angivits med fördel kunna beredas centralt å distriktskansliet, böra och kunna i vid utsträckning uppdragas

åt sekreteraren. Garanti för tillgodoseendet av det behov av särskild fackkunskap och kännedom om den yttre tjänsten, som då ofta måste göra sig gällande, erhålles alltid därigenom, att sekreteraren för sin handläggning av ärendena har att stå i löpande och vid behov fördjupat samarbete med trafikinspektören respektive distriktsingenjören. Givetvis kan ock distriktschefen, med den frihet han skall äga att allt efter arbetets krav disponera samtliga arbetskrafter å sitt kansli, hänvisa ärenden av berörda slag till handläggning i främsta rummet av någon av sina fackexperter å kansliet.

Antalet distrikt skall enligt de sakkunnigas förslag liksom för närvarande vara sex. Under distriktschefen skola på samma sätt som hittills under distriktsförvaltningarna sortera dels föreståndarna för de inom distriktet befintliga *centralstations (redovisnings) områdena*, dels föreståndarna för de *linjesektioner*, i vilka distriktet är uppdelat. De förstnämnda hava i huvudsak att svara för ombesörjandet av telefon- och telegraftrafiken och telefonabonnemangsrörelsen samt för uppbörden av avgifterna för abonnemang, telefonsamtal och telegram, under det att de sistnämnda i huvudsak skola svara för utförandet av underhålls-, förnyelse- och anläggningsarbeten.

Enligt nuvarande organisation av telegrafverkets distriktsförvaltningar sortera föreståndarna för de fyra största stationerna, centraltelefonstationerna i Stockholm och Göteborg, centraltelegrafstationen i Stockholm samt centraltelefon- och telegrafstationen i Malmö, samtliga med underlydande stationer, icke under någon trafikdirektör, utan ingå istället för trafikdirektör såsom ledamot av distriktsförvaltningen vid behandlingen av ärenden, som röra deras stationer. I och med att distriktsledningarna enligt de sakkunnigas förslag skola erhålla en gemensam chef bortfalla enligt de sakkunnigas uppfattning de motiv, som på sin tid ha talat för ett dylikt särställande av huvudstationerna. Dessa stationers föreståndare böra därför på samma sätt som andra centralstationsföreståndare sortera under vederbörande distriktschef.

De sakkunniga ha icke ansett sig behöva upptaga till prövning i vad mån den förändrade ställning, som föreståndarna för huvudstationerna härigenom skulle få, också bör föranleda förändring i deras löneställning. Frågan härom synes nämligen lämpligare böra upptagas till behandling i samband med de tid efter annan återkommande omklassificeringarna av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar.

I fråga om ett av distrikten, nämligen *fjärde distriktet*, som omfattar Stockholm med omnejd, hava de sakkunniga dock funnit nödvändigt att föreslå en i viss mån förändrad organisation av de under distriktschefen sorterande tjänsteställena. Detta distrikt intar redan nu så till vida en särställning, att detsamma endast omfattar två huvudstationsområden (Stockholms centraltelefonstation och Stockholms centraltelegrafstation, båda med underlydande stationer), varför någon trafikdirektör för närvarande icke finnes inom detta distrikt utan telefondirektören i Stockholm respektive telegrafdirektören i

Stockholm ingå i distriktsförvaltningen vid behandlingen av ärenden, som beröra deras stationer. Eftersom de skäl, som tala för sådan omläggning av distriktsorganisationen, att denna erhåller en gemensam chef, om möjligt äro ännu starkare för Stockholmsdistriktet än för övriga distrikt bör distriktsledningen inom detta distrikt också organiseras på samma sätt som inom övriga distrikt. Tillskapandet av en distriktschefsbefattning vid sidan av telefondirektörsbefattningen i Stockholm måste emellertid innebära en olämplig överorganisation, och de sakkunniga föreslå därför, att telefondirektörsbefattningen indrages och att ombesörjandet av telefontrafiken och telefonabonnemangsrörelsen istället anförtros åt ett antal trafiksektionsföreståndare. Anordningen innebär principiellt sett samma organisation som inom övriga distrikt men med den nyansering, som betingas av de särskilda förhållandena i Stockholmsdistriktet.

De sakkunnigas förslag går ut på uppdelandet av arbetsuppgifterna vid Stockholms telefonstation på tre trafiksektioner, av vilka den första skall omfatta lokal- och landsstationerna i Stockholm samt de under centralstationen lydande växelstationerna, den andra riksstationen i Stockholm och den tredje rikstelefonbyrån i Stockholm. De tre trafiksektionerna skulle sålunda ha att ombesörja respektive lokal- och landstrafiken, rikstrafiken samt telefonabonnemangsrörelsen och uppbörden. Den föreslagna uppdelningen ansluter sig till den redan befintliga organisationen. Samtliga tre trafiksektioner äro redan nu organiserade såsom särskilda avdelningar och ha var och en en överkontrollör (A 24) såsom föreståndare. Med hänsyn till det ökade ansvar, som dessa föreståndare skulle få i och med att telefondirektörsbefattningen bleve indragen, föreslå de sakkunniga, att föreståndarna under benämningen trafikinspektörer placeras i lönegraden A 26. De sakkunniga framhålla, att en dylik placering icke kan anses föregripa resultatet av en framtida omklassificering av telegrafverkets stationer, eftersom löneställningen för dessa föreståndare icke kan eller bör avmätas efter vanliga klassificeringsregler.

Vid Stockholms telefonstation finnas förutom de nu nämnda avdelningarna dels en direktörsexpedition med en trafikinspektör (A 26) såsom föreståndare, dels en avlönings- och personalbyrå med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare.

Den förstnämnda avdelningens arbetsuppgifter torde få anses i stor utsträckning vara sådana, som skola ankomma på distriktsledningen, och dess föreståndare bör därför flyttas till distriktschefens kansli. Någon ny trafikinspektörsbefattning behöver sålunda icke beräknas för detta distrikt.

Avlönings- och personalbyrån handlägger centralt avlönings- och personalfrågor för Stockholms telefonstations personal i dess helhet. Det av avdelningen utförda arbetet bör, i den mån detsamma ej tillhör distriktskansliets arbetsområde, förläggas till sektionen för rikstelefonbyrån, vilket icke bör hindra, att avdelningen i lämplig utsträckning tillhandagår trafiksektionerna för lokal- och landsstationerna respektive för riksstationen med erforderligt arbetsbiträde. På samma sätt som redan nu sker bör rikstelefonbyrån även ombesörja uppbörden av telegramavgifter för Stockholms telegrafstation.

Vad angår *övriga centralstations(redovisnings)områden* har, enligt vad de sakkunniga erfarit, telegrafstyrelsen sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av en minskning av antalet, och detta har också under de sista tjugo åren nedbringats från 153 till 130. Eftersom de sakkunniga förutsätta, att telegrafstyrelsen alltjämt skall ägna uppmärksamhet åt denna fråga och densamma torde få anses ligga något vid sidan av de sakkunnigas egentliga organisationsundersökning, ha de sakkunniga icke ansett sig ha anledning att härvidlag framlägga några förslag. De sakkunniga framhålla emellertid, att en ytterligare minskning av antalet redovisningsområden i sin mån kommer att ytterligare minska arbetet i distriktschefsinstansen.

De sakkunniga ha icke funnit anledning föreslå ändrad tjänste- och löneställning för centralstationsområdenas föreståndare, eftersom denna fråga, som icke äger något direkt samband med de sakkunnigas organisationsförslag, lär på vanligt sätt upptagas till behandling vid nästkommande omklassificering av trafikverkens stationsföreståndarbefattningar.

I fråga om *linjesektionerna* har utvecklingen i viss mån varit den motsatta, i det att det tid efter annan befunnits nödvändigt att öka antalet sektioner eller, vilket är samma sak, minska sektionsområden, där arbetsuppgifterna vuxit till alltför stora proportioner. Antalet linjesektioner har sålunda under de sista tjugo åren ökat från 23 till 27. Även på denna punkt ha de sakkunniga ansett sig sakna anledning att komma med några förslag, eftersom det får förutsättas, att telegrafstyrelsen också härvidlag liksom hittills kommer att föreslå de förändringar, som eventuellt befinnas nödvändiga.

Den hastiga tekniska utvecklingen på telegrafverkets arbetsområden har undan för undan ökat vikten och betydelsen av linjesektionsföreståndarnas arbetsuppgifter och medfört en skärpning av de krav, som måste uppfyllas av dessa föreståndare. Det är dessutom att märka, att det är sektionsföreståndarna, som i första hand ha att svara för en ekonomisk hushållning vid telegrafverkets omfattande anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten.

Med hänsyn tagen till dessa omständigheter ha de sakkunniga ansett det kunna diskuteras, huruvida icke dessa befattningar på samma sätt som distriktschefs befattningarna borde tillsättas på förordnande för viss tid. De sakkunniga ha emellertid kommit till den uppfattningen, att frågan härom lämpligen bör tagas upp i ett vidare sammanhang.

För närvarande äro 8 av de nuvarande sektionsföreståndarna såsom förste linjeingenjörer placerade i lönegraden A 27, under det att övriga 19 föreståndare äro linjeingenjörer i lönegraden A 26. De åtta förstnämnda förestå följande sektioner, nämligen Malmö stadssektion, Göteborgs stadssektion, sektionen Göteborgs stationer, sektionen Stockholms felhyrå, Stockholms stadssektion, sektionen Stockholms stationer, Uppsala sektion och Luleå sektion. Med hänsyn framför allt till den kvalitetsskärpning, som sektionsföreståndarnas arbetsuppgifter undergått, anse de sakkunniga, att ett större antal sektionsföreståndare än för närvarande böra placeras i 27 lönegraden.

I anledning av betydelsen av de arbetsuppgifter, som åvila föreståndarna för Stockholms, Göteborgs och Malmö stadssektioner, sektionerna Stockholms

och Göteborgs stationer samt sektionen Stockholms felbyrå böra dessa föreståndare, i likhet med vad för närvarande är fallet, vara placerade i 27 lönegraden.

Vad beträffar sektionerna utanför Stockholm, Göteborg och Malmö anse de sakkunniga det vara motiverat att ge den högre lönegradsplaceringen åt föreståndarna för de sektioner, vilka omfatta 25,000 telefonapparater eller mera. En av de sakkunniga utförd undersökning visar, att praktiskt taget samtliga dessa sektioner i genomsnitt för åren 1937—1939 haft att utföra anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten för en sammanlagd årlig kostnad av 2 miljoner kronor eller därutöver. De sektioner, vilkas föreståndare sålunda enligt de sakkunnigas uppfattning böra placeras i 27 lönegraden, äro i första distriktet Malmö landssektion samt Hälsingborgs och Växjö sektioner, i andra distriktet Göteborgs landssektion samt Jönköpings och Karlstads sektioner, i tredje distriktet Norrköpings och Örebro sektioner, i fjärde distriktet Stockholms landssektion och i femte distriktet Gävle sektion.

Såsom nämnts äro föreståndarna för Uppsala och Luleå sektioner för närvarande placerade i 27 lönegraden. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör denna lönegradsplacering bibehållas för föreståndaren för Luleå sektion. Den högre placeringen är nämligen i detta fall sedan gammalt motiverad av den stora geografiska utsträckningen av telegrafverkets sjätte distrikt (med distriktsledningen placerad i Sundsvall), inom vilket Luleåsektionen själv är den till arealen största av samtliga sektioner i landet. Anledning att bibehålla den högre lönegradsplaceringen för föreståndaren för Uppsala sektion, som tidigare omfattat även Västerås sektion, finnes däremot icke.

Sammanlagt skulle alltså enligt de sakkunnigas ovan gjorda förslag 17 sektionsföreståndare placeras i 27 lönegraden och 10 föreståndare i 26 lönegraden.

De sakkunniga ha beträffande distriktskanslierna föreslagit, att för varje distrikt skall beräknas en distriktsingenjör i 26 lönegraden. Närmast motsvarande befattning enligt nuvarande organisation är den å varje linjedistriktsbyrå placerade förste linjeingenjören i 27 lönegraden. Enligt de sakkunnigas förslag skulle alltså sammanlagt 6 befattningar i 27 lönegraden komma att frigöras. Eftersom dessutom redan nu 8 sektionsföreståndare äro placerade i 27 lönegraden, innebär de sakkunnigas förslag till lönegradsplacering för sektionsföreståndarna en höjning av $17 - 14 = 3$ befattningar från 26 till 27 lönegraden.

De sakkunniga föreslå, att sektionsföreståndarna erhålla benämningen förste sektionsingenjör (A 27) respektive sektionsingenjör (A 26). Antalet förste sektionsingenjörsbefattningar skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag bli 17 och antalet sektionsingenjörsbefattningar 10.

Beträffande den biträdande personal, som erfordras åt stations- och sektionsföreståndare, ha de sakkunniga liksom i fråga om övriga tjänsteställen utgått från förutsättningen, att personaluppsättningen skall vara föremål för verksledningens fortlöpande omsorger. På samma sätt som nu bör såsom närmaste arbetsbiträde åt stationsföreståndaren vid de största stationerna be-

räknas en eller flera tjänstemän i överkontrollörs till förste telegrafassistentens tjänsteställning och såsom närmaste arbetsbiträde åt sektioningenjör en eller flera ingenjörskrafter i ingenjörsassistentens tjänsteställning. Vid vissa linjesektioner i Stockholm och Göteborg, där arbetets art nödvändiggjort viss uppdelning av arbetsuppgifterna, skola liksom redan nu är fallet dessutom kunna finnas vissa biträdande tjänstemän i linjeingenjörs och avdelningsingenjörs tjänsteställning.

De sakkunniga ha därutöver endast framhållit, att den omständigheten, att de sakkunniga föreslagit, att stations- och sektionsföreståndare skola få självständigt avgöra vissa ärenden, som för närvarande avgöras i styrelsens eller distriktsledningens instans, icke i och för sig medför behov av förändring i den dem biträdande personalens antal och tjänsteställning.

De sakkunnigas förslag beträffande driftsavdelningen har av *telegrafstyrelsen* i sak lämnats utan erinran. Styrelsen har endast föreslagit vissa formella förändringar. Sålunda förordar styrelsen, att befattningen såsom distriktschef i fjärde distriktet, vilket huvudsakligen omfattar telefonanläggningarna i Stockholm med omnejd, gives benämningen distriktschef och telefondirektör. Titeln telefondirektör är nämligen så invand hos allmänheten i huvudstaden, att den bör återfinnas i namnet på befattningen ifråga. Styrelsen föreslår därjämte, att föreståndare för linjesektion, oavsett om han är placerad i 26 eller 27 lönegraden, skall benämnas sektioningenjör samt att den av de sakkunniga använda benämningen distriktskansli enligt gängse terminologi inom telegrafverket förändras till distriktsbyrå.

I sin förut omförmälda vid telegrafstyrelsens ullåtande fogade reservation har *byråchefen Wold* framhållit, att distriktschefens närmaste män böra placeras i lönegraden A 28. Samma förslag har framförts i reservation till styrelsens utlåtande av *byråchefen Hedén* och *förste byrådirektören Holmgren*, vilka dessutom ansett, att benämningen trafikinspektör borde ändras till driftsinspektör.

Telegrafverkets ingenjörsförening har i förevarande hänseende anfört i huvudsak följande.

För befattningen som distriktschef ha de sakkunniga uppställt krav på allmänna chefsegenskaper samt förmåga att fylla med befattningen i övrigt förenade förvaltningsmässiga och ekonomiska uppgifter. Däremot anses ingenjörutbildning icke vara ett nödvändigt krav. Föreningen måste i sistnämnda punkt anmäla en bestämt avvikande mening. Man måste nämligen ha klart för sig, att arbetet inom telegrafverkets distrikt icke blott omfattar allmän administration samt underhållsarbeten utan dessutom en vidlyftig nyplanering och utbyggnad. Om distriktschefen saknar erforderlig teknisk utbildning, kommer han icke att kunna fatta de beslut eller utöva den ledning i tekniskt hänseende, som erfordras för att utvinna bästa ekonomiska resultat inom distriktet.

För distriktsingenjören på distriktskansliet föreslå de sakkunniga lönegraden A 26, medan den nuvarande förste linjeingenjören på linjedistriktsbyråerna är placerad i lönegraden A 27. Föreningen anser icke något motiv föreligga för en sänkning av denna tjänst utan snarare för en höjning av densamma. Det

är enligt föreningen av vikt, att en kvalificerad och erfaren teknisk kraft finnes på distriktskansliet för att sköta de tekniska arbetsuppgifterna, som eljest i ej önskad grad kunde komma att hänskjutas till telegrafstyrelsen med tungrodd administration som följd. I all synnerhet skulle detta bli fallet med en icke-tekniker som distriktschef.

Föreningen ansluter sig i stort sett till vad de sakkunniga ha att säga om de olika sektionerna och deras föreståndare. Beträffande differentieringen av sektionsföreståndarna är det emellertid ett starkt önskemål inom föreningen, att densamma icke avslutas med 27 lönegraden. För vissa sektioner inom landet är det nämligen mer än välmotiverat med en placering av sektionsföreståndaren i lönegraden A 28.

Vidare vill föreningen framhålla, att den biträdande ingenjörspersonal, som erfordras åt sektionsföreståndarna, vid behov bör utgöras av ingenjörer i linjeingenjörstjänstställning (A 26). Detta gäller ej blott Stockholms- och Göteborgssektionerna, där dylik arbetskraft redan finnes. I och med automatiseringens fortskridande komma nämligen helt nya problem att uppstå, som ofta fordra tekniska specialister. I såväl Tyskland som Amerika ha de åsyftade problemen redan länge handlagts av speciella trafikingenjörer.

Jämväl *representanter för svenska telegraftjänstemännens förening* ha framfört förslag om förbättrad löneställning för trafikinspektörerna samt därvid förordad placering i 27 lönegraden under benämningen förste trafikinspektör.

Allmänna lönenämnden har anfört följande.

De sakkunniga ha föreslagit lönegraden C 9 för de tilltänkta distriktscheferna. Lönenämnden finner för sin del de arbetsuppgifter, som komma att åvila distriktscheferna, icke vara av sådan art, att de kunna i lönehänseende fullt jämsställas med dem, som ankomma på de i lönegraden C 9 inplacerade distriktscheferna vid statens järnvägar. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av de konsekvenser ett bifall till det framlagda förslaget kan medföra, anser sig lönenämnden icke kunna förordna en inplacering av distriktschefsbefattningarna vid telegrafverket i högre lönegrad än C 8. Beträffande trafikinspektörens och distriktsingenjörens löneställning vill lönenämnden erinra, att de med dessa befattningshavare närmast jämförbara tjänstemännen vid statens järnvägar jämväl tillhöra lönegraden A 26. Lönenämnden vill emellertid ifrågasätta, om med den tilltänkta organisationen av distriktskanslierna den föreslagna löneställningen kan anses vara tillfyllest.

I detta sammanhang vill lönenämnden framhålla, att sakkunnigbetänkandet icke giver klarhet beträffande frågan, huru bör förfaras med föreståndarna för de största stationerna, vilka enligt förslaget framdeles skola inordnas i distriktsorganisationen.

I övrigt har de sakkunnigas förslag beträffande driftsavdelningen icke föränlett någon erinran under ärendets remissbehandling.

*Departements-
chefen.*

De sakkunnigas förslag beträffande driftsavdelningen innefattar de i förhållande till nuvarande organisation mest framträdande förändringarna. Jag syftar härvid framförallt på den av de sakkunniga föreslagna sammanslagningen av linje- och trafikdistrikten samt den decentralisation av avgörandet av vissa ärendegrupper från telegrafstyrelsen till distriktsledningarna och från de sistnämnda till sektionsledningarna, som närmare framgår av den lämnade redogörelsen för de sakkunnigas förslag.

Såsom jag redan vid behandlingen av huvuddragen av den av de sakkunniga föreslagna organisationen haft anledning framhålla, giver jag helt min anslutning till de sakkunnigas förslag i här avhandlade organisationsfråga. Förslaget har ej heller föranlett några erinringar vid ärendets remissbehandling.

För distriktscheferna ha de sakkunniga ifrågasatt placering i lönegraden C 9 (17,000 kronor), d. v. s. samma löneställning, som tillkommer distriktscheferna vid statens järnvägar. I likhet med lönenämnden kan jag i avseende härå icke dela de sakkunnigas uppfattning. Enligt min mening äro de arbetsuppgifter, som komma att åvila distriktscheferna, icke av sådan art, att befattningarna för närvarande böra i lönehänseende jämföras med distriktschefsbefattningarna vid statens järnvägar. Jag förordar alltså i anslutning till lönenämndens förslag, att distriktschefsbeftattningarna vid telegrafverket placeras i lönegraden C 8 (16,000 kronor).

Enligt de sakkunnigas förslag skola som närmaste medhjälpare åt distriktschefen å trafik- respektive linjesidan finnas en trafikinspektör och en distriktsingenjör, bägge placerade i lönegraden A 26. Denna löneställning har av såväl reservanter inom telegrafstyrelsen som från personalhåll ansetts för låg. Även lönenämnden har ifrågasatt, huruvida den föreslagna löneställningen kan anses vara tillfyllest. För egen del har jag liksom telegrafstyrelsen icke funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag, så mycket mindre som motsvarande befattningar vid statens järnvägar äro placerade i 26 lönegraden.

Telegrafstyrelsen har hemställt, att chefen för fjärde distriktet, d. v. s. Stockholmsdistriktet, måtte benämnas distriktschef och telefondirektör. Här emot har jag icke annan invändning att göra, än att jag anser, att den av styrelsen föreslagna benämningen icke bör komma till uttryck i de av statsmakterna fastställda tjänste- och personalförteckningarna för telegrafverket. Hinder möter självfallet icke mot att befattningen i andra sammanhang benämnas distriktschef och telefondirektör.

I övrigt anser jag de sakkunnigas förslag beträffande driftsavdelningen och vad i anledning därav förekommit vid ärendets remissbehandling icke föranleda annat uttalande från min sida, än att jag biträder telegrafstyrelsens hemställan om utbyte av den av de sakkunniga föreslagna benämningen distriktskansli mot distriktsbyrå. Däremot anser jag mig icke böra tillstyrka styrelsens förslag om införande av benämningen sektionsingenjör för såväl förste sektionsingenjör som sektionsingenjör.

Radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna. Såsom redan framhållits innebär de sakkunnigas förslag, att vid sidan om driftsavdelningen skola finnas en radio-, en förråds- och en verkstadsavdelning.

I motsats till driftsavdelningen, som består av sex distrikt, skall *radioavdelningen* utgöra ett distrikt under överingenjören och chefen för radiobyran.

Något särskilt distriktskansli behöver ej finnas utan överingenjören disponerar i egenskap av chef för radioavdelningen (radiodistriktet) radiobyråns personal och övriga resurser.

Radiodistriktet omfattar 2 radioexpeditioner för installation och teknisk tillsyn av radiostationer ombord å handelsfartyg samt dessutom telegrafverkets samtliga radiostationer, nämligen 4 kuststationer och 3 radiopejlstationer för radiotelegraf- och radiotelefontrafiken mellan land och fartyg på havet, 5 markstationer för radiotelegraftrafiken mellan land och luftfartyg, 3 fasta radiostationer samt 3 för närvarande provisoriska kortvågsstationer för radiotelegraftrafiken mellan Sverige och andra länder, 1 radiostation för mottagning av utländska radioprogram, 1 station för periodiska frekvensmätningar å de svenska radiostationerna samt 17 rundradiostationer, vartill kommer en förstärkaravdelning i Stockholm för handläggande av olika tekniska uppgifter i samband med upptagning, distribution och förstärkning av radioprogrammen samt kontroll av deras kvalitet.

Beträffande tjänste- och löneställningen för föreståndarna vid radioavdelningens tjänsteställen föreslå de sakkunniga icke annan ändring än att de linjeingenjörer (A 26), som förestå vissa av dessa tjänsteställen, erhålla den mera adekvata benämningen radioingenjörer (A 26).

Hela antalet vid radiodistriktets tjänsteställen sysselsatta tjänstemän inklusive stationsföreståndare uppgick under år 1939 till 253. Härtill kommo i medeltal 53 arbetare, sysselsatta vid olika, å stationerna pågående arbeten.

De sakkunniga ha föreslagit, att förrådsrörelsen såsom en hjälpverksamhet vid utförandet av telegrafverkets egentliga uppgifter på samma sätt som redan skett beträffande verkstadsrörelsen avskiljes såsom en särskild affärsgren med fullt avgränsad inkomst- och utgiftsräkenskap samt bokföring. Eftersom radioverksamheten ingår såsom en integrerande del av verkets egentliga verksamhet finnes enligt de sakkunniga ej anledning att införa ett motsvarande system för radioavdelningen, vilket givetvis ej skall hindra, att telegrafstyrelsen för eget bruk alltjämt liksom redan är fallet skall kunna upprätta statistiska bokslut för radioverksamheten och dess olika grenar.

De sakkunniga ha ej funnit anledning föreslå några organisationsförändringar i fråga om radioavdelningen.

I det föregående är redogjort för huvuddragen i den nya organisation, som de sakkunniga velat föreslå för telegrafverkets förrådsväsende. På där angivet sätt skulle *förrådsavdelningen* omfatta förutom det nuvarande huvudförrådet i Älvsjö även de till huvudförråd förvandlade distriktsförråden. Förrådsrörelsen skulle därvid avskiljas såsom en särskild affärsgren vid verket.

Åt särskilda utredningsmän har av de sakkunniga uppdragits att närmare undersöka och belysa frågan om en förändrad organisation av telegrafverkets förrådsväsende. Utöver förvandlingen av distriktsförråden till huvudförråd och friställande av förrådsrörelsen såsom särskild affärsgren ha utredningsmännen framlagt vissa förslag, vilka här i korthet torde få refereras.

Utredningsmännen ha sålunda till en början föreslagit, dels att huvudförrådet i Älvsjö, vilket nu tjänstgör såsom centralförråd, skall sammanslås med distriktsförrådet i Stockholm och att detaljutlämningen av effekter för linjesektionerna i Stockholm skall ordnas genom sektionsförråd, dels ock att förrådsbyråns expedition av verkstadseffekter skall avvecklas därigenom, att huvudförråden direkt hos verkstaden i Nynäshamn eller annan leverantör uttaga sitt behov i avräkning på av förrådsbyrån tidigare gjorda beställningar.

Under förutsättning att telegrafverkets bokföring centraliseras och mekaniseras, ha utredningsmännen vidare föreslagit, att förrådsavdelningen skall befrias från annan redovisning än den, som sammanhör med lagerhållning och förråds kostnader, att förrådsbyråns räkningsgranskning skall övertagas av huvudförråden, som även utanordna likvider, att förpassningsskrivandet och materialbokföringen å förrådsbyrån skall bortfalla, att följesedlar (packsedlar o. dyl.) och rekvisitioner — i stället för förpassningar — skola användas såsom bokföringshandlingar å huvudförråden, att föreståndarens för huvudförråd (förrådsförvaltarens) värdebokföring och beträffande mottagna effekter jämväl den centrala bokföringen skall ske efter fakturorna, varemot värdebokföringen för utlämnade effekter skall ske efter de av förrådsförvaltaren prissatta rekvisitioner, samt att i och för vinnande av ökad översikt över det i förrådsrörelsen investerade kapitalet förrådsavdelningens räkenskaper bokföringsmässigt skola sammanföras i månatliga bokslut.

Utredningsmännen ha även uppgjort förslag rörande den biträdande personal, som enligt den nya organisationen skulle erfordras såväl å förrådsbyrån som å huvudförråden och ha därvid kommit till det resultatet, att den totala personaluppsättningen efter förändringen skulle bli ungefär lika stor som den nuvarande, men att viss överflyttning av personal från förrådsbyrån till huvudförråden skulle bli behöfvig.

Detaljerna i det av utredningsmännen avlämnade förslaget ha av de sakkunniga överlämnats till telegrafstyrelsen.

De sakkunniga ha icke funnit anledning att föreslå några förändringar i avseende å den nuvarande personaluppsättningen eller dess placering i olika lönegrader. Emellertid framhålla de sakkunniga, att den nya organisationen öppnar möjlighet att ha ett mindre antal huvudförråd än det nuvarande antalet huvud- och distriktsförråd. Om denna möjlighet utnyttjas, kommer detta uppenbarligen att medföra besparingar bland annat genom bortfallandet av ett antal förrådsförvaltarbefattningar samt genom det bättre utnyttjande av den biträdande förrådspersonalen, som bör kunna åstadkommas vid förrådens sammanförande till större enheter. De sakkunniga ha sålunda beräknat, att en minskning av antalet huvudförråd från sex, d. v. s. det nuvarande huvudförrådet i Älvsjö, varmed distriktsförrådet i Stockholm sammanslås, samt övriga fem distriktsförråd, till fyra skulle medföra en besparing i lönekostnader på cirka 70,000 kronor per år, vartill även komma vissa besparingar i lokalkostnader.

Före framläggandet av förslag beträffande *verkstadsavdelningen* ha de sakkunniga lämnat en sammanfattande redogörelse för det nuvarande verkstadväsendet vid telegrafverket, vilket omfattar dels en fristående huvudverkstad i Nynäshamn, dels ett antal smärre i huvudsak för repara-

tioner avsedda verkstäder vid distrikten. De sakkunniga anföra härvid följande.

Vid huvudverkstaden i Nynäshamn tillverkas apparat- och stationsmateriel för verkets telefonanläggningar, det mesta av telegrafverkets egen konstruktion. Bland de mera betydande tillverkningarna må nämnas telefonapparater, linjeväljare, telefonteknisk utrustning för telefonstationer såsom manuella och automatiska telefonväxlar, järnstativ, jacklister, reläer, samtalsräknare, signalapparater, åskledare o. s. v. Av telegrafmateriel tillverkas endast en del detaljer såsom telegrafreläer, telegraföverdrag, telegrafväxlar m. m. Av telefonmaterielen tillverkas de varianter, som betingas av olika manuella system samt telegrafverkets automatiska koordinatväljarsystem. Automatiska telefonväxlar tillverkas numera för såväl mindre växelstationer och abonnentanläggningar som större telefonstationer. Den största av verkstaden tillverkade automatiska telefonstationen är stationen i Malmö. De automatiska stationerna i Stockholm och Göteborg samt vissa andra stationer ha däremot inköpts från telefonaktiebolaget L. M. Ericsson.

Verkstaden tillverkar även en del materiel för telegrafverkets nät och linjer såsom fördelningsskåp, kabelboxar och kopplingsplintar, pupinspoler för kablar etc. Dessutom tillverkas en del mätinstrument ävensom kontorsinventarier av för telegrafverket speciella typer. Kablar och ledningstråd, porslinsisolatorer m. m. tillverkas ej av verkstaden utan inköpas av verket från privata firmor.

Verkstaden utför praktiskt taget alla de arbetsoperationer, som behövas för att ur råmaterial färdigställa ovannämnda effekter. Endast för sådana detaljer, för vilkas framställande det ej skulle vara ekonomiskt lönande att anordna egen fabrikation, anlitas privata specialverkstäder.

Verkstaden har dessutom till uppgift att reparera verkets apparatmateriel. En del mindre genomgripande reparationsarbeten hava emellertid överflyttats till de smärre reparationsverkstäder, som finnas vid distrikten, enär detta visat sig vara ekonomiskt fördelaktigt med hänsyn till fraktkostnaderna.

Verkstaden skötes såsom ett fristående företag. Den förhyr sina lokaler av telegrafstyrelsen och säljer i konkurrens med privata företag sina tillverkningar, huvudsakligen till telegrafstyrelsen men i någon utsträckning även till andra statliga företag, samt bestrider sina utgifter med de inkomster, som härigenom erhållas. Alla telegrafverkets beställningar hos verkstaden göras genom styrelsens förrådsbyrå.

Verkstaden planerar sin tillverkning av standardeffekter på basis av den stigande eller avtagande efterfrågan å dessa. Till ledning härvid erhåller verkstaden från förrådsbyrån i slutet på varje år en årsuppgift över den beräknade åtgången av de mest gångbara artiklarna under det kommande arbetsåret. Förrådsbyrån sammansätter i sin tur denna uppgift med ledning av från distrikten inkommande meddelanden om deras beräknade behov och tillgångar. Verkstadens försäljning till telegrafstyrelsen uppgick under år 1939 till omkring 12,225,000 kronor, varav reparerade effekter till ett värde av cirka 959,000 kronor.

Verkstaden, som förestås av en *verkstadsdirektör* (C 8), består av fyra huvudavdelningar:

En *expeditions- och förvaltningsavdelning*, som förestås av en kontorschef (A 24). Avdelningen omfattar inköpsavdelning, kassa, bokförings- och sta-

tistikavdelning, avlönings- och efterkalkylavdelning, debiteringsavdelning och lager.

En *teknisk avdelning*, som förestås av en t. f. byråingenjör (A 26). Under denne sortera dels ett ritkontor och en teknisk utredningsavdelning, som förestås av en avdelningsingenjör (A 22), dels ett laboratorium med materialprovningsavdelning, som likaledes förestås av en avdelningsingenjör (A 22).

En *tillverkningsavdelning*, som förestås av en verkstadsingenjör (A 27). Avdelningen omfattar verktygsritkontor och serviceavdelning under en avdelningsingenjör (A 22), planeringsavdelning med leveranskontor under en ingenjörsassistent (A 20), arbetsstudieavdelning med ackordsregister under en t. f. avdelningsingenjör (A 22), avdelning för personalfrågor under en ingenjörsassistent (A 20) samt verkstadsskola och sammanlagt 16 tillverkningsavdelningar.

En *fastighetsavdelning*, som förestås av en t. f. avdelningsingenjör (A 22). Avdelningen omfattar byggnadskontor, intressekontor, marketenteri, underhållsavdelning samt vakter och städningpersonal. Avdelningen handhar förutom hyresärenden alla reparations- och ombyggnadsarbeten för såväl verkstadsfastigheterna som bostadsfastigheterna. De senare äro till antalet 83 och inrymma tillsammans 295 lägenheter. Verkstaden förhyr bostadsfastigheterna av telegrafverket och hyr i sin tur ut desamma till personalen.

Antalet av den vid verkstaden sysselsatta personalen uppgick under år 1939 till 162 tjänstemän och i medeltal 1,417 arbetare, varav 418 kvinnliga.

Förutom huvudverkstaden i Nynäshamn finnes ett antal mindre verkstäder vid distrikten, i huvudsak avsedda för sådana mindre omfattande reparationer, som med fördel kunna utföras å distrikten istället för å verkstaden i Nynäshamn eller hos privata firmor. Även en del nytillverkningar förekomma såsom av smiden, enklare snickerier o. dyl.

Sålunda finnes inom varje distrikt en verkstad för reparation av telefonapparater, kontorsmöbler o. dyl. samt reparation och montering av växelbord m. m. samt i allmänhet även en smidesverkstad för tillverkning av specialsmiden och reparation av verktyg, telefonsmiden och annan för telegrafverket speciell materiel. Vid Stockholms och Göteborgs telefonstationer finnas verkstäder för ändring och hopsättning av reläer samt för olika monterings- och underhållsarbeten för de automatiska telefonstationerna. Vid telegrafstationerna i samma städer och i Malmö finnas verkstäder för reparation och underhåll av telegrafapparater m. m. I Hässleholm finnes ett cementgjuteri för tillverkning av distanspålar, kabelrännor, stagskivor m. m. Därutöver finnas inrättade serviceverkstäder för motorfordon och velocipeder.

I Stockholm är distriktets reparationsverkstad sammanslagen med verkstaden för monterings- och underhållsarbeten å automatstationerna.

De sakkunniga lämna vidare en översikt över befintliga verkstäder vid distrikten samt antalet av den vid dessa sysselsatta personalen, vartill jag torde få hänvisa (betänkandet sid. 121 och 122).

Hela antalet av den vid verkstäderna sysselsatta personalen inklusive arbetsledare uppgår till 80 tjänstemän (linjemästare, linjeförmän och reparatörer) samt 231 arbetare, varav 49 kvinnliga.

För fullständighetens skull upplysa de sakkunniga, att vid de två radioexpeditionerna å radioavdelningen finnas anordnade mindre verkstäder för utförande av underhållsarbeten å handelsfartygens radiostationer samt för experiment.

Eftersom verkstadsrörelse måste anses vara en för distriktsledningarna främmande arbetsuppgift, bör sådan rörelse enligt de sakkunniga icke vara knuten till dessa. Den icke centraliserade verkstadsrörelsen bör i stället vid distrikten anslutas till linjesektionerna eller då så betingas till förrådsavdelningen eller direkt till verkstadsavdelningen.

Mindre verkstäder torde på samma sätt som vanligen redan är fallet böra vara anslutna till linjesektionerna med deras förråd, medan till förrådsavdelningen böra hänföras sådana verkstäder, exempelvis smedjor, som äro eller bliva direkt anslutna till huvudförråd. I den mån befintliga distriktsförråd i samband med behandlingen av förrådsbyrån omnämnda förändringar komma att ersättas av sektionsförråd, böra till dylika sektionsförråd anslutna smedjor givetvis underställas respektive sektionsföreståndare.

De allra största reparationsverkstäderna, främst verkstäderna i Stockholm och Göteborg, ha enligt de sakkunnigas mening nått sådan storleksordning, att man för åstadkommande av en fullt rationell verkstadsdrift vid telegrafverket bör överflytta dem till verkstadsavdelningen och sålunda ställa dem med sina lokala föreståndare direkt under verkstadsdirektörens chefskap. I samband härmed kan eventuellt även övervägas sådan förändring i avseende å arbetsfördelningen mellan på samma plats befintliga verkstäder, att verkstadsarbetet i större utsträckning koncentreras till de verkstadsavdelningen tillhörande verkstäderna.

Likaså ha de sakkunniga ansett sig böra framhålla, att tjänstemän och arbetare i sådan verkstadsrörelse, som bedrivs utanför Nynäshamn, böra erhålla benämningar, som svara mot deras verkliga arbetsuppgifter. Det ville sålunda bland annat förefalla, som om de enbart i verkstadsrörelse sysselsatta arbetarna borde sortera under kollektivavtalet för verkstadsarbetare och ej under kollektivavtalet för linjearbetare.

Enligt vad de sakkunniga framhållit bör verkstadsavdelningen omfatta dels telegrafverkets huvudverkstad i Nynäshamn, dels ock de största av de nu befintliga reparationsverkstäderna vid distrikten. Chefen för verkstadsavdelningen skall enligt vad förut angivits vara verkstadsdirektören och chefen för styrelsens verkstadsbyrå, vilken byrå är synonym med huvudverkstadens chefskontor.

De sakkunniga ha till prövning förehåft frågan, huruvida de vid huvudverkstaden i Nynäshamn befintliga förråden helt eller delvis skulle överföras till förrådsavdelningen. Eftersom några fördelar härigenom emellertid icke visat sig uppkomma, hålla de sakkunniga före, att verkstadsförråden i sin helhet böra tillhöra verkstadsavdelningen, vilken ju utgör en

affärgren för sig med från verket i övrigt fullt avgränsad inkomst- och utgiftsbokföring. Det förråd av effekter, som insänts till verkstaden för reparation och som för närvarande anses tillhöra förrådsbyrån, bör ävenledes tillhöra verkstadsavdelningen, som har att inköpa effekterna i fråga.

Utöver det anförda ha de sakkunniga icke funnit anledning föreslå några organisationsförändringar i avseende å verkstadsavdelningen.

I sitt utlåtande i anledning av de sakkunnigas förslag har *telegrafstyrelsen* anfört följande.

Vid sin behandling av verkstadsväsendet vid telegrafverket ha de sakkunniga icke alls ingått på frågan om tjänste- och löneställningen för den biträdande tjänstemannapersonalen vid telegrafverkets huvudverkstad i Nynäshamn. Såsom framgår av den av de sakkunniga lämnade redogörelsen för verkstadsväsendet vid telegrafverket förestås tillverkningsavdelningen vid denna verkstad av en verkstadsingenjör i lönegraden A 27. Ifrågavarande befattning måste tillmätas synnerligen stor vikt. Under sig har verkstadsingenjören en arbetarstyrka, som är vida större än motsvarande personalstyrka vid någon av telegrafverkets linjesektioner. En duktig verkstadsingenjör är också synnerligen eftersökt av den privata verkstadsindustrien. För att telegrafverket skall kunna behålla och sedermera även erhålla en för uppgiften lämplig man bör befattningen i fråga givas en högre löneställning än den nuvarande. Den bör därvid också lämpligast tillsättas på förordnande för viss tid. Telegrafstyrelsen får alltså föreslå, att befattningen som föreståndare för tillverkningsavdelningen under bibehållen benämning verkstadsingenjör på förslag av verkschefen skall tillsättas på förordnande för viss tid och placeras i lönegraden C 5 (13,000 kronor).

Jämväl *lönenämnden* har i anledning av telegrafstyrelsens förslag uttalat sig rörande förenämnda verkstadsingenjörsbefattning samt därvid, då enligt lönenämndens mening anledning icke föreläge att i förevarande sammanhang till prövning och avgörande upptaga den av styrelsen väckta frågan, vilken är helt oberoende av omorganisationsförslaget, ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till styrelsens ifrågavarande hemställan.

I sitt vid lönenämndens utlåtande fogade särskilda utlåtande har *lönenämndens ordförande, generaldirektören Stridsberg* framhållit, att därest en förändring av befattningen skulle ske den nya löneställningen borde bestämmas till C 4 (12,000 kronor).

Beträffande radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna innebär de sakkunnigas förslag, med bortseende från de förändringar, som sammanhänga med den av mig förut tillstyrkta utbrytningen av förrådsväsendet till särskild affärgren, i allt väsentligt ett bibehållande av den nuvarande organisationen. De smärre jämkningar, som de sakkunniga förordat, ha vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran. Då ej heller jag funnit något att invända mot förslaget i denna del, hemställer jag, att berörda avdelningar organiseras i enlighet med de sakkunnigas förslag.

I sitt förenämnda utlåtande har telegrafstyrelsen föreslagit, att föreståndaren för tillverkningsavdelningen vid huvudverkstaden i Nynäshamn skulle

*Departements-
chefen.*

uppflyttas från lönegraden A 27 till lönegraden C 5 (13,000 kronor). Då jag vid framläggande av förevarande förslag till organisation av telegrafverket ansett mig till behandling böra upptaga allenast sådana lönespörsmål, som sammanhånga med omorganisationen, finner jag i anslutning till lönenämndens uttalande, att med prövningen av ifrågakvarande löneplaceringsspörsmål bör tillsvidare anstå.

Kostnadsberäkningar.

Beträffande *de beräknade kostnaderna för den nya styrelseorganisationen jämförda med motsvarande kostnader för den nuvarande organisationen* framhålla de sakkunniga, att vid den av de sakkunniga gjorda beräkningen medtagits generaldirektören, chefer och avdelningschefer vid olika byråer samt biträdande tjänstemän i lägst 21 lönegraden. Verkstadsdirektören, militäravdelningen (militärkontoret), den provisoriskt inrättade luftskyddsavdelningen samt kabelkontoret ha ej medräknats. För de olika befattningshavarna har beräknats lön enligt högsta löneklassen i vederbörande lönegrad (exklusive rörligt tillägg) samt i förekommande fall vikariatsersättning vid förordnande å högre tjänst. Beräkningarna framgå av följande sammanställning.

	Nuvarande organisation			Föreslagen organisation	
	antal befattningar	lönekostnad kr.		antal befattningar	lönekostnad kr.
Generaldirektör	1	26,000	Generaldirektör	1	30,000
Ekonomi- och kanslibyrån	14	145,754	Ekonomibyrån	17	176,320
Förrådsbyrån	7	74,186	Kanslibyrån	6	67,560
			Driftsbyrån	8	100,515
Linjebyrån I	8	90,693	Första tekniska byrån	18	202,725
Linjebyrån II	25	266,240	Andra tekniska byrån	11	122,327
Radiobyrån	13	146,145	Radiobyrån	12	138,130
Trafikbyrån	11	117,165	Förrådsbyrån	7	76,120
Summa	79	866,183	Summa	80	913,697

De sakkunnigas förslag innebär alltså för högre tjänster en kostnadsökning med i runt tal 48,000 kronor. Härvid måste emellertid observeras, framhålla de sakkunniga, att genom den förordade decentraliseringen av ärenden rörande antagning, befordran och placering av tjänstemän i högst 14 lönegraden ett antal lägre tjänstemän, som för närvarande biträda vid handläggningen av personalärenden inom styrelsen komma att bli obehövliga. Därjämte kommer behovet av biträdande lägre tjänstemän att minska genom den arbetslättnad, som erhålles till följd av de av de sakkunniga förordade de-

centraliseringsåtgärderna i övrigt samt genom den nya organisation av distriktsledningarna, som reducerat antalet av de närmast under styrelsen sorterande tjänsteställena vid driftsavdelningen från 15 (6 linjedirektörer, 5 trafikdirektörer och 4 telefon- eller telegrafdirektörer) till 6 (distriktschefer). En exakt beräkning av den personalminskning, som på grund av dessa förhållanden kommer att kunna realiseras i telegrafstyrelsen, kan av naturliga skäl svårligen åstadkommas, men de sakkunniga ha vid sina beräkningar kommit till det resultatet, att besparingar i lönekostnader härigenom komma att uppstå om minst 50,000 kronor. Den av de sakkunniga föreslagna nya organisationen av telegrafstyrelsen kommer därför icke att bli dyrare än den nuvarande.

En på samma sätt som för styrelsen utförd *jämförande kostnadsberäkning för de tjänsteställena vid driftsavdelningen, rörande vilka de sakkunniga avgivit förslag till organisationsförändringar m. m.*, nämligen distriktsförvaltningarna, Stockholms telefonstation och linjesektionerna, utfaller på sätt närmare framgår av följande sammanställning.

	Nuvarande organisation			Föreslagen organisation	
	antal befattningar	lönekostnad kr.		antal befattningar	lönekostnad kr.
Distriktsförvaltningar:			Distriktschefer med kanslier	24	295,050
linjeavdelningen (exkl. förrådsavdelningen)....	18	199,381			
trafikavdelningen.....	10	112,125			
Stockholms telefonstation ..	5	58,050	Trafiksektioner	3	34,515
Summa	33	369,556	Summa	27	329,565
Linjesektioner	27	298,845	Linjesektioner	27	303,300
Totalsumma	60	668,401	Totalsumma	54	632,865

I sammanställningen har för distriktskanslierna medtagits lönekostnaden för de föreslagna trafikinspektörs-, distriktsingenjörs- och sekreterarebefattningarna. Därjämte ha de sakkunniga såsom biträde åt sekreteraren beräknat en kontrollör. Lönekostnaden för denna befattning ha de sakkunniga beräknat bliva lika med skillnaden i avlöning mellan en kontrollör och en förste telegrafassistent eller sammanlagt för de sex distriktskanslierna 5,220 kronor, varmed kostnaden för den föreslagna organisationen alltså bör ökas.

Den nya organisationen av distriktsledningarna samt därav föranledd organisationsförändring vid Stockholms telefonstation kommer alltså att medföra en kostnadsminskning med cirka 35,000 kronor. Efter avdrag av den kostnadsökning, som uppstår genom höjning av vissa linjesektionsföreståndare i lönegrad, återstår en besparing på i runt tal 30,000 kronor.

De sakkunniga anföra därefter följande.

Den arbetsökning, som skulle uppkomma därigenom, att distriktscheferna skola bemyndigas avgöra personal- och andra frågor i större utsträckning än de nuvarande linje- och trafikdirektörerna, kan, såsom de sakkunniga förut uttalat, beräknas bliva kompenserad dels genom bortfallandet av den särskilda beredningen för styrelsens räkning av sådana ärenden, som för närvarande avgöras av styrelsen men som enligt förslaget skulle avgöras redan i distriktschefens instans, dels genom att låta vissa ärenden avgöras av närmast under distriktscheferna sorterande tjänsteställen, dels slutligen genom de ledigare arbetsmetoder, som kunna tillämpas vid distriktsorganen, när den nuvarande tudelade distriktsförvaltningsorganisationen upphör.

Behovet av biträdande personal vid centralstationer och linjesektionsexpeditioner kommer ej att påverkas av den föreslagna nya organisationen.

Såsom de sakkunniga redan angivit skulle genom den minskning av antalet huvud(distrikts)förråd, som möjliggöres genom den av de sakkunniga föreslagna nya organisationen av förrådsväsendet, kunna göras en besparing i lönekostnader på cirka 70,000 kronor, vartill även komma vissa besparingar i lokalkostnader för förråden.

Sammanfattningsvis torde alltså kunna sägas, att den nya, av de sakkunniga föreslagna organisationen kommer att medföra en besparing i lönekostnader (exklusive rörligt tillägg) på omkring 100,000 kronor per år.

De sakkunniga vilja framhålla, att det väsentliga i de sakkunnigas förslag till förändrad organisation av telegrafverket likväl icke är att hänföra till de relativt små besparingar, som här angivits, utan till den större effektivitet i telegrafverkets verksamhet och den bättre hushållning med personal och materiel, som den nya organisationen möjliggör.

De av *telegrafstyrelsen* föreslagna ändrade tjänste- och lönegradsplaceringarna skulle, anför telegrafstyrelsen i sitt utlåtande, jämfört med de sakkunnigas förslag medföra en besparing i telegrafverkets årliga lönekostnader exklusive rörligt tillägg av 11,000 à 12,000 kronor per år.

*Departements-
chefen.*

De sakkunnigas beräkningar utvisa betydande besparingar i lönekostnads-hänseende. Även om beräkningarna, i vad de avse befattningar i lägre lönegrader och den föreslagna organisationen av förrådsväsendet, äro mera summariska, är det tydligt, att den nya organisationen måste medföra icke obetydliga besparingar. Summan av dessa besparingar ökas ytterligare på grund av de begränsningar i de sakkunnigas förslag, som den av mig förordade lönegradsplaceringen av framförallt vissa ledande befattningar innebär.

Såsom de sakkunniga framhållit och av mig jämväl understrukits äro de väsentligaste besparingarna att hänföra till den större effektivitet i telegrafverkets verksamhet och den bättre hushållning med personal och materiel, som den nya organisationen möjliggör. De besparingar, som härigenom uppkomma, låta sig emellertid icke nu siffermässigt belysas.

Sammanställning av departementschefens förslag beträffande befattningar vid telegrafverket.

Löne-grad	B e f a t t n i n g	Nuva-rande antal	Föreslagen		Bli-vande antal
			ökning	minsk-ning	
C 10	Överdirektör	—	1	—	1
»	Överingenjör	—	1	—	1
C 8	Distriktschef	—	6	—	6
C 7	Telefondirektör i Stockholm.....	1	—	1	—
»	Överingenjör	—	1	—	1
A 30	Byråchef.....	5	—	2	3
»	Förste byrådirektör	1	—	1	—
»	Linjedirektör	6	—	6	—
A 29	Trafikdirektör	5	—	5	—
A 28	Byrådirektör	8	—	2	6
»	Överinspektör	—	2	—	2
A 27	Förste byråingenjör.....	7	1	—	8
»	Förste linjeingenjör.....	14	—	14	—
»	Förste sekreterare	1	1	—	2
»	Förste sektionsingenjör	—	17	—	17
A 26	Byråingenjör	7	8	2	13
»	Distriktsingenjör	—	6	—	6
»	Förste revisor	—	1	—	1
»	Linjeingenjör.....	34	—	26	8
»	Radioingenjör	—	5	—	5
»	Sekreterare.....	3	1	2	2
»	Sektionsingenjör	—	10	—	10
»	Trafikinspektör.....	1	8	—	9
A 24	Sekreterare.....	10	9	4	15
»	Överkontrollör	13	—	8	5
A 22	Avdelningsingenjör	11	1	3	9
»	Förste kontrollör.....	20	—	6	14
A 21	Aktuarie.....	2	1	—	3
»	Notarie	9	1	4	6
»	Revisor	2	3	—	5

Enligt gällande personalförteckning för telegrafverket uppgår antalet befattningar i 21 och högre lönegrader till 236. Vid bifall till det av mig förordade organisationsförslaget kommer antalet att minskas till 234. I samband med förslagets genomförande bära 2 ingenjörsassistentbefattningar i lönegraden A 20 indragas och 3 kontrollörsbefattningar i samma lönegrad tillkomma.

Övergångsanordningar m. m. Departementschefens hemställen.

Av den föregående redogörelsen framgår, att vissa befattningar vid bifall till mina förslag antingen helt utgå ur organisationen eller förändras i avseende å lönegradsplacering. Det torde vara att förutse, att en eller annan befattning därvid kan behöva överföras å övergångsstat. Lämpligast synes vara, att Kungl. Maj:t på vanligt sätt utverkar riksdagens bemyndigande att meddela de övergångsbestämmelser, som må erfordras för genomförandet av berörda förslag.

Därjämte må framhållas, att ett bifall till mitt förslag rörande nya förordnandetjänster påkallar ändring av föreskrifterna i 58 § 2 mom. 3 punkten civila avlöningsreglementet för att bereda innehavarna av nämnda tjänster möjlighet att återgå till ordinarie befattning inom förut innehavd lönegrad. Förslag härom framlägges av chefen för finansdepartementet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) godkänna följande personalförteckning för telegrafverket, att gälla tillsvidare från och med den 1 juli 1941:

Personalförteckning för telegrafverket.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning.	Lönegrad
1 generaldirektör och chef	C 15
1 överdirektör	C 10
1 överingenjör	C 10
6 distriktschefer	C 8
1 verkstadsdirektör	C 8
1 överingenjör	C 7
3 byråchefer	A 30
1 telefondirektör	A 30
2 telegrafdirektörer	A 30
6 byrådirektörer	A 28
2 överinspektörer	A 28
8 förste byråingenjörer	A 27
2 förste sekreterare	A 27
17 förste sektionsingenjörer	A 27
2 verkstadsingenjörer	A 27
13 byråingenjörer	A 26
6 distriktsingenjörer	A 26
1 förste revisor	A 26
1 kameralintendent	A 26
8 linjeingenjörer	A 26

Befattning.	Lönegrad
5 radioingenjörer	A 26
2 sekreterare	A 26
10 sektionsingenjörer	A 26
12 telegrafkommissarier av klass 1 A	A 26
9 trafikinspektörer	A 26
1 förrådskamrer	A 24
1 kontorschef	A 24
15 sekreterare	A 24
24 telegrafkommissarier av klass 1 B	A 24
5 överkontrollörer	A 24
9 avdelningsingenjörer	A 22
14 förste kontrollörer	A 22
3 radiokommissarier	A 22
20 telegrafkommissarier av klass 2	A 22
3 aktuarier	A 21
6 förrådsförvaltare	A 21
1 huvudkassör	A 21
6 notarier	A 21
5 revisorer	A 21;

2:o) förklara, att befattningarna såsom överdirektör, överingenjör och distriktschef skola tillsättas medelst förordnande på viss tid; samt

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Inledning	1
Organisationsförslagets huvuddrag	2
Allmänna synpunkter i fråga om tjänste- och löneställning för cheferna för telegrafstyrelsens byråer	8
Organisationsförslagets detaljer	12
Telegrafverkets chef s. 12. Ekonomibyrån s. 15. Kanslibyrån s. 19. Driftsbyrån s. 21. De tekniska byråerna s. 29. Militärkontoret s. 40. Radiobyrån s. 47. Förrädsbyrån s. 50. Verkstadsbyrån s. 55. Driftsavdelningen s. 57. Radio-, förräds- och verkstadsavdelningarna s. 67.	
Kostnadsberäkningar	74
Övergångsanordningar m. m. Departementschefens hemställen	78